

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapestén 8, vidéken 10 fillér.

Bejelentett államcsiny.

Budapest, július 15.

(v.) Ma megkezdődött az abszolút hatalommal való kormányzás Magyarországon: a bán bejelentette a képviselőházban, hogy exlexben is választatni akar. Ugy beszélt, mint akinek már zsebében az országgyűlést feloszlató királyi rendelet. S a többség, mely eddig hidegen bánt el vele, ebben a minütumban lángoló szerelemre gyuladt iránta. Hogyne rajonganának a bánért, mikor — úgy lehet, már nem sokára — a bántól függ, kinek jut mandátum s ki csöppen ki a képviselőházból! Lesz pénz, presszió, sortuzadásra elszánt katonaság, amennyi kell. S mindez a temérdek áldás azok számára lézen, akik most jól viselik magukat. Ki mondja azt, hogy a népképviselői alkotmány szelleme szerint a kormánynak kell bírnia a többség bizalmát? Bolond beszéd! Lám, alig tette be lábát hozánk a bán, már megreformálódik a népképviselői alkotmány szelleme. Mert ime itt a többség tagjai igyekeznek kiérdemelni szolgáltatásukkal a kormány bizalmát! Alig veszik észre, hogy a kormányelnök államcsinyt tart, rögtön körülveszik, megtapsolják, biztatják: „Kegyelmes ur, élet és halál ura, csak erjedj neki bátran, ne légy nyulszívű, ne kiméld az alkotmányt, verd szét ezt az ezeréves aranytáblát! De a törmelekeiből jutassz atán nekünk is — választási költségekre!”

Ő ez a többség, ki látott valaha nála nál chaméleonabb chaméleont! Négy héttel ezelőtt még Széll Kálmánnak tapsoltak, aki a költségvetés nélkül való feloszlást alkotmányosságának minősítette. Ma a bán borították el lelkesedésük piaci larmájával, aki a többségi akaratot ugyanazon alkotmányosságának bélyegzett eljárással akarja érvényesíteni. Mit ezeknek a

következetesség, a politikai férfiaság, az alkotmányos lelkiismeret! Amit mindenkorai gazdájuk akar, az nekik szentírás. Ha a „pártvezér” azt mondja, hogy tisztelni kell az alkotmányt, hát immel-ámmal belenyugszanak ők ebbe is, sőt adóznak is udvarias tapsokkal a „pártvezér” jogtisztetetének. De ha akad pártvezér, aki így szól hozzájuk: „Hajrá, fiuk, biztos mandátum fejében, gázoljatok velem együtt keresztül az alkotmányon!” — no akkor kitörő lelkesedésük tulcsap minden határon. Az ilyen pártvezért ugyanis nagyon tanácsos tüntetőbben szeretni, nehogy figyelmét valami módon elkerülje a jutalomra váró szolgálatkészség...

De hagyjuk a derékhatat és forduljunk a csoportfők felé.

Keressük meg faggató, intő, esdeklő szavunkkal

gróf Apponyi Albertet,
gróf Andrássy Gyulát,
Hieronymi Károlyt,
Berzeviczy Albertet.

Ők magasabb szempontból tekintenek alá a nyers politikai életföztön sugallatát vakon követő pártzömre. Bennük megdobban az alkotmányos lelkiismeret. S ők nem vallják, nem vallhatják azt, hogy ami tegnap megbélyegezték, azért ma bátran lelkesedhetnek.

Mi szavuk van nekik a bejelentett államcsinyhez?

Apponyi Albert az elnöki székből több ízben azt mondta ki, hogy a magyar alkotmány jogrend ellen intézett minden szót, eredjen az várkonnan, a magyar parlament méltósága ellen intézett merénylet gyanánt fog megbélyegezni és megtorolni. Állja-e a képviselőház elnöke ezt a szavát? Bármennyit tévővázolt legyen Apponyi az utóbbi időben s kivált Széll Kálmán kormányzatának utolsó

hat hetében, nem lehet s nem szabad e férfúrló azt feltételezni, hogy cserben tudná hagyni a Ház színe előtt több ízben tett ünnepélyes kijelentéseit. Hiszszük s várjuk tehát, hogy az elnöki székről megkapja a bán azt a rendreutasítást, melyet államcsinye szándékának bejelentése megérdemel.

Másik szavunk gróf Andrássy Gyulának szól, aki híven kitartott Széll Kálmán jogtisztelő politikája mellett, aki legerősebb támasza volt Széll Kálmán ama felfogásának, mely az exlexben való házfeloszlást az alkotmányos egyensúly erős szakos felborításának minősítette. Andrássy Gyula következetes fog magához maradni. Ő nem lesz kapható a politikai meggyőződés ama hajlékonysága számára, melyet a bán a szabadelvűpártnál feltételez. Andrássy-nak kötelessége, hogy a megtámadott alkotmány védelmére keljen és még halóporában is tiszteletet szerezzen a Széll-kabinet ama politikájának, mely az obstrukciónak államcsiny útján való leveretésétől irított s az alkotmányos jogrend felülről való megtámadásának még a gondolatát is visszautasította.

S intézzük szavunkat Hieronymihez és Berzeviczyhez is, a régi szabadelvű tábor e vezérharcosaihoz, akik visszautasították a Tisza István kabinetjébe való belépést, mert az országgyűlésnek exlex idején való feloszlásába belenyugodni nem tudtak. Bennük is meg kell most mozdulnia a nemzet alkotmányos lelkiismeretének. Nekik is ki kell lépniük a porondra lángoló tiltakozásukkal, mert az nem lehet, hogy e férfiak támogatásukat adják annak a politikai irányzatnak, amelylyel miniszteri szolidaritást vállalni nem akartak; az nem lehet, hogy a bán megkapja tőlük mint párttagoktól ugyanannak az államcsinynek a támogatását, amelyért ők a miniszteri felelősséget maguktól elutasították.

TÁRCA

Világtalanok világa.

== A Budapesti Napló eredeti tárcája. ==

Írta: idősb dr. Glass Izor.

Pár hét előtt elmondtam egyet-mást a világtalanok ismeretlen világából. A közönség, — amit inkább a szóban forgó kérdés, mint cikkem javára számolok el — mondhatni érdeklődéssel pillantott bele a képbe, amelyet eleje állítottam. Eltekintve attól a gyakorlati értéktől, aminek ezt az érdeklődést tekintem, sokkal kézzelfoghatóbb haszonról is adhatok számot: egy tízezerkoronás újabb adományról, melylyel az a pácienssem, akiről előző közleményemben is szoltottam, a pesti zsidó hitközségnek a vakok intézete javára eddig tett 30.000 koronányi alapítványait 40.000 koronára meggyarapította. Ezek után, azt hiszem, nem fölösleges a világtalanok világával tovább foglalkozni. A közönség, melynek sorában a jó szívek úgy húzódnak meg, mint ibolya a fa árnyékában, talán szélesebb rétegeiben is megnyerhető a világtalanok világa számára; mert az érdeklődésből az evolúció révén tettek váltódnak ki s e tettekre az emberiség műveiben talán sehol sincs annyira szükség, mint éppen a vakok nevelésének és képzésének dolgában.

A vakok nevelése és képzése dolgában az volna tulajdonképpen a leghelyesebb álláspont, ha egy kalap alá vonnók őket a tankötelezettségig. Sőt ha azt vesszük számba, hogy a hiányos érzékek vagy a négyérzékűek — éppen eme hiányaiknál fogva — még kevésbé boldogulhatnak az életben, mint a tankötelezettség terhei alól kibúvók, akkor egyáltalán nem nagy mondasd azt állítani, hogy a tankötelezettségre vonat-

kozó törvényes intézkedések végrehajtása sehol sem oly mellőzhetlen szükség, mint a hiányos érzékek oktatásában. Sem az államnak, sem a közigazgatás más tényezőinek, de a társadalomnak sem lehet rendeltetése az, hogy behunyt szemmel nézzék a keresetképtelen koldusok szaporodását. Pedig a hiányos érzékek is, ha ki nem képeztetnek s kenyérkereső-pályához nem jutnak — igazán született koldusok maradnak, akik a maguk részére lekötik a könyörületességnek egy más hivatásu kvantumát. Vajon ki nem szánja meg a kérégető vakot, akár házról-házra jár, akár templomok ajtajában lesi a jó szívek, de még inkább az erszények megnyilatkozását?

Ávval az egy-két krajezárral, amit a vak koldusnak vetünk oda, nem tesszünk igazán jót. Csak a jónak formáját gyakoroljuk, annak érdeme nélkül. Mert az ilyen krajezáros jótékonyssággal továbbra is halasztani segítjük a vakok képzésének gyökeres megoldását, amennyiben azzal nyugtatjuk meg magunkat, hogy teljesítettük a feladatot, amit a vakok támogatása dolgában az emberiség parancsolt reánk. Azonban dehogyan teljesítettük. Hiszen a vakok szunnyadó képességeit tovább is csak szunnyadni hagyjuk; a közre hasznos embereket nem váltjuk, nem keressük ki belőlük s tovább is abban a nyomorult helyzetben hagyjuk őket, amelybe születési hiba vagy baleset taszította őket. Az eszményi jótékonyosság s az igaz szociális feladat nem az, hogy változatlan igazságoknak fogadjuk el a szerencsétlenség és nyomorultak nehéz helyzetét, sorsát. A fejlődés tana, a társadalom érdeke, a köz java, a gazdasági szempont, — valamennyi más célt tűz elénk: minden rendű és rangú ember tökéletessé.

Az olyan érzék hiánya, mint a látószerv, melyet Kant a legnemesebb érzéknek mond, kétségkívül nehezen pótolható; de a lélek erőinek nevelésével és képzésével pótolható. Bizonyos,

hogy a lélek erőinek nevelésére és képzésére szükségese az érzékek, mint amelyek ebben a munkában a közvetítő szerepet játszzák; de az érzékek természete olyan, hogy ha egyik vagy másik közülük fölmondja a szolgálatot, vagy egyáltalában munkába sem lépett, valamelyik másik szerv célszerű foglalkoztatás útján annál erőteljesebben fejlődik ki s legalább részben pótolja a hiányt. Aki valaha vak emberrel érintkezett, az bizonyára vette már észre, hogy a vak majdnem mindenről épp úgy tud tájékozódni, mint a látó, s hogy ami körülötte történik, vajmi kevés kerül el abból a figyelmüket. A vak lelki munkája, hogy úgy mondjuk, intenzívebb, mint a látóé, mert pillanatról pillanatra nem zavarja annyi új meg új benyomás és kép. Nyugodtabban gondolkodhatik, kontemplálhat s alkothatja meg fogalmait, melyeket épp ez okból nem egyhamar veszít el. A gondolat közvetítője különben is a szó, a beszéd, s aki a szót és beszédet fölfogni képes, minden esetre rendelkezik az általános műveltség legfőbb szervével, tehát képzésre alkalmas, jóval alkalmasabb, mint a siketnéma.

Annak az ideje igazán elmult, hogy a vakok úgy keressék meg konyerüket, mint azt Haüy Bálint, a vakok modern képzésének úttörője egy alkalommal Párisban tapasztalta. Egy csomó számarfűlés Midas királynak öltözött pápaszem, fölfordított kotából zenélő vakok láttak egy külvárosi negyedben. A durva tömeg röhögve, orköstelen meggyegyzéseket téve, halgatta a zenét és a tányérozó, botorkáló vak maskaráknak különféle pénzdarabokat adott. Ez persze a tizen-nyolcadik század végén történt; de ma is előfordul. Hát ilyenek láttára, ha nem is maskaráznak már a vakok, megessik az ember szíve. Elvégre a szerencsétlenségben nincs semmi mulattató, s a mások szerencsétlenségén, kényeszerű ügyelenségén és esetlenségein kacagni, — amikor az tulajdonképpen szánalomra méltó: nem a legfinomabb lelki gyönyörűség, nem a legfel-

E négy férfiura tekint most Magyarországra. E bän bejelentette az alkotmánysegést, mely ellen ők nemrégiben egész határozottsággal állást foglaltak. Ismételní fogják-e tiltakozásukat? Sikra szállnak-e az államcsíny ellen? Megértetik-e a bännal, hogy amitől szíve összeszorul és vére megdermed, ahogy ma ő maga mondta a képviselőházban: az abszolút kormányzás megkezdésére az ő hozzájárulása nem kapható? Reménykedve mondjuk, hogy a nemzet várakozásáé négy férfiú teljesíteni fogja. Nincsenek ők abból az anyagból gyurva, amely kifecskendezi magából az elvet, mielőtt az erőszakoskodó opportunistus vaszekének nyomását éri magán.

A bän téved.

Magyarországon nem lehet exlex állapotban választani.

Kibujik a szög a zsákból.

— A képviselőházi mai ülése. —

Budapest, július 15.

No lám, a végén mégis csak kezd már derengeni. Emberek és párok kezdenek színt vallani a szög, igen a szög kibujik a zsákból. Még a mai ülés elején úgy volt, hogy amikor az egyik szónok az erőszakkal való fenyegetésről beszélt, a jobbmező unisono fujta: *ki fenyeget?* De már az ülés vége felé mindenki fenyegetett: a miniszterelnök is, a többség is, a kisebbség is, még Kossuth Ferenc is. Az igaz, hogy az ő fenyegetése némiképpen furesa volt.

Az ülés előtt a harci párt sürgött-forgott a folyosón. Teli volt tüzzel, temperámentummal. Még a jókedve is visszatért, mint ahogy más ember lesz a huszár, mielőtt megint maga alatt éri a lovát. A kurucok mosolyogva fogadták Fáy Pistát, aki ma foglalta el új hivatalát, mint vitarendező s egy újdonszerű noteszt lóbált a levegőben, mondván:

— Gyerekek, kit jegyezzek be holnapra, kit holnaputánra? Ki vállal egész ülést, ki csak egy szegényes órácskát? Várom és jegyzem a jelentkezőket!

A notesz nem sokáig maradt tiszta, gyorsan kerültek jelentkezők. Kossuth Ferenc fanyar mosollyal nézte a játékot, a jókedvet, a harci tölekedést s bizony nagyon árván bolyongott a folyosón. Valahogyan úgy festett, mint a számkivetett, ami neki nem egészen új szerep.

emelőbb emberi tulajdonság. Ha, az emberbarát, az eleje túró rut és visszataszító látványosságban keresett is olyan momentumot, amely alkalmas volna arra, hogy a szerencsétlenek emberi méltóságuknak megfelelőbb módon juthassanak zűkös betető falatjukhoz. A tányérozó vak maskarán akadt meg a szeme, aki az oda-vetett pénzdarabot ujjával tapogatta, hogy keretéről, domborképéről, vastagságáról, súlyáról és nagyságáról fölismerhesse a pénzdarab értékét. Ennek megfigyelése keltette Hanynban azt a gondolatot, hogy a tapintás fejlettségét tányérozásnál és maskarázásnál nemesebb célra is föl lehetne használni s hogy a vakot írni, olvasni, dolgozni lehetne tanítani. És meglette első kísérletét első tanítványával Lesuer-vel, aki később Ha, utaztatónak gazdája lett s vak léte a legnagyobb pontossággal vezette a számításokat. A gondolat kialakulásában segítségére volt Paradics kisasszony, ez a bécsi születésű zongora- és orgonaművész, aki Párisban is nyilvánosan hangversenyzett, még pedig a királyné előtt. A kisasszony, kinek tanítását Mária Terézia királyné is éjváradékkal segítette elő, ritka sokoldalú találmány volt, amár hároméves korában vakult meg. Játsszott zongorán, orgonán, énekelt; szerzett dalokat, balladákat, operákat, tanította a saját módszere szerint zenét; szellemes társalgó volt, játszott színdarabokban, fogalmait voltak a szobrok szépségeiről, tudott kártyázni és a többi. De legérdekesebb a zenetanítás. Ehhez kártyapapírból kivágott és felragasztott kórtát, vagy pedig öt kiemelkedő vonallal behuzigált és sok helyütt átlukogatott fatáblákat használt és ezekben tüzdelt a kórtákat, melyeknek

noha a régi számkivetés alighanem kevésbé volt keserű. Most meglátott rajta, hogy rettenetesen éri helyzetének egész visszás voltát.

Valaki azt mondta rá:

— Ugy járkál, mint a férj, kitől megszökött a felesége.

S a malícia itt nem állt meg. Mit férj? Európai férjet, ha elhagy a felesége, hát egy felesége hagyta el. De Kossuth török férj, akit egyszerre a fél háreme hagyott el. Nem lehet az ilyet mosolygás nélkül megállani.

Tódult, kavargott a folyosó s a harciasok kevesebb félelemmel, mint szánakozással emlegettek, hogy Kossuth Ferenc már megint valami konferenciát akar összehívni. Vajjon mit akar? És lesz-e valami abból a konferenciából? Így kérdőzködtek az emberek, de nem tulságosan kíváncsian. Inkább a mai tervet szövegették, hogy miként fogják napirend előtt kiugratni a nyulat a horvát bokorból. (No hiszen! Abból a bokorból nem lehet nyulat kiugratni, mert nincs ott nyul, csak róka, meg még veszedelmesebb állat!) Őten is készültek, hogy napirend előtt megrázzák azt a bokrot s azonfelül Olaj Lajos már preparálta az ivet, hogy zárt ülést is kérnek, ha a bän (az ember sohasem szokja meg, hogy miniszterelnöknek nevezze, pedig ma már az új bän is ott volt a főrendek karzatán) — mondom, ha a bän nem válaszolna a napirend előtt hozzá intézett kérdésekre. Szóval: nagy volt a készülődés a folyosón s a szabadulvópárt még akkor nem tudta egészen biztosan, hogy kihez hajol rokonszenvével, a harcias vadászokhoz vagy a maga importált vezéréhez.

Féltékenygyor nyílt meg az ülés. A félkör zsufolással megtelt. A karzat is virított a szép asszonyoktól. A bän (vagy ám legyen, a miniszterelnök) elfoglalta a helyét s ő volt az egyetlen, aki szomszédok nélkül, egészen szabadon ült. Se mellette, se közvetlenül mögötte senki sem ült. Hiszen még nem tudhatták, hogyan végződik az ostrom.

Az ostrom különben nem kezdődhetett mindjárt.

Néhány nappal ezelőtt Veres József a parlamentben a választók következtetlenségét akarja illusztrálni és Szilágyi-Somlyó hívatkozott, mint ahol előbb egyhangulag megválasztották Bánffy Dezsőt, aztán egyhangulag megválasztották Ugron Gábort. Nos, ma Ugron Gábor személyes kérdésben ragyogóan megvédelmezte Szilágyi-Somlyó becsületét. Mindig ellenzéki kerület volt az s

fejei fejezték ki a hangjegyek különféle értékét. A tapintás fejlesztése és a rendszeres képzés Paradics kisasszonynál csodákat mivelt. Ezt a csodát leste el Ha, aki Paradics kisasszonytól hallott a vak Weissenburg módszereiről. s. Weissenburg, a manheimi herceg komornyikjának fia, aki hetéves korában vakult meg, megtanult franciául, számolni és sok más egyebet is. Mestere Riesen Keresztély volt, a Sounderson-féle számolótablea tökéletesítője. Weissenburg annyira megtanulta mesterétől az aritmetikát, algebrát, geometriát és trigonometriát, hogy maga is tudta e tárgyakat tanítani, sőt vak léte az optikai ismeretekkel, a látás törvényeivel is tisztában volt. Kínzó sakkjátészóvá is lett, sőt annyira vitte e téren, hogy egy siketnémát is megtanított sakkozni. Kár, hogy a módszerről, melylyel ezt a mesterművet véghezvitte, nem maradt feljegyzés.

Szerelő vakokkal már a legrégibb korban találkozunk. Itt van például az alexandriai Didimus (szül. 310-ben, meghalt 395-ben.) Vak léte teológiai tanár volt s korának több híres embere, köztük Szent Hieronymus, tanult nála; egyházi írásai közül latin nyelven több maradt reánk. A Szíriában 970-ben született Abul Olo Mohammed ben Soliman al Tenuki-tól, aki hároméves korában vakult meg, a világ hiúságát és a láthatatlan dolgoktól több mint tízezer vers maradt az utókorra. A mi Vak Béla királyunk szemévilága nélkül is jól látta el uralkodói teendőit. A csehnek János király, a vak, háborukban vett részt és a csespy-i csatában vesztette életét 1346-ban. Ugyanígy járt Ziska, a rettenetes huszita vezér is, aki Zsigmond ellen harcolt.

Bánffy Dezső miniszterelnököt csak úgy választhatták meg ott egyhangulag, mert maga Ugron is azt tanácsolta, ne küzdjenek ellene. Miért ne küzdjenek? Mert Bánffy, aki másutt föl se lépett, Somlyón meg nem bukhatott. Nem volt szabad megbuknia. Ha vérbe, ha pénzbe, ha bármibe kerül: megbuknia nem volt szabad. Akkor tehát jobb úgy tenni, mint az arab teszi, aki egyébként nem alázatos, de mégis leveti magát a földre, míg a számum minden homokjával és szemével elszórdul fölötté s csak azután egyenesedik fel újra, hogy utját folytassa. Bánffy elől kitért Szilágyi-Somlyó, de aztán a régi ellenzéki lett újra. Becsületes kerület az s olyan kevés a becsületes kerület, hogy meg kell becsülni.

Ez frissen hatott. S éppen jókor is jött a becsületes kerületet dicsőre, mikor minden jóra való arabus éri már, hogy jön a — számum.

Most indult meg aztán a harciasok ostroma! Barabás Béla kezdte, Polónyi Géza folytatta, Bakonyi Samu élesztette, Mezőssy Béla betetőzte és Rátka László (bocsáson meg, de úgy van) kissé elrontotta. Gyönyörű, férfias, rövid és süjtő volt Mezőssy Béla nyilatkozata, mely fején találta a szöveget, midőn az egész ellenzék s nyilván az egész ország lelkéből szólván, azt mondotta: „Fakidus ellenzék nem vagyok, békét nem diktálunk, de a becsapott ellenfél nevelésének szerepét nem vállalom!” Ez éppen elég volt megokolásnak, midőn színvallásra akarták szorítani a bánt, akárom mondani, a miniszterelnököt. És kár volt, hogy Rátka László máskülönbön temperámentumos bosszédét megint egyéni fogadalommal végezte s valamelyes fenyegetést töltött a kérdéseire. Mert ez adta meg a módot Khuen-Hédervárynak, hogy a hang rokonsága révén visszatérjen Beöthy Ákos tegnapi beszédére s megvádolhassa az ellenzékét, hogy forradalmat akar.

Khuen-Héderváry a szünet után jelentkezett szólásra. Kezdetben az a dadogó Demosthenes volt, akinek már volt szerencsénk megismerni. Kereste a szavakat, melyekkel eltakarhassa a gondolatait. És egy egész akadémiát foglalkoztatna beszéde, ha pontos értelmet akarna belőle kihámozni. Mikor egy-egy sejtető, de határozottan meg nem érthető mondat után a jobboldal úgy érezte, hogy éljeneznie illik, az ellenzék azt sem tudta, mit éljeneznek. Vázsonyi ezt úgy fejezte ki: *megéljenezett rébuszok*. S ez találó megjegyzés. De ha valamikor, ma tűnt ki igazán, hogy a bänből vedlett miniszterelnök olyan nyomorék, aki szépen megélhet a nyo-

Ha valami, úgy egyes vakok kiválósága és nagy szerepe a legesattanósabb tanubizonyossá annak, hogy a hiányos érzékek nem elhanyagolhatóak, hanem valóságosak, akiknek kolduskönyvére kell tengerődni, avagy akik a köz és a társadalom javára használhatók ne volna. Nézzük csak az angol Soundersont; 1682-ben született s egyéves korában megvakult. Az iskolában nagyon könnyűszerrel tanulta a latin és görög nyelvet, majd a franciát; de legkiválóbb mégis a matematikában lett. Maga keresett és talált módszereket, úgy hogy már tanuló korában is oktatott és tanulóitársai szívesebben kértek tőle fölvilágosítást, mint hivatásos tanítóktól. Nevezetesen találma a számoló-tablea, melyen számvetéseit tapinthatóvá, igazán „kézzel foghatóvá” tette; a geometriai formákat is ilyenformán érzékelte meg. Egy falapon sok lyukat furt sorjában, ezekben a lyukakba kis pálcikákat helyezett, a pálcikákat zsineggel kötötte össze s a geometriai alakokat így tette tapinthatókká. Emlékezőtehetsége bámulatos voltát igazolja az, hogy igazi római érmeket a hamisítottaktól pontosan meg tudott különböztetni. Hallása szintén ritka fejlett volt. Szavukról nemcsak azokat az embereket ismerte föl, akikkel előbb érintkezett, hanem a hang zöngéjéből annak a szóbának a formáját is tudott következtetni, amelyben csak először fordult meg. 1707-ben Cambridgeben a világbölcselet tanítója, majd 1711-ben a matematika nyilvános rendes tanára lett ugyanott s mint ilyen Newton optikájáról tartott előadásokat. Matematikai műveit a cambridgei egyetem adta ki. Tagja volt a londoni tudományos akadémiának és II. György király doktorrá nevezte ki. Metcalf szintén korán

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtli-Salicyll”
egy kísérletet tesz. Szagatlan.

Ára 3 korona utasítással. Sétiküldi: Diana-gyógyszertár, Károly-körút 5. Főrtár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógytár, Váci-körút 17

morékvoltából. Minden más miniszterelnök belopusztulna, ha ötven-hatvan szóból kellene megélnie s ilyen silány szókinccsel kellene a magyar parlamentben ostromokat állnia. A bányaminiszterelnök azonban szerencsésnek vallhatja magát, hogy nincs több szava. Így a fogadtatós szókinccsnek tudják be, ami pedig legnagyobb erőssége — egyelőre, hogy ugyanis csupa hivatkozással, utalással, idézettel foltozza ki beszédét. „Azt vallom, amit Széll Kálmán.” Hogy mit, azt nem mondja el. „Fenntartom, amit július hó 6-án mondtam.” De július hatodikán meg azt mondta, hogy fenntartja, amit korábban mondott és akkor meg semmit sem mondott. Ilyen utalásokból van összeszöve a beszéde. Olyan szónok ő, akinek a beszédét valahogyan megsejti az ember, de egészen tisztán nem érti sosem. Mintha valaki harmonikán játszik négy-öt hanggal, nyikorgva: hiszen megsejti az ember a melódiát, de az bizony nem melódia, csak bosszant. De a bányaminiszterelnök nem bánja, sőt talán éppen az a célja, hogy bosszantson. A melódiával ő ugyan nem sokat törődik.

Hát ezekből a hivatkozásokból és utalásokból az ellenzék nem igen merített megnyugvást. De a dadogó Demosthenes egyszerre megváltozott. Rátájk szavaiból és ezzel kapcsolatban Beöthy Ákos tegnapi beszédéből kiragadott valamit és azt mondta, hogy hiszen az urak az abszolutizmust kívánatosnak mondják és a forradalommal fenyegetőznek. Gyönyörűen meggyanusiította most az egész ellenzék s most már elemében volt. A horvát anti-méh mindenből mérget szív s teli feeskendési vele a trónt és a nemzetet. Se Rátájk, se Beöthy nem beszéltek forradalomról, de Khuen-Héderváry pompásan rájuk fogott mindent. Miért? Egyszerű. Kíváncsi nekik minden, ami indokoltá tehet egy kis parász erőszakot. És talán jó is lesz, ha egy időre (mondjuk Demosthenes nyelvén — egyelőre) az ellenzék kitörli a számsorból a 48-at, beragaszt a szótárban minden forradalmi izű szót és tartózkodik a nemzet erejének emlegetésétől, mert Khuen-Héderváry kihasználja a kihasználhatót és ő a Petőfi öröklő, aki lángostort fon napsugarakból is. Oh ez veszedelmes harmonikás, aki egyrészt a dadogásával és nyomorék muzsikájával ingerelni akar, másrészt a fölingerelt hallgatóság minden indulatosabb szavát meggyanusiítja fölfelé. Ez a horvát Orfusz azért muzsikál, hogy ő egye meg a vadállatokot.

És a harmonikázás meg az Orfuszokodás

vesztette el személynél. Fialat korában fuvaros és utmutató volt töretlen és hóval borított utakon. Hosszu botja segítségével a legmeredekebb hegyekre fölmászott, lejárásukról, valamint a völgyek mélységéről biztos fogalmakat szerzett, erre építette terveit és számításait. Miután tervei mindig beütköztek, szívesen foglalkoztatták; a Derbyshire-park legutóbbi útját, valamint a környékbelieket, amelyek a londoni országútra jutásnál fölöslegessé tették a hegyi utat, ő építette. Blaklok, a teológus és prédikátor, aki hathónapos korában vakult meg, költeményeket írt és teológiai és más iratokot szerzett. Jászott több hangszeren, különösen flótán. Később magántanintézetet alapított, amelyből hazájának és Amerikának sok kitünő férfit került ki.

A kézi ügyesség mestere volt Käferle János, aki a württembergi Waiblingenben 1768-ban született. Egyik szemére tizenégyévesen, a másikra négyéves korában vakult meg. Már gyermekkorában tudott az esztergypadon dolgozni és 10—11 éves korában különféle szerszámgepeket csinált. Így borsajtót, posztónyírt, gyorsyalut, nagy, vízajtástá berendezett fűjtatót. Jobban fölcseperedve, mindenféle kocsit, butort készített. Általában nagyon sok volt benne a találmányosság és vak léteire különféle rendeltetésű komplikált erőművi gépeket talált ki és állított össze. Ilyen volt egy vízműve, melylyel alapjarték öntözéséről gondoskodott; egy gabonatisztító-gépe, melylyel emberi erő nélkül 33 hektoliter gabonát lehetett megtisztítani. Azután órákat csinált, de minden porokaját maga. Huszéves korában, miután egy szemoperáció nemcsak hogy látását nem adta vissza, hanem évekig tartó betegségbe döntötte, hangszerekészítésre adta a fejét. Hegedűvel és citerával kezdte, amivel már gyermekkorában is próbálkozott. Azután zongorakészítésre vetette magát s néhány hónap alatt a zongora kezelését is annyira eltanulta, hogy a templomban orgonajátékra is vállalkozott, ami azt az ötletet támasztotta benne, hogy az orgonaprást valami gép-szerkezet is elvégezhetné. Csakugyan csinált is

rém módon tetszett a szabadelvűpárt minden árnyalatának. Már a beszéd közben is kipattant lelkesedések. Ivánka Öszkár annyira el volt ragadtatva, hogy amikor Ugron Gábor figyelmeztetői merte Héderváry-Orfuszot, miszerint jaj az erőszakosnak, Ivánka indulatosan szolt rá:

— Aki itten henege, legyen otthon tiszta. Álljon a megrottott székelei elé.

És Kubinyi Géza se birt magával. Föltűzelte az előzőt és visszatért grófi vezér beszéde, s átkiáltott balra valamit, ami nagyon erősnek hangzott, de világosan megérteni nem lehetett. Fáy István (az új vitarendező) kiugrott a sorból, s ingerülten szelvént át a völgyet, olyanformán temett a jobbmező előtt, mintha valakit inzultálni akarna. Egy pillanatra izgalmas csönd támadt. De Fáy csak megkérdezte Kubinyit, hogy mit mondott:

— Azt mondtam, — szolt Kubinyi Géza, — hogy aki abszolutizmust és forradalmat akar, az hazadúló.

No ebből nem lett baj s az izgalmasan induló jelenet befejeződött. De a horvát-magyar beszéd után perecek tartott, míg a szabadelvűpárt lelkesedését egészen ki tudta önteni. A leglelkesebbek, mint Gajdri Géza, Halász Zsigmond, báró Dániel Ernő és Papp József még kézzsoritással is megratulálták az új vezért, akinek a dadogásából mintha az ex-lexes választás közeli jövőjének zenéje hangzott volna ki. No mérhetetlen nagy lelkesedés volt. Ilyen lelkesedés nem volt — három hét óta.

Hát Beöthy Ákóst és Bartha Miklóst, akik személyes kérdésben kértek szót, perecek meg se akarták hallani. Mit nekik Beöthy és Bartha Miklós? Itt van Khuen-Héderváry, aki ötvenhatvan szóval annyit tud mondani. S egyszerre megtalálta a párt a régi (ókori) hangját is. A közbeszólásokból a régi (ókori) szellem hangzott. Mig Széll Kálmán idejében ez a párt minden ellenzéki panaszra azt trombitálta, hogyan lehet Széll Kálmánról ilyet föltenni, addig most már a közbeszólásokba jellemző fenyegetések vannak elrejtve. Vészi Józsefnek a minap azt kiáltották közbe: „valamit csak kell csinálni!” Természetesen valami erőszakos dolgot. Ma meg Beöthy Ákosnak, mikor azt mondta, hogy Filippinél találkoztunk, azt kiáltották vissza, sőt a miniszterelnök maga is, hogy „elég lesz Beöthynek Kaszánál találgatni!” Méltóztatik érteni? Azt jelenti ez, hogy a szabadelvűpárt már új választási szellemet sejt és mer róla beszélni is. Már pedig, ha benn a

Házban ilyen korán megérzik, hogy mi szabad, hát akkor mi lesz még odakünn a kerületekben és a periferiákon?

Denikve: a bán ma meghódította a szabadelvűpártot és elhatározásra bírta az ellenzékét. Mindenki színt vallott a maga módja szerint és a szög kibújt a zsákból. Az összes szögek kibujtak. Kossuth Ferenc pedig ilyen körülmények között megfenyegette a bánt, hogy amennyiben elcsob merte választásokat elrendelni, ő egész erejével harcolna ellene. Ez volt a Kossuth Ferenc fenyegetése. Megijed-e tőle a bán? Hiszi a piszi. Ha az exlexes választás csak annyi veszélylyel jár, hogy Kossuth megharagzik érte: azt kiállja egy horvát. És ki tudja — azt már kitapasztalta a bán, hogy Kossuth támogatása mennyit ér; talán arra is kíváncsi lesz, mennyit árt a támadása? ...

A képviselőház ülése július 15-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Dániel Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Láng Lajos, Lukács László miniszterek.

Elnök: Megnyitja az ülést.

Szót: Pál jegyző: Fölolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. (Hitelesítik.)

Elnök: Szomorú jelenést kell tennie. Fluger Károly beszerencsészdí képviselő tegnap meghalt. A ház részvétének jegyzőkönyve ad kifejezést. Kálly Béni temetése holnap lesz két órákor az Akadémiából. Előterjeszt az irományokat.

Dedovits György jegyző: Fölolvassa az interpellációs könyvet.

Elnök: Az interpellációkra a rendes időben térünk át.

(Személyes ügy.)

Ugron Gábor: Veres József multikori beszédére személyes kérdésben reflektál. Veres azt mondta, hogy Bánffy Dezsd után Szilágy-Somlyó a szót választotta meg egyhangulag, ami Veres szerint következetlenség volt. Amint az egyes embereknek van becsületérzékük, úgy megvan az a kertületben is. A kerületnek is adnak a tisztességre. Szilágy-Somlyó mindig ellenzéki kerület volt. (Ejénzés a szélsőbaloldalon.) Két ciklus előtt véletlen zavar folytán nyerte el Bánffy a mandátumot. Az előző ciklusnál főújanulók neki a kerületet, de a szót az el nem fogadta, mert tudta, hogy Bánffy erőszakkal, pénzrel, presszióval így is, úgy is meglesz. Mikor aztán Bánffy lemondott, akkor a somlyóiak megragadták az első alkalmat, hogy diadalra vigyék a függetlenségi zászlót. (Tetszés balról.) A jelen klubban lenn sem volt kerületben, mégis megválasztották egyhangulag s anélkül, hogy egy krajcárt is áldozott volna. Az ilyen kerület tisztességét ne bántsuk. (Zajos helyeslés balról.)

(A hadüzenet.)

Berabás Béla: A mostani tarthatatlan helyzet-

iyet. Huszonkétéves korában fortepianóval tett kísérletet, s addig-addig mesterkedett vele, míg ennek örömszerű pontosságát is el tudta érni. Mivel ez időtájt az apja malma leégett, az apja számára az utolsó szegig maga készített egy új malmot. Ebben az időben a Käferle hangszerei már jöhririek voltak. A rendkívül ügyes ifjú kapta tehát magát, Ludwigsburgba ment s ott hangszergyártást alapított, melyben számos segéddel dolgozott; új meg új találmányokon törte a fejét, melyek rendszerint sikerültek is. A carlisle Strong József takács volt, maga varrta ruháit, cipőjét. Készített különféle szerszámokat, orgonát és mindenféle erőművi dolgot. A brucki születésű Braun Jakab, a bécsi vakok intézetének első növendéke, mindenféle kézimunkát megtanult, készített asztalokat, székeket, ágyakat és egyéb butordarabokat. Nagy precizióval állított össze képrámákat, különféle kis tartályokat. A kézi ügyességet általában annyira vitte, hogy képes volt órnát fűzni a kis varróútba. Megismerte a különféle gabonaszemeket és viaszból és más puha anyagból ki tudta formálni a tapintás útján megismert kisebb tárgyakat. Értett a kertészkedéshez, maga vásárolta s rakosgatta szerszámait s a rokoniával rendes írással levelezgetett. A normandiai Hareng Pierre, aki 9 éves korában vakult meg, szétszedte meg össze rakta az órákat, kitapintotta, mi a bajuk, és kijavította. A tiroli Kleinhanns József már ötödik éves korában vakult meg, de azért annyira vitte a kézi ügyességben, hogy fából való feszületek és szentképek faragásával kereste meg a kenyerét. Ezt a fagaragást olyan tökéletességre vitte, hogy nemcsak arányosan dolgozta ki alakjait, hanem a fájdalom, szenvedést, szenvedélyt is kifejezésre tudta arconok juttatni. Sőt mellészobrokat is készített, részint más szobrok, részint természet után s a nagyobb alakot kicsinyítve, a kicsinyt nagyobbítva is képes volt lemasolni. A cseh Kucera különösen szalmamunkákban vitte sokra s abból tartotta el megőregedett szüleit is.

Számosan lettek ismert zeneművészekké vagy a közoktatás kitünő erőivé. Az oranienburgi

Dulan flótavirtuóz volt, oly bámulatos emlékezőtehetséggel, hogy háromszáz koncertdarabot tudott könny nélkül, továbbá oly képességgel, hogy minden adott témát rögtön variálni tudott. A speyeri Kireghessner Marianna a harmonikáját-szásban vált művészzé. Németországban, Hollandiában, Angolországban koncertezett; Londonban saját kigondolása szerint újfajta harmonikát készítettett s ezen híres zeneszerzők igen nehéz szerzeményeit minden más hangszer kísérete nélkül még allegróban is mesterien adta elő. A paszenheimi születésű Corsepusz kitünő orgona- és zongorajátzó volt, jól bánt minden fuvóhangszerrel, de fából, vasból, ércből különféle figyelemreméltó szoborműveket is alkotott. A morva stenbergi Greger már pirinyó gyermekkorában hárfaművész volt. A koncerteken asztalra ültették, hogy hallgatói láthassák is. Bámulatos finom volt a hallása, úgy hogy hárfáján minden más hangszer hangjait, egyes akkordjait kihozta. Mozart, Haydn nehezebb darabjait is lejátszotta. Maga szerzett darabokat, adott zeneleckéket. A kammerburgi születésű Hrbeek János, akit Khevenhüller herceg taníttatott ki, kitűnően kezelte a zongorát, flótát és vadászkrutót. Nyilvánosan koncertezett, járt 1829-ben Pozsonyban, Pesten, Flumében, Zágrábban is. A füsseni Kolb hegedűvirtuóz volt. A horvát kora óta vak Zabreiss koncertmester. A horovitz születési esch Labor, aki háromhetes korában vakult meg, a bécsi vakok-intézetében befejezett tanulmányai után kitünő orgona- és zongorajátzó lett. V. György király leánya, Mary hercegnő zongoratanítását reá bízta. Mint zeneszerző is jó hirtet szert.

A tanítás terén kivált Baczko Lajos, több tudós-társaság tagja, a kőnigsbergi tüzérskola történetnára, aki 21 éves korában vakult meg. Sokat írt a vakok érdekében, megírta Poroszország történetét 6 kötetben. Még a regényírás terén is tett kísérletet. Szívesen foglalkozott fiatal emberek kímélésével. A svájci Funk Gottlieb, aki hét éves korában vakult meg, a vakok képzésére való több tanítási eszközt és módszert talált

ből csak egy kivétel van: a nemzet jogainak elismerése. Amíg ez meg nem történik, a harc föl nem adható. (Zajos helyeslés balról.)

Marjai Péter: Soha!

Barabás Béla: Föl kell használnunk a kormány szorult helyzetét. Legyen már vége a 85 éves ámtárnak! (Zajos helyeslés balról.) A nemzetnek áldozatot kell hozni a küzdelemért. Mint végső legyvert megragadtuk a parlament ellenállást. Jó öreg királyunk életében kell megkivinnunk jogainkat, akik több esküje, hitelevele. És küzdünk kell, mert képzeltető nemzet oly hadsereggel, amelynek nyelve, jelvénye, zászlója idegen. Ez a kormány a Széll-kabinet folytatásának nevezte magát, de még sohasem hallotta a bántól a szavakat: jog, törvény, igazság. Pedig ez országnak joga van a magyar nyelvre, ez törvénye s igazsága. Nyilatkozhat tehát a miniszterelnök, mily álláspontot foglal el nemzeti jogaink — a magyar katonai nyelv és jelvények — ügyében. Hallgassa meg a többi fősztábot s nyugtassa meg a nemzetet a kormányelnök. (Zajos helyeslés balról.)

Polónyi Géza: Bizonyítja, hogy a faji harc és az általános emberi jogokért való küzdelem, amely nem ismer hazát, fogja betölteni a jövőt. Ez áramlatok egyike mellé sem kellene állani. (Helyeslés balról.) A mi faji harcunkban önállóságunkért Ausztriához való kapcsolatum akadályoz meg, pedig nekünk kettőzött erővel kell öröködnünk a jövőt. hogy a szláv vagy a germán elem el ne sodorjon. (Helyeslés balról.)

Hock János: Nekünk Hekuba, szláv vagy német szupremácia, nekünk magyar szupremácia kell.

Polónyi Géza: Ha mi megszüntünk magyarok lenni, megszüntünk állam lenni. Követeli, hogy faji jellegünket, magyarságunkat a királyi tekintély s ebben hagyjon bennünket boldogolni. Teljes lehetetlenség, hogy csupán a magyar miniszterelnök legyen egyedül, aki ne értes meg a most folyó, bár gazdasági érdekeinket békítő harc nagy jelentőségét. Jelen-tés pedig azért, mert jövőnkért folyik. Adják meg nekünk nyelvünket, zászlókat.

Langyel Zoltán: A többség nem akarja. (Tiltakozás jobbról.)

Báró Kaas Ivor: Ha ti álltatok volna a magyar nyelv mellé, akkor a kérdés meg lenne oldva.

Polónyi Géza: Több társával kérdi tehát a kormánytól, hogy a magyar nyelv oly klenodum-e, amelyet a király megtagadhat még ily nagy vásárgárán is! (Zajos helyeslés balról.) S ha nem kapunk biztosítékokat, mert már kijelentésekkel nem elég-zünk meg, hogy a magyar nyelvet megadják a maga jogát, akkor folytatjuk a küzdelem saját lelki-ismeretünkkel és senki másától nem utasítva, kitartóan, ha kell, ünfeláldozóan. (Hosszantartó, zajos helyeslés és taps balról.) A miniszterelnököt megkérte, hogy mondja meg a királynak, hogy a kibontakozás csakis nemzeti engedelmséggel áran következhetik be. A miniszterelnök erre még nem lelt.

Hock János: Nincs más megoldás, nemzeti vívmányok kompromisszum.

Polónyi Géza: Reméli, hogy politikai ellenfelekkel s nem ellenségekkel áll szemben. Mutassuk meg, hogy ily nagy kérdésekben egységes a magyar törvényhozás.

Langyel Zoltán: Álljon csak föl egy is a tulajdonról, aki nem akarja a magyar nyelvet!

Marjai Péter: Mind akarja!

Polónyi Géza: Történelmi alapon bizonyítja, hogy a hadsereg vezényletében és belső szervezetében

alkalmazni kellene a magyar nyelvet, amihez fundaméntális alkotmányos jogunk van. De nem, a hadseregben az abszolút korszakból megmaradt német katonai nyelvet loyalták. De most még törvényhozási uton is akarják szankcionálni a német katonai nyelvet. (Főlkialítások balról: Még csak az kellene!) Ugyanis a katonai büntetőtörvénykönyv revíziójánál a hivatalos szolgálati nyelvet akarják az igazságszolgáltatás nyelvűvé bemozni, vagyis ez kerülő uton a német nyelv törvénybe iktatása. A mi törvényeinkben nincs benn az igazságszolgáltatás közössége.

Vázsonyi Vilmos: De az ellenkezőre van törvény.

Polónyi Géza: Ugy van! Mert a törvény azt rendeli, hogy a magyar katonaság a magyar kormányzat alá tartozik. Azzal a kérdéssel fordul tehát a kormányelnökhöz, aki eddig csak bujkált és settenkedett... (Tiltakozás jobbról, zajos helyeslés balról.)

Vázsonyi Vilmos: Ezt zeneszóval sem lehet eltagadni.

Gajari Géza: Programot adott, ez nem bujkálás. **Vázsonyi Vilmos:** Az a program csak generalizált volt.

Polónyi Géza: ... hogy a német nyelvet akarja-e csakugyan az igazságszolgáltatás nyelvűvé? Épp így kérde, hogy fűn akarják-e tartani törvényeink ellenére a magyar területen levő német tannyelvű katonai iskolákat? Ez ellen tiltakozunk, itt a tannyelv csak magyar lehet! Ha nem hallgatják meg szavunkat, küzdeni fogunk az önkény ellen. Ám ti torjárnak el! (Zajos helyeslés és taps balról.) Közös állam nincs, van Magyarország és Ausztria, közös címer, közös jelvény nincs! Nem engedhetjük tehát nemzeti dicsőségünk eltiprását. A miniszterelnök feleljen a mi kérdéseinkre, de jelentse ki, hogy a királyi autorizációjával teszi ezt. Mert minden etől függ! Reméli, hogy a király most is alkotmányos királynak mutatkozik! Ha ez nem történik, nem bánta ha az alkotmányt föl is függesztik, meg is semmitük. Most már egyenlően beszél s ez úgy igaz, ahogy érzi. Ha az a választása volna, hogy szláv és gyermekei a fekete-sárga vagy a vörös lobogó alá, álljanak akkor gondolkodás nélkül az utóbbit választaná! Jól gondolják meg! Összecsapnak a hullámok s nem adhatunk majd kezét egymásnak, kik a nemzetért akarunk küzdeni. Bizik még, van még reményesége.

Bakó József: Nekem már nincs.

Polónyi Géza: De ha ez a reményesség szűfőszől, abban a tudatban bucsuzik nemzetétől, gyermekeitől, hogy híven teljesítette kötelességét! (Ugy van balról.) Még egyet akar kérdeni. Az 1899. évi XXX. törvényekről, amely nekünk garanciális törvényünk, csakugyan meg akarja-e változtatni, mert ez ügyben igen homályosan nyilatkoztak.

Összegezi kéréseit: hajlandó-e a kormány a magyar katonai szolgálati, vezényelti és tannyelvű, valamint a magyar zászlót és jelvényeket behozni s végül az 1899. évi XXX. törvényeket fűntartani? Ha békét akarnak, akkor szláv ezt szívesen látja. De ha a harcot provokálják, akkor jól választották meg ellenfeleiket! Mi mindannyian helyünkön fogunk maradni és végig fogjuk küzdeni a nagy harcot. (Zajos eljénzés és taps balról. A szónokot számosan üdvözlék.)

Bakonyi Samu: Röviden akar csak beszélni. A nemzeti követelményekre a véderő-bizottságnak adott miniszterelnöki kijelentéseket szeretné új megismételve hallani. Másnap hiába kereste ugyanis a kérdéses kormánykijelentést a hírlapokban, nem találta.

Pozsgay Miklós: Szóls Pál lenyelve.

Bakonyi Samu: Igen fűresának találja, hogy épp ezt a nyilatkozatot nem adták ki a hivatalos tudósításban.

Szöts Pál: Nincs hivatalos tudósítás.

Bakonyi Samu: Hát félhivatalosan.

Szöts Pál: Félhivatalos sincs.

Bartha Miklós: Monopolizálja a tudósításokat, a hírlapírókat nem enged be.

Szöts Pál: Micsoda beszédek.

Pozsgay Miklós: Hol van a nyilatkozat?

Rátkay László: Eliskaszották. (Nagy zaj.)

Bakonyi Samu: Így kénszerítenek bennünket a harcra, amelyet mi folytatni is fogunk. A felelősséget azonban a történelem. Isen és ember előtt, az elzárkózó kormányra hárítjuk. (Eljénzés balról.)

Szöts Pál: Személyes kérdésben kér szót. Szláv tényleg jegyezte a tudósítást a véderő-bizottságnak egy lap részére. (Főlkialítások a szélsőbalon: Melyik lap részére?)

Förster Ottó: Az Új Lap részére. (Derűtlenség.)

Szöts Pál: Könyomatoss részére. (Főlkialítások balról: Hogy hívják?) A Magyar Távirati Irodának. Az ő tudósításai mindig objektívek voltak s korrektűrára sohasem szorultak, mint más képviselők esetleges tudósításai. Most is beu volt a tudósításban, hogy a miniszterelnök félvilágosítást ad a jövő tervéről. (Derűtlenség. Főlkialítások balról: Ebben nincs meg, hogy mit mondott!) Különbö a tudósításokat, mint magánember írja és azokért felelősséggel nem tartozik.

Mezőssy Béla: Két ut van a miniszterelnök előtt: Az erőszak és a nemzeti aspirációk megvalósítása. Kérde, ki az akadályozója a nemzeti jogoknak? A korona? Ezt nem tételezi föl. Más nem marad akkor, minthogy ő felsége tanácsadói a hibásak. Szorotné tudni, hogy a miniszterelnök is ezek között van-e? Szláv nem fakózik ellenzéki, nem akarja a békét diletálni, de becsapott és kijátszott ellenzék sem akar lenni. (Viharos taps és eljénzés balról.) Még az ellenzék garanciákat nem kap, hogy a nemzeti jogaink érvényesíthetnek, addig le nem teheti s le nem szabad tennie a jegyvert. (Viharos eljénzés és taps balról.)

Rátkay László: Beesületes magyar feleletet kér a miniszterelnöktől, hogy megkapjuk-e törvényben gyűkerező jogainkat? Ha ezt nem teszi, úgy szláv és társai el vannak szánva, hogy inkább belemennek az abszolutizmusba, de a barcot föl nem adják. (Viharos eljénzés balról.)

Báró Kaas Ivor: Helyes! (Nevetés jobbról. Zaj.)

Olay Lajos: Ne nevessek, ha ily komoly do-logról van szó! Ez nem járja! (Nagy zaj.)

Báró Kaas Ivor: Önök könnyen nevetnek. Ea átéltem az abszolutizmust, engem be is börtönöztek. Ea báran állók az abszolutizmus elő, de önk meg-utnak majd. (Zaj.)

Kende Péter: Rátkayból csak a „Magyar Szó” beszél. (Nagy, hosszas zaj a szélsőbalon.)

Pozsgay Miklós: Ommán meg az osztrák szó beszél!

Gabányi Miklós: Osztrák talpnyalók! Osztrák lakások! (Főlkialítások balról: Labancok! Osztrákok!)

Gajari Géza: Rendre! Rendre! Gabányit rendre kell utasítani.

Elnök: Gabányit rendreutasítja. (Főlkialítások jobbról: Gabányi paraszt ne beszélj!)

Vázsonyi Vilmos: Ez nem sérítés!

fel. Ilyen a drótlíneás tábla, a betűérzékeltes. 1809-ben a zürichi vakok intézetéhez hívták meg tanárnak. Az erfurti Knio Johann, aki 10 éves kora óta volt vak, a boroszlói vakok intézetét alapította meg és vezette. A bajor származású Frauendorfer a müncheni vakok intézetében tanított, mint történetíró és költő is figyelmet érdemel. A linzi Heyder Dániel, aki 7 éves kora óta volt vak, 30 évig tanítókodott a linzi vakok intézetében és korában a mnemotechnika Lisztjének és Paganinijének neveztek.

A sakkjátzó, kártyázó vakok mellett érdekes a Hünau kisasszony levelezési módja, amely abból állott, hogy az előre kézen tartott betűket fonálra fűzte s a fonalat, betűsört küldötte el annak, akivel levelezett. Sok mindenféle apróság lehetne még a vakok találdkonyságáról, képességeik bizonyítására, nevelésük, kiképzésük elhanyagolása káros voltának földerítésére összehordani. De az eddig előadottak után ez talán nem szükséges. Hiszen láttuk, hogy a kenyérkeresetnek tengerek ágában nemcsak helytállani, hanem kiválni is tudnak a világlatanok. Csak módot kell nekik nyújtani arra, hogy szunnyadó képességeik rendszeres keresés és irányítás mellett föltálláthatók és kifejleszthetők legyenek. Ez tudniillik csak a nagy átlagra nézve áll, mert született zenik a vakok között is vannak, akiknek szelleme magától virít, mint a tropikus éghajlat csodás virágai.

Hogy „a vakok látni fognak”, az ne tartózzon minket. Olyan földedezés után se, aminő a rádium, amelynek dicséretétől, csodái leírásától visszhangzik most bére-völgy. A látószerv hibáit London tanár rádium-sugárjai sem fogják megszüntetni. Ha a látóidog elsovadt, ha a rece-hártya, a szemnek képrajzoló része nem képes funkcionálni, hiába a rádium-sugár. A látás okozója nem rezgés, mint a hallásé, amelyet a hallószerv hibája esetén a koponyacsontok rezegtetésével is, úgy ahogy, hiányosan pótolni lehet. A látás komplikáltabb képzésszerzés, melynek nehézségei csak akkor csökkenthetők, ha a látó-

szerv belső, szemmel nem látható részei még valamelyes funkcióra képesek. A rádium-sugár csak a külső, a saruhártyán vagy a szem-csillagon előforduló hiányokon segíthet, s hogy egy példával éljek, úgy vagyunk vele, mint mikor valaki homályos tejűveg mögül néz ki az utcára. A homályos tejűveg mögül rendes körülmények között nem látunk; de olyan világosság mégis elképzelhető vagy támasztható, amely a homályos tejűveg mögül való látást is lehetővé teszi. Különbö ma is vannak ugynevezett fényérzékeny vakok, akik a látásnak azt a fokát, amit London tanár kísérletei általánosítva látásnak, bírják. A rádium-sugarak legfőlebb a fényérzékeny vakok számát fogják szaporítani s ezen a réven legfőlebb a vakok oktatását fogják megkönnyíteni, de magát az oktatást, a képzést fölöslegessé soha sem tehetik, mivel a világot, melyben tennünk-vennünk, kenyeret kell keresnünk, nem rádium-sugár világítja meg.

A vakok képzését, különleges oktatását még az olyan műtetsz nem teszi fölöslegessé, aminőről szintén a napokban írtak az újságok. Romsay A. M. Glasgown egy vakon született ember szemlencsétjét távolította el. A megoperáltnak volt fényérzéke előbb is a látószervének belső akat-részei nem voltak hiányosak. Az operáció tehát visszaadhatta neki a látást. Mindenesetre érdekes az a megfigyelés, melyet az operáló orvos jegyzett föl a vak és a látóvá lett ember fogalmairól és azok képződésének lelki folyamatairól. A vakság idején szerzett képzetek, a dolog természeténél fogva, irritáltak a látás első napjaiban szerzett fogalmakat. Így például a megoperált embernek nehezebben ment a lépcsőjárás, mint a vaknak. Mert nem volt szemmértéke. Vak korában könnyen járt a sötétben, az operáció után nehezen. És ez természetes, mert a friss látás még ki nem alakult, meg nem állapodott képzetei zavartak. A különbség csak az, hogy a látó a vaknál hamarabb szerez biztos tájékozást, határozott képzete-tet, s a vak biztonság, járás-kelése ismert helyen, megszabott munkájának végzése csak

azért könnyebb, mert megalapodott, kialakult képzetekre s ezek szerzésének folyamatára támaszkodik.

De a vakokból lett látók a legérdekesebb s szinte a legértékesebb bizonyítéai annak, hogy minő bűn a vakok képzésének elhanyagolása. Mert a látás maga nem ad értelmet, nem intelligenciát és nem kiváltságot, — csak fejlesztetheti ezeket. De fejlesztésüknek nem egyedüli eszköze, szerve, amit viszont a rendszeresen képzett vakok magas értelme, intelligenciája, kiváltsága igazol.

A vak ugyanolyan ember, mint mi többiek, — látószerve hiányait leszámítva, ugyanazon kvalifikációt vannak, ugyanazon predesztinációt van meg benne, mint az épérzékű emberben. Semmi sem bizonyítja jobban, hogy tehát képzsüket elha-nyagolni nem szabad. Amikor a kultúrát és civilizációt tűzrel-vassal igyekeznek terjeszteni tengerentuli országokban is: érthetően, hogy a kultúra és civilizáció számára miért nem akarják megszerezni mindazokat, akik köztünk élnek s bár hiányos érzékek, erre több a reátermétsé-gük, mint a vad vagy civilizálatlan népek egye-deinek. Azt mondhatnók, hogy a hiányos érzé-kekben s különösen a vakokban bizonyos lelki finomságok találhatók föl, amelyeknek ki nem fejlesztése, paragon hevertetése a kultúra effektív vesztesége. Nem is tisztán emberszeret-et tehát az, ami a vakok képzésének az egész vonalon való fölelőletét javasolja, hanem kulturális érdek is. A vakok a haza, a társada-lom, egyes gazdasági és kulturális ágak hasznos elemeivé válhatnak: halálós vétek tehát őket szomorú sorsuknak átengedni, elálatiasodni és a társadalom terhére tengődni hagyni.

Általában az ipari oktatás a legelőszérűbb és legelőszérűbb. Ipari munkaszekerek és speciálisan olyanokra, amelyek Magyarországon a legszüksé-gesebbek, t. i. a tömegtermeléssel szemben az individualitás és művészi ízlés érvényesítésére alkalmasokra — nálunk nagy a szükség. A vak a türelem minden munkájára képes s némely ipari

Hók János: A parasztság a magyarok színe-java. (Nagy zaj)

Elnök: Nem illik mégsem, hogy így minden-félét átkibáljanak egymásnak.

Rátkay László: Nem, belőle nem a Magyar Szó oimul ap — mert ezt érthette a közbeszó — beszél, hanem a magyar becsület a magyar tisztesség! (Zajos helyeslés és taps balról.)

Kende Péter: Azért kell az abszolutizmus!

Vassonyi Vilmos: Attól félek hogy elzárják előlük az ajtókat. (Zaj a baloldalon.)

Bakó József: Félek tőle, mint a tűztől, de 85 éven át ők csinálták. (Zaj)

Véssz József: Kende kinek a nevében beszél?

Rátkay László: Mitől ijed meg a többség, amikor e szót kiejtette?

Iseukts Győző: Sajnáljuk, hogy egy magyar képviselő abszolutizmusról beszél. (Helyeslés jobbról.)

Rátkay László: Röviden visszavág erre. Jobb a nyílt abszolutizmus, mint a leplezett, amely most főnnáll. (Zajos helyeslés balról.)

Lukacs Gyula: Nem úgy van! Nincs igaza.

Iseukts Győző: Hogy kívánhatja egy magyar ember az abszolutizmust. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Rátkay László: Nagyon jól tudja, hogy ilyen pillanatokban meg kell őrizni a higgadságot s ő meg is őrizi. (Féltálatások jobbról: Látjuk! Innen tanuljanak higgadságot.)

Vassonyi Vilmos: A tételesség még nem higgadság.

Rátkay László: Szólo is aggódva néz a jövőbe. Mielőtt a harcba belemenne, kérdést intéz a miniszterelnökhöz, hogy teljesítik-e a magyar nemzet kívánalmait. A jogokat nem a maguk, hanem a nemzet részére kéri. (Vibáros taps és éljenzés balról.)

Ugron Gábor: Halljuk a feleletet!

Hók János: Választ kérünk!

Fozsgay Miklós: Megszövik előre a bán!

Elnök: Tíz percet felüggeszti az ülést.

Szünet után:

Elnök: Az ülést újból megnyitom. A napirend előtti felszólalások be lévén lezve, következik a napirend. még pedig a további teendők iránti intézkedés. A miniszterelnök ur öbát nyilatkozni. (Halljuk! Halljuk!)

(A miniszterelnök válasza.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: T. képviselőház! (Mozgás. Halljuk! Halljuk!) Különös helyzetben találom magamat. amennyiben a napirend előtti felszólalásokra most a napirend alkalmával vagyok kénytelen reflektálni. Halljuk! Halljuk! Hiszen talán más alakban is intézhetettek volna hozzám a kérdések, a t. képviselő urak részéről, amely talán jobban felelt volna meg a házszabályok intézkedéseinek, de nem akarok erről vitatkozni. A kérdés jól van vetve, és én nyilatkozni kívánok, és a tisztelt Házba a magam álláspontjáról tájékoztatni önöket. (Helyeslés. Halljuk! Halljuk!) Kérem mondanivaló lesz azok után, amiket már eddig elmondtam a t. Házban. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Állásoglalásom azon kérdésekben tisztán, nyíltan ki volt fejtve programbeszédem alkalmával és pedig azok alapján. amiket megbeszéléseink során már akkor is lejeztem és pedig jeleztem úgy. hogy azok részéről, akikkel ezen beszélgetéseimet folytattam, az megnyugtatóan vételezt és a fűggetésnek párnak egyhangú határozatával emeltetett az. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon.) hogy azok alapján hajlandók a parlamenti tár-

munkák meghonosításával egyenesen fejlesztője lehet műiparunknak. Ha ipari képzésre fogjuk a vakokat, ez jóval kevesebb is kerül, mint például a zenei képzés, mert az ipari munkával a vak saját szükségletére valót is már a képzés során részben beszerezheti. Alapos számítások szerint egy-egy vak ipari képzése 600—650 koronába kerül, míg zenei képzése 1000—1500 koronába.

Igazán itt az ideje, hogy a vakok szükséges képzésének gondolatával a társadalom megbarát-kozzék s az állam kezdeményezéseit a legrokon-szenvesebb figyelemmel kísérje. A figyelem mellé azonban áldozatokat is hozhat. Ha van pénz ingyen-kenyérre és teje — és helyes, hogy van, bár néha a munkakerület segíti elő, — kell, hogy legyen a vakok képzésére is, mert ez egyáltalán nem meddő befektetés. Ha a társadalom és az állam erre a célra áldoz, a saját vállairól vesz le terheket, emberi mivoltukhoz jutott embertársakat, hasznos polgárokká nevel különben elzúlló elemeket, gazdasági életünk számára terem új tényezőket, megspasztja a koldusok, a könyö-rületességből élők számát. Nagyon helyesen mondja a szegedi siketnémák és vakok intézeté-nek felügyelő-bizottsága egy gyűjtésre szólító fol-hívásban: Humánus érzésünk és jól felcogott nemzetgazdasági érdekünk követeli, hogy a siket-némák és vakok szellemi és testi erejét kímélv-jük és őket a közbizalom kamatoztassuk; kötelessé-günk ez annál is inkább, mivel e szerencsétlenek képzés nélkül maradvá, nemcsak hogy nyűgeik hozzátartozóiknak, nemcsak hogy éppen azoknak tessék még súlyosabb megélhetésüket, kik kü-lönben is a legnagyobb nyomorban sanyalódnak, hanem e mellett műveltségüknek fogva kör-nyezetükre, községre és a társadalomra egyaránt közveszélyessé lehetnek, holott — hangsúlyozza a felhívás — kímélve, a társadalomnak hasz-nos, a hazának értelmes és a maguk s családjuk kenyerét saját kezük munkájával megkeresni tudó polgáraivá válnának.

gyalások rendes menetének további akadályait meg-szüntetni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Uray Imre: Ezt már hallottuk. (Nagy zaj bal-felől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Ezen nyílt ha-tározatolyán, mely a t. vezetőség részéről velem közöltetett, vállalkoztam arra, hogy ezen helyet el-igyaljam. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj bal-felől.) és ennek nyílt kifejezést adtam, mert ha ezen alapot nem találtam volna meg, az urak ma talán nem találkoznának velem ezen a helyen. (Féltálatások a szélsőbaloldalon: Talán? Zaj. Elnök cseztet.)

Kubinyi Géza: Ez a magyar becsület.

Holló Lajos: A magyar becsület a magyar nyelv leigázása.

Polónyi Géza: Nem azt kérdeztük. (Féltálatások jobbfelől. Csűrös. osavarsz.)

Gajári Géza: Egyhangú határozatot hoztak-e, igen vagy nem?

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Csakis azért tértem vissza erre a tárgyra mert úgy adatott elő ma az a dolog, mint hogyha én nem feleltem volna meg azoknak a feltételeknek, amelyek megbeszéléseink alapját képezték. (Zaj. Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Bizonysgául annak, hogy megelétem azoknak a feltételeknek, mára nem utaltatok mint azon egyhangú határozatra. (Helyeslés a jobboldalon.)

Holló Lajos: Öröklőnk öröklő csak azt halljuk!

Gajári Géza: Mást nem, mint az igazságot! Az igazság öröklő csak való!

Holló Lajos: Azért lehet ex-leখন feloszlatni a Házát, és a klotírt behozni. Mindent fedez az egy-hangú határozat? Ez az erkölcsi felozgás. (Zaj.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Ez az egyhangú felozgás, amelyvel én bizonyára nem találkoztam volna, ma meg nem feleltem volna annak, amit a párt vezetőségével megbeszéltem. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Féltálatások a szélsőbaloldalon: Van más párt is.) Férfiakat ismerek bennük, akik jól megion-toltak, hogy igenis eleget tettem annak, amit velük végeztem.

Uray Imre: Semmit sem hozott! Üres kézzel jött! Mit hozott? Elnök cseztet. (Halljuk! Halljuk!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Amik most utólag felhozattak, mind oly kérdések, amelyekre nézve nyíltan megmondtam, akkor jön meg az ideje róluk beszélni, mikor a véderőszervezetre vonatkozó törvényjavaslat tnyvel a Ház asztalán lesz. (Helyes-lés jobbfelől.) Ennek adtam kifejezést akkor és ezt is megnyugtatóan vették azok

Olay Lajos: Egyelőre!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: ... akik velem e megbeszéléseket folytatták. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) A dolgok ilyen állásánál fogva azt tartom, hogy a magam részéről nem járnék el úgy, mint azt a férfias tisztesség megkívánja. (Élénk helyeslés jobbfelől. Féltálatások a szélsőbaloldalon: Azt sem tudják még, hogy mit akar mondani!) hogyha egy szóval is tul-mennék azon, amit akkori beszélgetéseink alkalmával mondtam. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: Tul ment rajta!

Gajári Géza: Azt vették tudomásul.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Azokkal szem-ben, kik álláspontomat elfogadták, kötelességem ré-szemről is, hogy fenntartsam azt, aminek alapját képezte. (Féltálatások a szélsőbaloldalon: Tapsoljanak most is!)

Gajári Géza: Tagadják ezt?

Ugron Gábor: Mi semmibe sem egyeztünk vele!

Langyel Zoltán: Van-e programja a magyar nyelvre vagy nincsen? (Ugy van! Ugy van! a szélső-baloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.)

Gajári Géza: Van-e egyhangú pártáthározat vagy nincsen? Ez a kérdés! (Zaj. Elnök cseztet.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Nincs jogom és nem is teszek szemrehányást azoknak, kik e tekintetben nyíltan megmondták, hogy nem állanak arra. amit mondtam. De miután a felszólalások oly részről jöttek, akikről azt gondoltam hogy az egyhangú pártáthározat alapján rájuk számíthatok, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) csakis ezekkel szemben volt kö-telességem ezt újra itt a Ház színe előtt megvilágítani. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a baloldo-lon.) Ami a katonai kérdéseket illeti, amelyek tulaj-donképpen tárgyat képeztek a felszólalásoknak, amint mondtam beszédem elején, világosan nyilatkoztam, hozzátevé azt, hogy azokat a nyilatkozatokat melye-keket az előző kormány e kérdésben tett, a maguk egész terjedelmében és formájában magamévá teszem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ezt is megmondtam megbeszéléseink alkalmával. És hogy még világosabban kiítem miről van szó, mert szeretem, hogy az ország tudja az én szándé-mat is, miről van szó, két nemről az öhajtatások kell szólnom, amelyek e nyilatkozatokat provokálták. Egyik része azok közé tartozik, amelyeknek a meg-valósítása már kilátásba van véve (Mozgás a szélső-baloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.) amelyek megvalósítása csak bizonyos előkészítési tár-gyalásokat igényel. (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Gajári Géza: Ezt mondta Száll is!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A másik része a kérdéseknek az, amely a végleges véderőszervez-megalkotása alkalmából volna tekintetbe veendő. Eze-ket áll, amit a múlt kormány mondott, hogy a kor-mány igyekezn fog azoknak érvényét szerezni, amennyiben ez a véderőszervezbe beilleszt és a dolog ter-mészetével nem ellentézik. (Nagy mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Féltálatások: Mi ez? Zaj. Elnök cseztet.) Július 6-án tartott beszédemben nyíltan újra utaltam e kérdésre mert programbeszédem-ben tal nagyon röviden foglalkoztam vele, és a fel-szólalások után azt gondoltam, hogy azokra bőve-ben kell nyilatkoznom, és akkor is kifejezést adtam nyíltan annak, hogy igenis a múlt kormányhoz e nyi-

latkozatait fenntartjuk és érvényesíteni akarjuk, ameny-nyiben ezek megvalósíthatók. (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Molnár Jenő: Fontosak ezek a kérdések! (Fel-kiáltások a jobboldalon: Eppen ezért! Halljuk! Halljuk!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: De hozzátétem azt is, hogy a magyar kormány a nemzet mindma-törökvesztet amelyek érdekeit megelémetek, amelyek a politikai hitvallásunkat összeegyeztethetők, amelyek a hadügyi szervezet természetének megfelelnek. (Moz-gás a szélsőbaloldalon.) azokat a maga részéről elő-segíteni igenis kötelességének fogja ismerni. (Mi ez? a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Mind levegő! (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Holló Lajos: Politikai ovoidába való ez a nyi-latkozat! Ez nem komoly!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Nemcsak szí-ven, de melegen fogjuk ezeket képviselni ... (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Babó Mihály: Magyar szó magyar zászló!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: ... amennyi-ben az adott időben megvalósíthatók lesznek. (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Molnár Jenő: Amennyiben — a dolog termé-szele — egyelőre — csupa határozott váasz.

Holló Lajos: Csak valósátsák, majd mi is való-sítjuk!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Ezek nyíltan kifejezést nyertek azokban a feltételekben, amelyeket a szabadelvű párt magáévá tett a maguk egészében, (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Féltálatások: Mikor?) és ezekkel szemben igenis vállaltam a fele-lősséget. A felszólaló t. képviselő urak úgy állították oda most tartott beszédekben a kérdést, mintha az ország, a nemzet valamely jogának feladásáról volna szó, mintha nyelvének nem respektálásáról és e tekintetben való jogainak eltiprásáról lehetne szó. Mindezek soha kérdése nem jöhettek. (Helyeslés. Ugy van! Igaz! a jobb- és baloldalon.) Ezek oly sarkalatos jogai a nemzetnek. (Halljuk! Halljuk!) amelyeket senki soha kétségbe vonni nem fog és nem vonta eddig sem. (Élénk éljenzés a jobboldalon.)

Holló Lajos: Azt követeljük! (Féltálatások a szélsőbaloldalon: Hát lesz, vagy nem lesz? Féltálatá-sok a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: És így e kér-désben ugyanazt az álláspontot foglalja el a jelenlegi kormány, mint a múlt kormány; hogy a nemzetnek e tekintetben fennálló jogai kétségtelenek, habár a cél-szerűség okából egy vagy más intézményben más eszközözölolyamodik. (Mozgás és derűtség a szélső-baloldalon.)

Holló Lajos: Célszerűségről a magyar nyelvet félre lehet lökni! (Zaj a jobb- és baloldalon. Féltá-latások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: T. Ház! Amit én az ország színe előtt képviselek, azt a magam meggyőződése alapján képviselem és nem kívánok sohasem a koronára hivatkozni, mert alkotmányunk értelmében a felelősség a kormányt terheli, mert min-den lépésért az ország színe előtt igenis helyt állani köteles. (Élénk helyeslés jobbról. Ez helyes! balról.) Azért nem helyeselhetem a felszólalásokban kifejezésre jutott azon kívánságot, hogy itt a Ház színe előtt teendő nyilatkozatomban arra hivatkozzam, hogy nyilatkozataim a korona beteggyezését bírjak-e vagy nem. En a magam szakállára nyilatkoztam itten és azt a magam felelősségére teszem. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon. El-nök cseztet. Féltálatások a jobboldalon: Halluk! Halljuk!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A korona tekin-télyét sohasem fogom arra felhasználni hogy a magam álláspontját erősítem. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon. Féltálatások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!) Ezekben általánosságban feleltem tulajdonképpen a t. képviselő urak észlátsáira. De Bakonyi t. képviselő ur egy speciális kérdést inté-zett hozzám, midőn azt kérdezte tőlem, vajon meg-elel-e az a ténynek, hogy a véderőbizottságban azok-kal a nyilatkozatokkal szemben, amelyeket ott ballot-tam, annak adtam kifejezést, hogy a t. képviselő urak nyilatkozatai rám kellemes benyomást tettek, kedve-zőbbet, mint amilyenek állástoglalásaikat a távolból vagy csak közvetve ismerem. Igenis így volt és meg is indokoltam, hogy miért. Megindokoltam pedig azzal, hogy miután t. képviselő urak azt amit képviselnek, az 1867. XII. t. cikk alapján követelik, ennek követ-keztében üdvözölöm őket e téren, hogy ők is így eke-znek ennek állástát erősíteni.

Ugron Gábor: Hát aztán miért nem hajtják végre a törvényt. Nem üdvözölni kei a törvényvé-dőket, hanem végrehajtani a törvényt. (Zaj. Halljuk! halljuk! jobbról.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Igen kellemesen hatott már a t. képviselő urak mai felszólalásá-ban ama nyilatkozata, hogy akkor a véderő-bizott-ságban történt felszólalás reá kedvező benyomást tett és csak tájálja, hogy ez a hírlapi tudósításokban nem foglalt helyet. Hiszen én nem ílelek azon hírlapi tu-dósításokról. De ha az a hírlapi tudósításoknak egy részében talán nem foglalt helyet, úgy a magam ré-széről sajnálom, különösen, ha olyan jó benyomást tett a képviselő urra, hogy azon tudósítások során nem adott annak kifejezést, amelyek a hozzá közel-álló hírlapokban nyelhetek volna helyet.

Bakonyi Samu: Nem vagyok hírapíró! A mi-niszterelnök urnak sajtója van!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: De azt hiszi, t. képviselőház nincs szükségünk arra, hogy azokat beszéljük meg, amik a véderőbizottságban törtétek. Itt a Ház színe előtt mindezeket megújítjuk, hogyha első ízben meg nem értették volna egymást és csak hivatkozom arra, hogy amit a véderőbizottságban mondtam, az szóról-szóra megfelel annak, amit július 6-án tartott felszólalásomban itt a t. Házban mon-

dottam. Amit ma voltam bátor ismételn, megint csak szóról-szóra ugyanaz és ha ez a t. képviselő urra akkor jó benyomást tett, azt kellene kívánnom most, hogy ugyanaz a benyomást tegye rá most is és a következőket abból vonja le és adja meg a módot, hogy mindazon kérdéseket, amelyek az országot oly közelről érintik, mielőbb elintézhessük, s azután oda jussunk, hogy a véderőitvény tárgyalásánál a nemzetet érintő egyéb kérdésekkel foglalkozhassunk. Eu bizonyára nem fogok elzárkózni azoknak tüzetes megbeszélés elől abban az időben, mikor annak igenis helye lesz. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Holló Lajos: Nem kell megbeszélés! Magyar katonai vezérleti nyelv kell.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: T. képviselőház! En kijelentem különösen az előzmények alapján, amelyek tulajdonképpen alapját képeztek állásfoglalásomnak a kérdésben programbeszédemnek elmondása alkalmával, hogy ezen kérdéseknek további feszegetését én a magam részéről nem tartom sem kedvezőnek, sem helyesnek, sem az ország szempontjával összeegyeztelhetőnek, de hozzátéve azt is, egész nyíltsággal, hogy én ilyen nyilatkozatokra magamat ilyen felvilágosítások által nem szoríttatom. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Tartozom ezzel állásomnak, tartozom ezzel azon politikai tekintélynek, amelyet az ország érdekében igenis képviselni akarok. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) De azok után, amiket a t. képviselő urak felszólalásainak végzásaiban mondtak, hogyha nyílt feleletet nem kapnak egyik vagy másik kérdésükre, akkor az ellentétlenség eddigi győverit fogják tovább is használni. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hiszen t. uraim, akkor már nincs is szó ezen kérdésekről, amelyekkel felvetettek, hanem egészen más előtt állunk. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) Arról van íten szó, hogy az ország alkotmánya értelmében tulajdonképpen kinek az akaratát érvényesítjük. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Gajáry Géza: Hatvan ember, vagy háromszáz ember? (Ugy van! Ugy van! Hosszantartó zaj a közép és szélsőbaloldalon.)

Véssz József: Hol van a régi törvényjavaslat? az hova lett? (Nagy zaj.)

Holló Lajos: Ezt mondta Tisza István is, de beletörtött a fog! (Nagy zaj.)

Véssz József: Hova lett a javaslat, melyet a többség akart? Hát nem akarta a többség? (Folytonos nagy zaj. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A t. képviselő urak feltevése szerint úgy állították fel jövő magunktatásnak tulajdonképpen értelmet, mintha ez egy egészen ártalmatlan eszköz volna, amelyet azért használnak, hogy véleményünknek érvényt szerezzenek. De a dolog másként áll és ennek sokkal pregnansabb és nyíltság kijezést adott Beöthy Ákos t. képviselő ur, aki nyíltan megmondta azt, hogy ha az ő akaratát nem érvényesül e kérdésben, akkor ő nem íél és nem rotn vissza, hogy ultima ratio-hoz forduljon. (Nagy zaj és mozgás a baloldalon és a szélsőbaloldalon. Ugy van ugy van a jobboldalon.) Mit jelent ez? Ez nem az ugynevezett ártalmatlan obstrukció, hanem egészen nyíltan azt mondta a t. képviselő ur, hogy a 48-as évek napjai jutnak eszébe és azoknak multjában gyönyörködik, amiód a mai helyzetet látja, és ezeket említi fel, amiód az ultima ratio-ra gondol. (Ugy van! Ugy van! jobbról. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Sztréter Alfréd: Ez trivál játék, amit folytatnak. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Megint azzal vádolják a nemzetet, hogy forradalmat akar. Akkor is a horvát bán csinálta! (Hosszantartó nagy zaj. Élénk csenget. Felkiáltások jobbról: Önök akarják belekergetni a nemzetet! Most belekergettek az ex-lexből! Most is azt akarják!)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: miniszterelnök: T. képviselőház! En is nyíltan szeretek beszélni. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) Ha a t. képviselő ur az ultima ratio alatt nem érte a forradalmat...

Ugron Gábor: Nem bizony!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: ... ezt szívesen veszem. De midőn ultima ratiót emlegetnek... (Nagy zaj a szélsőbaloldalon és a baloldalon.)

Barabás Béla: Ezt senki sem akarja!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: ... midőn ultima ratiót beszélnek, és pedig megindokolják, hogy mit értenek alatta, akkor én a dologt a néven nevezem. Vagy pedig úgy mondták, hogy ha ez talán nem is volna a célja, vagy annak nem volna eredménye, akkor ő azután nem íél az abszolutizmustól sem. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Nagy zaj és ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Nem mi csináljuk meg az abszolutizmust, hanem önök! (Nagy zaj. Felkiáltások jobbról: T. csináljátok!)

Kubinyi Géza: A Vaterlandban csináljátok az abszolutizmust! (Folytonos nagy zaj.)

Ivánka Oszkár: Tönkretették a székelv népet. (Zaj.)

Ugron Gábor: Magam vagyok tönkretéve. (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon és a középén.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A t. képviselő urnak ezen felállított alternatívájá már a ma felszólalt képviselők többszörösen magukévá tették, tehát úgy látom, igazán komolyan kell ezekkel a nyilatkozatokkal számolni. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Midőn ezen alternatívára gondolok, t. képviselőház, ez összeszorítja szívemet és megdermeszt éreimben a vért. (Hosszantartó élénk élénzés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Aradon is fáj a szívük, mikor akasztottak. (Folytonos nagy zaj.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Így szólók csak azért, mert a felszólalt t. képviselő uraknak

szavait komolyan akarom venni. De nem következik be az, amit mondan, hogy összeszoruljon a szívem és megdermedjen a vér ereimben. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.) mert úgy vélem, hogy én is jobban ismerem a nemzet gondolkodását, viszonyait és érzését, mint a t. képviselő ur. (Élénk élénzés és taps jobbról. Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szégyel-jék magukat!) Meg vagyok győződve hogy a nemzet sem forradalmat, sem abszolutizmust nem akar. (Hosszantartó élénzés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Ez igaz, ezt mi is elismerjük!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A magyar nemzet meg fog a védelmi alkotmányos jogait minden eszközök nélkül is és biztosítan fogja. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Abá! Mit akar ma a nemzet? A nemzet megnyugodna abban hogy alkotmányos jogai kérdésbe nem jöhetnek, e pillanatban nyugalmat akar. (Élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Uray Imre: Adjának módot hozzá!

Gróf Khuen-Héderváry Károly: A nemzet a törvényes rend helyreállítását kívánja, mert ez van az urak magatartása által kérdésessé téve. (Élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! Taps a jobboldalon.)

Marjay Péter: A nemzet csak önt nem akarja! A nemzet zsarnokot nem akar! (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Borbély György: Csak a maga nevében beszéljen, ne a nemzet nevében. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Hogy pedig a nemzet a maga akaratát igenis érvényesíteni fogja, abban nem kételkedem, nemcsak a kormány, nemcsak a többség akarata az, amely ezt biztosítani fogja.

Uray Imre: Hanem a katonaság! (Zaj.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: ... hanem biztos számítok azoknak a közreműködésére is, akik ezen alap megteremtésére velem egy véleményen és egy nézetben voltak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és így remélem, és biztos hiszem, hogy az az ut, amelyet kijelöltem és amelynek elodasáshoz (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.) ... hogy az az ut, amelyet e órlra kijelöltem, helyes ut, mert olyanok is ezen az uton kívánnak járni és olyanok is alapul kívánják azt elfogadni, akik velünk különben politikai tekintetben egyenes és nyílt ellentétben állanak. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.) Így a nemzetnek akarata, meg vagyok győződve érvényesülni fog abban a tekintetben, hogy mindenekeüzt a törvényes rendet állítsuk helyre. (Szűnni nem akaró zajos helyeslés, élénzés és taps a jobboldalon és középén. A szónokot számosan üdvözik. Nagy zaj a szélsőbalon.)

Véssz József: Hogy telizik az ex-lex választás? **Szatmári Mór:** Odakünn mindig szidják, mint a bokrot és most mennek gratulálni.

Kubinyi Géza: Aki abszolutizmust vagy forradalmat akar, az hazaáruló. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Folytonos zaj.)

Fáy István: Nem értem mit mondott, de meg akarom hallani. (Folytonos nagy zaj.)

Kubinyi Géza: Azt mondtam, aki abszolutizmust, vagy forradalmat akar, az hazaáruló!

Szatmári Mór: Az a hazaáruló, aki ex-lex választást akar.

Véssz József: Az ex-lex-választás egy porció abszolutizmus. (Nagy zaj. Felkiáltások: Eljen a miniszterelnök! A bal- és szélsőbaloldalon: Halljuk Beöthy Ákost! Nagy zaj.)

Elnök: Csendet kérek, t. Ház!

Beöthy Ákos: T. képviselőház! (Nagy zaj a jobboldalon és felkiáltások: Eljen a miniszterelnök! Mozgás és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk Beöthy Ákost.)

Borbély György: Halljuk mit szól az abszolutizmusoz? (Zaj.)

Beöthy Ákos: Tisztelt képviselőház! (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon. Eljen a miniszterelnök!)

Elnök: Méltóztatassanak meghallgatni Beöthy képviselő urat. (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Beöthy Ákos: T. képviselőház! Ugy vélem, van jogom személyes kérdésben felszólalni. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Használj! Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Azon támadás folytán. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Az nem volt támadás.)

Rónay János: Az igazmondás nem megszólás. (Nagy zaj a jobboldalon. Élénk csenget.)

Báró Kaas Ivor: Visszaadjuk a küösönt! (Nagy zaj a jobboldalon.)

Krassnay Ferenc: Halljuk Beöthy! Ha nem hallgatják meg, onnan se fog itt többet beszélni senki. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Eljen a miniszterelnök! A szélsőbaloldalon: Csináljon rendet az elnök! Nagy zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Beöthy Ákos: T. képviselőház! (Nagy zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! Halljuk! szélsőbaloldalon.)

Krassnay Ferenc: Halljuk a legutolsóletembölt embert a parlamentben! (Zaj a jobboldalon.)

Olaj Lajos: Tessék rendreutasítani a zajongókat. Ne csak minket! (Nagy zaj a jobb- és baloldalon.)

Beöthy Ákos: Személyes kérdésben kérek szót. (Felkiáltások a jobboldalon: Már hallottuk! Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Krassnay Ferenc: Micsoda impertinencia ez? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Osztrákok! Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, méltóztatassanak a szónokot meghallgatni. Ez minden képviselőnek

kötelessége képviselőtársával szemben. (Általános helyeslés.)

Krassnay Ferenc: Búszkák lehetnének Beöthyre, hogy a magyar parlament tagja. (Zaj a jobboldalon.)

Gajári Géza: Legyen búszké ró a képviselő ur, különösen mióta az abszolutizmust hirdeti. (Nagy zaj. Élénk csenget.)

Mócsay Béla: Visszaadjuk a küösönt! Nem hallgatjuk meg ezentul a miniszterelnököt. (Szűnni nem akaró nagy zaj.)

Mócsay Dani: Nekünk semmi sem szabad. Önöknek minden? (Nagy zaj a jobb- és baloldalon.)

Elnök: Kérem Mócsay képviselő urat méltóztatassék csendben lenni.

Beöthy Ákos: Kénytelen vagyok ismételn, amit mondtam, mert azt akarom, hogy amit mondok nagyon világosan és nagyon tisztán álljon a képviselőház előtt. Kötelességemnek tartom felszólalni a miniszterelnök urnak támadásai folytán. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Nem volt az támadás! Ivánka Oszkár többször közbeszó!) Ne méltóztatassék közbe szólni, hanem tessék felállani és nyíltan megcáfolni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Krassnay Ferenc: A legüresebb fejek kongának a legjobban. Soha egy okos szót nem hallottunk tőle! (Nagy mozgás és zaj.)

Beöthy Ákos: A miniszterelnök ur hivatkozott arra, hogy én beszétem a 49-iki remiszenciáról. Igenis beszétem azokról a remiszenciáról, beszéltem az akkori bűnnak viselkedéséről, aki legyerverővel támadt az országra, de azért azt beszélt, hogy ő szereti a magyarokat, szereti a magyar alkotmányt és csak a kisebbség terrorizmusától akarja megmenteni az országot. Én, t. Ház, azt tartom, mert nem mondtam, hogy az ilyen eljárás szemben jogosult az az eljárás, melyet 48-ban követtek. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Sztréter Alfréd: Ma nincsen 48, ennek ma nincsen jogosultsága. Helytelenül van alkalmazva. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Beöthy Ákos: ... mikor az illető véres fejfel verték ki ebből az országból és megcsinálták a hirtedlt Flankenbewegungot, azonban én nem erről beszélt, hanem beszéltem oly ultima ratióról, amelyet Deák Ferencről tanultam és Deák Ferenc szavait is idétem.

Ugron Gábor: Ez így van! (Nagy zaj és ellentmondás a jobboldalon.)

Beöthy Ákos: Idéztam Deák Ferenc szavait, aki azt mondta a felségnek, hogy: Felséged pedig nem áll a magyar törvények állapontján. Ezt jogom volt idézni oly kormányynyal szemben, amely az ex-lex kellő közepén van. (Nagy zaj a jobboldalon. Ki csinálta?) Azt is állítottam, hogy minden fegyverrel és minden erővel kell küzdeni az alkotmány meghamisítása ellen, amit én a világos a legnagyobb szerencsétlenségnek tartok. (Mozgás és zaj a jobboldalon.) Sokkal nagyobb szerencsétlenségnek, mint a nyílt abszolutizmust. Ezt igenis mondtam. (Mozgás és zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ha a t. miniszterelnök ur azt mondták, hogy jobban ismeri az országot, mint én (Felkiáltások jobbról: Ugy van! Ugy van! Jobban ismeri! Nagy zaj és ellentmondások a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk csenget.) hát eddigi pályatitása, mostani viselkedése és mostani szavai ezt nem bizonyítják. (Élénk ellentmondások jobbról. Helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) És ezzel szemben állítani merem — mert én ismerem az országot — (Élénk ellentmondások a jobboldalon.) hogy ez semmi terrorizmustól, semmi ijesztgetéstől nem fog megjelenni. (Hosszas élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Ellentmondások és felkiáltások jobbról: Nem is ijesztgeti senki!)

Elnök: Csendet kérek!

Borbély György: Ettől sem íjed meg senki.

Beöthy Ákos: Igenis, nem fog megjelenni. (Ellentmondások jobbról. Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon) de nem is fogja feladni azt a harcot, amelyet a magyar nyelvért küzd. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Ellentmondások jobbról) amelyet nem elég a törvénybe iktatni és elvbén kimondani, tényleg pedig lábbal tiporni és eltaposni is. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Hát ki tiporja lábbal?)

Nem tudom, hogy mit ért a miniszterelnök ur... (Felkiáltások jobbról: Ez nem személyes kérdés! Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Folytonos nagy zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Beöthy Ákos: ... az alatt az eshetőség alatt, aminek folytán a szívösszeszorult mert ha azt érte, hogy harc legyen: hát akkor Philipinnél találkoznunk. (Hosszantartó élénk helyeslés, élénzés és taps a szélsőbaloldalon. Nagy zaj jobbról. Élénk csenget.)

Gajári Géza: Azt hiszem, elég lesz Kassán is, nem Philipinnél! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Ahá! fenygetéket már!

Báró Kaas Ivor: Itt a proskripció!

Gajári Géza: Elég lesz Kassán is találkozni. Majd megmondja ott a publikum a véleményét.

Ugron Gábor: A vácsi választók nem est mondják!

Elnök: Bartha Miklós képviselő ur kíván szólni!

(Zaj. Felkiáltások jobbról: Milyen címen.)

Beöthy Ákos: Majd megmondja az okát.

Bartha Miklós: Személyes kérdésben kér szót. Múltan a miniszterelnök a pártközi megbeszélésekre hivatkozott, s az ő előadásában nagy fundamentális és ténybeli tévedések vannak. (Nagy zaj a jobboldalon s felkiáltások: Ez nem személyes kérdés!) ezen ténybeli tévedések helyreigazítására kérek szót. Erti ezt Borbély képviselő ur! Elmondja a bán és a Szerdényi-csoport megbeszéléseit, amelynek során azt mondta, hogy ihetőtlenség tartja, hogy a 100 tagból álló függetlenségi tábor többsége áll a harcotól,

amely a magyar nyelvért folyik. Mert tudja, hogy van legalább 20 Kossuth Ferenc ur pártján kívül, akik...
Ivánka Oszkár: Nem tartják meg szavukat.

Bartha Miklós: ... akik nem fogják szavukat adni a küzdelem föladására. De a miniszterelnök ezt az információt nem vette elég komolyan.

Münich Aurél: Egyhangú pártfelfoszott volt. (Zaj balról.)

Bartha Miklós: Itt épp a ténybeli tévedés, hogy a függetlenségi tábor többsége nem járult a lezserelésre. (Ellentmondások jobbról.) És ha végzetes események következnek be, akkor ez a ténybeli tévedés lesz az oka. (Nagy zaj a jobboldalon s fölkiáltások: Hiss ön nem is tagja a Kossuth-pártnak.) Ezért még lehet valaki függetlenségi, ha nem is tartozik Kossuth Ferenc ur pártjához. (Zaj.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Bartha Miklósnak kijelenti, hogy ő azoknál járt információit, akiket a pártok vezéreinek ismer s nem Barthától kért információt, hanem mástól. (Helyeslők jobbról.) Ami pedig Beüthy szavait illeti, hogy Philipinnél találkoztunk, nos igen találkozik, de kivel? A nemzettel! És én ezt reá bízom! (Eljénzés jobbról.)

Kossuth Ferenc: Néhány szót akar csak szólni. Nem akar visszatérni az általa elnököt pártban történőre, hanem egyszerűen azt akarja kinyilatkoztatni — miután a miniszterelnök beszéde egy helyen homályos volt, hogy egy 87-es kormány, szóló és hivat mindíg szemben fogja magát találni. És ha a miniszterelnök ex-lexben akarva választásokat csinálni, a leghevesebben küzdene ellene. (Helyeslők balról. Nagy zaj.)

Polonyi Géza: Személyes kérdésben szót kér. (Fölkiáltások: Majd holnap! Már két óra elmult. Polyonos zaj.)

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét, az ülést beárja.

Az ülést végződik két óra 15 perccor.

Szünet alatt.

(A bán szakállá.)

A csöndesen mosolygó emberből ma végre kibújt a tigris. Nem egészen, csak úgy félig, hogy a nyelve lássék s a hosszú, hegyes foga. Megjósoltuk, hogy mire a fecsinsos megvasalt, sima, szürke ruháján elkopja a vasalás, akkorra a fehérekezi ember öklöbe szorítja a markát.

A bán tehát fölcsatlazta a Házát. Nem mondta ki nyíltan és őszintén, de olyan határozott csalafintasággal, hogy még Kossuth Ferenc sem kétkedett benne. És a felelősséget is elvállalta mindenért.

A folyosón sokat beszélgettek erről a felelősségről, nem egy gunyos megjegyzést tettek arról, hogy a bán a saját szakállára való cselekvést említette.

— A bán szakállá! No már most ez is belejutott a politikába, aminthogy sok minden belejutott és jelentős lett, ami eddig sohasem szerepelt. Nem szerepelt például soha Borbély György sem, akit eddig csöndes és jámbor ifjú embernek tartottak. Ma azonban beállott a szilaj báránysorába s talán még most is átkiabál az ellenzékire. Mennyi fiatalos energia van ott eltemetve a jobboldalon! Iyenkor látszik csak, mikor anynyira fejtegetjére állított állapotok vannak, hogy a szabadelvűpártban is szabadon tombolhat az ember.

Természetes, hogy a folyosó humoristái ke-resték a relációkat a bán ígérete és Borbély György között. És végre, hogy függ össze a bán szakállá az ifjú ember ambícióival?

Vázsonyi Vilmos mutatott rá legelőször:

— A bán képes lenyírni a szakállát, csak-hogy ne kelljen felelősséget vállalnia mindazért, amit tenni fog.

No már erre kitalálták az összefüggést is s tizen is mondták egyszerre:

— Könnnyü neki, Borbélyá már ugys van...

(Gajári ötlete.)

A bán körül ifjúság lelkes vezére Gajári Géza, aki nemcsak a koponyájáról híres, amióta Pálffy János azt mondta róla, hogy ez a legtipikusabb magyar koponya a világon. Gajári Géza arról is nevezetes, hogy neki vannak a legkomplikáltabb politikai mentő-eszmék. Minden gondolata egy mentőcsónak, amelybe azonban rendszeren ő ül bele elsőnek.

— És jöke-e ezek a mentő-gondolatok? — kérdik az érdeklődők.

— Oh kitűnőek — felelik. — Legalább eddig egyikről sem derült ki, hogy ne lett volna jó, aminek egyszerűen az az oka, hogy soha egyetlen egyet sem próbáltak még ki.

Hát most is van Gajárinak egy mentőgondolata. El is mondja.

— Az egész válságot egy-kettőre megoldanám, ha én lennék a miniszterelnök helyén. (Egyelőre Gajári csak a miniszterelnök háta mögött ül, az igaz, hogy feltűnő közel.)

— Nos, hát hogy oldanád meg? — kérdik.

Hát úgy, hogy akik nem helyeslik az obstrukciót, beszéljenek össze, tegyék le a mandátumukat. Azon a napon azonban, amikor a mandátumot leteszik, napoják el a Ház üléseit. Így aztán a mandátum automatice megújul s minden rendben van. No, nem kitűnő?

— Pompás — mondják. — Ördöge van ennek az embernek!

— És te letennéd a mandátumodat? — fagytaják.

— Én? — monlja Gajári. — Engedelmet kérek... Én nem határozhatok ilyen elsőrangú és főfontosságú kérdésekben olyan gyorsan. Engedelmelek egy pár napi gondolkodási időt kérek.

(Bizony Ákos frizurája.)

Hanem Gajárinál van még nagyobb mamekuk is a világon. Bizony Ákosnak hívják s ő is úgy merült föl a politikai súlyosztókból egy ismeretlen éjszakán. Eddig ő volt a baloldal Sággy Gyulája. Elattarta a pártíveit s a karzatot. Most egyszerre ő lett a bán leghevesebb embere s a félhivatalos ellenzék legbürgőbb katonája. Ő eszelte ki a függetlenségi párt határozatát, amelylyel Kossuth Ferencet rehabilitálta a saját pártja s erre a gondolatára büszke most Bizony Ákos. Am ez volt az utolsó gondolata Bizony Ákosnak s most már azt sem tud a kieselni, hogy Vészi József miért nem támogatja legalább is úgy a bán, mint ő.

— Nem értem, hogy Vészi miért jött az ellenzékre — mondja, miközben a kakadufrizuráját igazgatja.

Hát majd megmagyarázom neked — mondja Vészi. — Én a Széll Kálmán politikáját támogattam exponáltan. Ez a politika megbukott s így térfiasan levontam belőle a konzekvenciákat. Így lettél te kormánypárti, én pedig ellenzéki. Akinek ez nem tetszik, álljon a feje búbjára.

Bizony Ákos bámulva néz Vészire. Bizony nem tetszik neki s már most a feje búbjára kéne állania. Szerencsére elkapja valaki s hamarosan figyelmezteti:

— Az istenért, azt meg, ne tedd Ákos, mert oda lesz a kakadu-frizurád.

Köröskörül kacagnak és Bizony Ákos a fejéhez kapva megy tovább.

(A második masször.)

Vészivel ma nem is lett volna tanácsos perbe szállani. Frissen és olyan jó kedvvel jött a Házba, mint ahogy egy alapos masszázs után csak lehet.

El is mondta legott az élményeit.

Tegnap Rákosi Viktor megmasszírozatta maga helyett Rakovszky Istvánt. Én pedig ma önmagamát masszírozattam meg ugyanarra a paradiigmára.

A gőzfürdőben látom a Rákosi masszörjét. No, gondolom, ez nem ér semmit. Ez engem legfőkébb megcirogatna. Kaas Ivornak meg csak nem adhatom ki magamat. Utoljára is csak lesz itt valami olyan masször is, aki neppárti — gondoltam — s oda lépek.

— Ő, uram masször?

— Az.

— Szabad kérdeznem a becses nevét.

— Szittyá István.

— Örvendek. Vészi József vagyok.

Hát aztán megmasszírozott, de nagyon. A könnyem is kicsordult bele s miközben dögnyözött, egyre átvigorgott a Rákosi masszörjére:

— Látod. Ma nekem, tegnap neked...

BELFÖLD

Kállay utóda. A Kállay Béni halálával megüresedett közös pénzügyminiszteri székre még mindig gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök jelöltsége van előtérben. De arra az eshetőségre, ha a miniszterelnök mostani állásától egyelőre nem akarja megválni, szabadelvűpárti körökben Thallóczy Lajos osztályfőnökök emlegetik, akinek előkelő kvalitásai minden bizonynyal fényesen bevalának Bosznia kormányzatának élén.

Adózás az ex-lexben. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, melyben figyelmezteti az adóhivatásokat, hogy csak azok után az adótarozások után számíthatnak késedelmi kamatokat, melyek az ex-lex beállta előtt váltak esedékessé. Az ex-lex alatt esedékessé vált adótarozások után késedelmi kamat nem jár.

Beszámoló. Nemess Zsigmond országgyűlési képviselő s hó 14 én megjelent Facselen választói körében, hol lelkes fogadtatásban részesült. Ugy a ma-

gyar, mint a románajku választók nevében fűdvölöz beszéldekek fogadták s helyeselték képviselőjük álláspontját. Ugyanígy folyt le a képviselő további körutja Igazfalván, Birkizen, Celán, Vattán s Zabalcon.

A válság.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, július 15.

A miniszterelnök ma világosabban beszélt, mint eddig bármikor. Szokatlanul kevés homályossággal jelezte kétszer is azt a szándékát, hogy a képviselőházat ezekben feloszlatja. És mikor erről beszélt, egyuttal kifejezte azt a várakozását, hogy vele lesznek mindazok, pártkülönbség nélkül, akik vele a kabinet megalakítása előtt megállapodásra jutottak. Ez a kijelentése rendkívül kinos helyzetbe juttatta Kossuth Ferencet, aki kénytelen volt szót kérni s a miniszterelnöknek ezt a megdöbbentő kínálkozását a legelősebben visszautasítani.

A legszebb a dologban azonban az, hogy ülés után Khuen-Héderváry a beszéde gyorsiról feljegyzéseiből kitöröl minden erősebb célzást az ex-lex-választásra. Tehát egy újabb kísérlet a közvélemény megtevesztésére. Holnap az ellenzék szóvá teszi az országgyűlési naplónak ezt a ravasz és szabálytalan meghamisítást.

Gróf Khuen-Héderváry vallomása a saját pártjára nagyobb hatással volt, mint az ellenzékre; amott többen ijedtek meg tőle, mint emitt, ahol nagyon kevés hitelt adtak neki és nem nézték egyébként kétségbeesett fenyegetésnél. A fenyegetésnek nyomatékot adott az a hír, hogy az összes főispánokat a hét végére Budapestre rendelték; az ilyen tömeges főispánjárás mindig új választást szokott jelenteni. De most nem hisznek neki. Meg vannak róla győződve, hogy ez csak manőver, mint az egész házfelosztás. Meg vannak róla győződve, hogy gróf Khuen-Hédervárynak nincs a zsebében az ex-lex-választásra való felhatalmazás és nem is lehet, mert ez olyan eszköz volna, amely egyenesen lehetetlenné tenné azt a főcél, amelyre most Bécsben törekcsenek: az ősszel való ujjonozást.

A számítás nagyon egyszerű. Ha a felosztás megtörténik, mondjuk, július végén, akkor a választásokra megszabott negyvennapos határidő szeptember tizedike körül jár le. A képviselőház összeül legjobb esetben szeptember huszadikán s a megalakulás eltart október elsőjéig. Ha már most a kormányra nézve legkedvezőbb esetet tesszük fel, s a lehető legerőszakosabb választásokat számításba véve, koncedáljuk, hogy nem jön be több az új Házba ötven ellenzéki emberről: ez az ötven tagu elkeseredett ellenzék elnyújtja a felirati vitát az év végeig és akkor — még mindig nincs sem indemnitás, sem költségvetés, sem unjonctörvény. Megesik tehát, hogy nem lesz unjonozás a jövő tavasza sem.

Mintthogy világos, hogy a korona nem is parlamentet, hanem unjonokat akar: ebből az is világos, hogy tiszta logikával most a házfelosztásra gondolni sem lehet. Ha azonban mégis, minden logika ellenére, gróf Khuen-Héderváry belemerne ebbe a céltalan akotmányosságbe és ehhez a korona felhatalmazását ki tudná eszközölni: abban az esetben olyan ellentállásra találna, amelyre nem is gondol. Ugyanis magában a szabadelvűpártban is nagyon vegyes érzelmekkel, részben pedig válságos konsternációval fogadták az új választások hírét. A párt tagjai között sokkal többen vannak, mint gróf Khuen-Héderváry gondolná, akik arra az esetre, ha az ellenzék rászánná magát, hogy a fölcsatlazást törvénytelennek deklarálva, együtt maradjon a parlamentben és folytassa ülését: ebben az ellenállásban az ellenzékkel tartanának.

A király és a hercegprímás.

Olyan forrásból, amelynek jólértesültségéhez és megbízhatóságához a kétségnek még árnyéka sem fér, rendkívüli fontosságra esemény híre jutott hozzánk. Forrásunkra való tekintettel minden fenntartás nélkül közölhetünk értesülésünket, de szerföltött nagy fontosságánál, roppant horderejénél fogva mégis azzal adjuk közre, hogy hitelességét a nyil-

vánosság ellenőrzése alá bocsátjuk. A hír a következő:

A király Ischlbe való utazása előtt Bécsbe rendelte kihallgatásra Vaszary Kolos hercegprímást. Ezt a kihallgatást azok, akik tudtak róla, a konklávé közeledő eshetőségével hozták kapcsolatba, azt híven, hogy a korona a pápaválasztás alkalmával öt megillető kizárás jogának gyakorlására nézve ad utasítást a magyar bitorosnak. Ezt a föltevést a körülmények látszólag igazolták, de most kiderült róla, hogy téves. A hercegprímás kihallgatása ugyanis a magyar belpolitikai helyzettel van összefüggésben. Nevezetesen a felség lelki megnyugtatóst kért a bitoros egyházfejedelemtől arra nézve, hogy az országgyűlésnek ex-lex állapotban való feloszlata nem ellenkezik-e királyi esküjével. Vaszary Kolos hercegprímás, e hír forrásának biztos tudomása szerint, őszintén kijelentette a királynak, hogy az ex-lexben való feloszlata a királyi eskübe ütköznék.

Elnökválság a Kossuth-pártban.

A Kossuth párt mai értekezletén beállott az elnökválság. Kossuth Ferenc letette elnöki tisztét s kijelentette, hogy félreáll, mert szavát beváltani köteles, másfelől pedig nem gördithet akadályt azon akció alá, melynek céljával egyetért. E lojális nyilatkozat mély és rokonszenves benyomást tett a párt tagjaira, akik eltökélték, hogy a harcot semmi szín alatt nem szüntetik be, de a küzdelem lezajlása után ismét fél fogják kérni Kossuth Ferencet, hogy lépjen ismét mint vezér a hozzá szeretettel ragaszkodó párt élére.

Részletes tudósításunk az értekezletről a következő:

A függetlenségi párt ma este hat órakor értekezletet tartott, melyen a következők vettek részt: Bakonyi Samu, Bakó József, Barabás Béla, Barta Ferenc, Barta Ödön, Bencs László, Biony Ákos, Chernel Gyula, Endrey Gyula, Gadl Sándor, Gabányi Miklós, Hilbert Károly, Horváth Gyula, Illés Bálint, Jékely Zsigmond, Justh Gyula, Károly József, Kállay Lipót, Kecskenyő Ferenc, Komjáthy Béla, Kossuth Ferenc, Leszaky Gyula, Marjay Péter, Pap Zoltán, Pichler Győző, Putnoky Mór, Rákosi Viktor, Reich Aladár, Sturmanc György, Szalmári Mór, Vertán Endre.

Kossuth Ferenc: Fődalmasan emlékezik meg arról, hogy multkor kénytelen volt a pártelnökségről lemondani, mert a pártban két, egymással ellentétes irányzat jutott érvényre, melyeket ő a külvilággal szemben nem lett volna képes érvényesíteni. A korona elhatározását egy pártelhatározatra építette s ezt a határozatot fenn kellett tartania. A függetlenségi párt ügyeit tőle telhető lelkiismeretességgel vezette mindig s nem tagadhatja senki, hogy alatta a párt diadalokat aratott. E diadalokat az egész európai sajtó elismerie s Ausztria megdöbbenéssel nézett a sikerekre. Csak a függetlenségi párt nem vette észre saját győzelmét, nem használt ki, holott tényezővé lehetett volna. Újból köszönetet mond a személye iránt tanúsított ragaszkodásért, hogy egyhangulag kívánták, hogy az elnökséget tovább viselje. Ma is két ellentétes pártelhatározatot kellene képviselnie, ez pedig nem lehetséges, ámbar nem egyszer rendelte ő már magát alá olyan határozatnak, amely nem felelt meg egészen az ő intencióinak. A cél ma közös, csak a taktikában van eltérés s az övétől eltérő taktikát a párt tekintélyes része helyesnek tart. Sokan hiszik, hogy a kormány szorult helyzetű kedvező kilátásokat garantál a harcolóknak, pedig meggyőződése, hogy a küzdelem ideje nincs jól megválasztva, mert a hatalomtól csak akkor lehet engedményeket kapni, ha a hatalom is kér valamit a nemzetétől, vagy ha legfontosabb érdekei nem érintetnek úgy, mint ahogy ez most történik. A korona egyszer már csalódott a párt elhatározatában s így nem remélhető, hogy újból erre építsen. Nem célja, hogy a szent célt folytatott küzdelemtől lebeszéljen valakit, de hangsúlyozza, hogy most olt érni nem lehet, ellenben az országot komoly megrázkódtatásoknak tessük ki. Célna nem az, hogy mások meggyőződése ellen érveljen. Csak saját eljárást akarja igazolni. Meggyőződése ellen s adott szava ellen cselekedne, ha ő is a harcolók közé állana, s az a véleménye, hogy később nagyobb sikert lehetett volna elérni. Am most viselje kiki tetteit: a felelősséget s legyen a küzdőké a babár is. Az ex-lex további fönntartása veszélyes és káros. A párt egységét semmi esetre sem akarja megbontani és

egyszerűen csak félreáll a harctól. Kér annyi szeretetet, hogy mentseki jól elnöki állásától. Igéri, hogy ámbár a küzdelem nem a függetlenségi párt hagyományos eszményeire, nem az önálló hadseregét, hanem a nemzeti vívmányokért foly, mégis soha semmiben nem fogja a harcot akadályozni. E munkától azonban távol kíván maradni, nem lehet a párt vezére s kéri, hogy válasszanak más vezért. (Főkiáltások: Eljen Kossuth Ferenc. Nem kell más vezér.) Fölhívja azokat, akik vele éreznek, hogy álljanak félre vele együtt s ne vállalják a felelősséget a történendőkért. Hangsúlyozza, hogy mikor most elnöki állásáról lemond, ezt visszavonhatatlanul teszi ugyan, de a pártot továbbra is édes gyermeke gyánadt tekintsi s reméli, hogy valaha lesz még alkalma mint pártvezérnek tovább küzdeni. — Utána

Justh Gyula állt föl szólásra s ámbár Kossuth-t sokban egyetért, nem helyesli lemondását. Hangsúlyozza, hogy a párt három ízben is különböző állást foglalt a most folyó ügyekben, holott a párt-hűség a pártelhatározathoz való ragaszkodást követeli meg. A párt-hűséggel ellenkezik az, ami Barabásnál történt. Így a párt a köznevelés tárgya lesz. Vegyük észre végre, hogy vannak olyanok, akik a pártból pártot akarnak maguknak toborzani. Aki nem tudja magát alárendelni a párt elhatározatának, az lépjen ki, de az elnököt egy kérdésben sem szavazták le s így nem szabad lemondania, hanem a pártnak azt kell kimondania, hogy helyteleníti harcoló tagjainak eljárását. Követi Kossuthot s vele szemben nem foglal el külön álláspontot.

Kossuth Ferenc: Szükségesnek tartja a lemondást, mert pártszakadás nem akar előidézni s nem akar egy küzdelemtől megakadályozni.

Barabás Béla: Meghajlaj lobogóját Kossuth előtt, személye iránt tisztelettel van és méltányolja kifejtett okait. Amde ő is hazafias meggyőződésből, lelkiismeretével számolva foglalt állást s e mellett ki is tart. Vagy győzelem lesz a küzdelem vége, vagy kellemetlen béradás. Első esetben újra együtt leszünk, a másodikban pedig őt viselik a felelősséget. A dolog különben két-három hét alatt eldől s ezért nem éri Kossuth lemondását. Igazolja magát, hogy csak a küzdők erejének megismerése miatt hívta lakására társait s ha látta volna, hogy nincsenek elegendő, ő maga hagyta volna először abba a harcot. Az országra rettenetesen hatott a hír, hogy a párt leszerelt. Kossuth Ferenc: Nem szereltünk le!

Komjáthy Béla: Ez nem áll!

Barta Ödön: Nem éri Barabás fölfogását. Kétségtelen, hogy a Kossuth-név vérerős posztó Bécsben. De tagadhatlan az is, hogy e névre a szöszegés vadját rácsútni nem szabad. Vagy azt mutassák-e, hogy Kossuth csak cégrének jó, vezérnek nem? Ha a párt harcoló része a párt jelszava alatt küzd tovább, a dinasztia előtt az egész párt elveszté tekintélyét. A párt szabályainak érvényt kell szerezni. A pártegység pedig megbomlott, mihelyt külön frakció támad benne. Adják meg a párt, amit ígért, és vonuljanak félre a harctól.

Pichler Győző most már nem is akar foglalni a kérdés politikai részével, mert hisz e tekintetben a kapacitációnak már tulvannak s amugy is csak taktikai kérdésekről van szó. De taktikai kérdésekben fölmerült ellentétnek a multban senki soha frontot nem csinált. Félreállott s duzzogott. Ma azonban avval, hogy a Barabás-féle konferencia vitarendezőbizottságot választott, éket vertek a pártegységbe. Pedig várható volt, hogy hosszú időre el voltak látva szónokokkal, így pedig negyven embert vontak el a pártvezér vezetése alól. Ez a negyven ember most már nem Kossuth, de a vitarendező irányítását követi Barabás Béla azt mondja, hogy Kossuth Ferenc álljon félre, hisz az egész dolog nem tarthat most már tovább két hétnél. De szólót meleg kötelék fűzi Kossuthoz a multból. Itt emliti meg azt, hogy Kossuthot az utóbbi időben olyan alaváló és gaz ragalmak érték, amelyek ellen még Kossuth is csak nehezen tudott védekezni. Tekintélyen is egyre csorbat ütnek, per Kossuth ur címezik, ha megírták, hogy valakivel konferál, legott kész a vád, hogy Kossuthot megvásárolták. Szólo szíve mélyből óhajtja a győzelmet, de azt hiszi, hogy a ragalmak nagyon ártanak a győzelemnek. Kossuth Lajos fiát különben felesleges megvédelmezni s nem kell befolyásolnia abban sem, hogy megmaradjon-e a párt élén vagy sem. Ebben a kérdésben döntsön ő maga.

Komjáthy Béla: Szintén a pártelhatározat megtartását követeli. A Kossuth elnöksége egyuttal a Kossuth-kultusz is jelenti. A harcolók már egyet értek, a kultusz ellen indítottak harcot s ezzel megsemmisítik a pártot. Az agrárius és klerikális pártok izgatása ez s azok, akik a nemzetből nem tudtak pártot szerezni innen akarnak híveket toborozni. Reméli, hogy az a párt, melyet így a harcolók megsemmisítettek, valamikor föl fog még ébredni.

Biony Ákos: Helytelenítette az obstrukciót,

amely egy tisztességes kormányt buktatott meg, de súlyos taktikai hiba volt az is, hogy olyan emberrel kötötték paktumot, akitől félni kell. Mindamellett resp.ektalandónak tartja a pártelhatározatot. Vonuljanak félre azok, akik megszegték a pártelhatározatot. Ávval, hogy Kossuth lemond, újabb táplálékot adnak a rágalmaknak.

Horváth Gyula: Nem tartja összeférhetőnek a harcot a pártegységgel.

Bakonyi Samu: Más vezért, mint Kossuthot, a párt nem ösmérhet el, de azért a harcot az nem zárja ki. Visszautasítja Komjáthy állításait.

Komjáthy Béla: Ő nem vádolt senkit, csak konstátálni akarta, hogy a párt az országban már is nevelés tárgya.

Molnár Ákos nézete szerint a párt elhatározata minden párttagra kötelező. Tartozik ezt respektálni, vagy a konzekvenciákat levonni minden párttag. Ha az ő nézete ellenkezik a már meghozott elhatározattal, még ha ez Kossuth véleményével sem találkozik, akkor is levonná magára nézve a konzekvenciát és kilépne a pártból. Így azonban, miután az ő nézetét fedi a pártelhatározat, Kossuthot követi.

Babó Mihály és Marjay Péter hozzászólása után újból Kossuth Ferenc szól, kifejtette újból helyzetének tarthatatlanságát, de nem akarja szavazással eldöntetni ezt a kérdést, mert befolyásolni senkit sem akar. Az a véleménye, hogy a párt győzött s e győzelemmel mehetett volna az őszszel az újabb küzdelembe s olyan tényező lehetett volna a párt, amint sohasem volt. De a nimbusznak és morális erőnek vége van, mert a párt meg van bontva. A két frakció összekoccanását csak távozásával akadályozhatja meg, ezért ő megy, de a pártban megmarad s erre kéri a párt minden tagját. Szükség van arra, hogy legalább ő legyen tisztia függetlenségi alapon, ha már sokan átsiklottak az 1867: XII. t.-c. alapjára. Atyjától átvett örökségét tisztán akarja megtartani. Ugy, ahogy hazajött Olaszországból, hogy köteletségeit itt teljesítse, úgy fog helytállani, mikor újra hívja köteletség, de a labábbá magát nem engedni lealacsonyítani.

Barabás Béla indítványára az értekezlet ezután elhatározta, hogy az elnöki állást nem tölti be, hanem hazahívja a távollevő egyetlen alelnököt, Tóth Jánost, hogy a párt vezetését vegye át.

Az értekezlet ezzel véget ért.

Tüntetés a miniszterelnök ellen.

— A temesvári választás előestéjén. —

Temesvár, július 15.

Temesvár független polgársága ma este impozáns tüntetéssel tiltakozott gróf Khuen-Héderváry Károly képviselőjelölése ellen. A szabad- elvűen gondolkodó választók nagy tömege folyton abszolválva Temesvár képviselőjelöltjét s éljenezve Széll Kálmánt. A tüntetők óriási menete méltóképpen válaszolt a temesvári szabadelvűpárt erőszakosságban fogantott hivatalos jelölésére. A csütörtöki jelölőgyűlésen Telbisz Károly polgármester a terrorizálás minden fajtájával igyekezett megzavarni dr. Muth Gáspár hazafias beszédét s gyalázatoságnak mondotta az igaz szabadelvűek álláspontját, melyet dr. Muth Gáspár önértetes elhatározati javaslatban körvonalozott. E elhatározati javaslat szerint Temesvár város szabadelvű-pártja követeli az 1867: XII. törvényekben biztosított nemzeti jogoknak teljes kivétel, a hadsereg magyar ezredeiben a magyar vezényszót, a magyar nemzeti lobogót, a magyar nemzeti himnuszot, a honvéd-tűzserőget, a két éves katonai szolgálat behozatalát, az 1899: XXX. törvények elveinek Széll Kálmán szemében való véghajrást s az önálló vármérséket, a Széll-kormány által inaugurált alkotmányos tiszta választásokat, a Széll-kormány-hirdette tisztviselői szabadságot, a szolgálati pragmatikát, a nemzeti állam kiépítését és követeli, hogy leendő új képviselője e nemzeti eszméknek tántoríthatatlan szószólója legyen. Az értekezlet elnöke, Plausitz Mátyás királyi tanácsos ezt a javaslatot egyszerűen nem bocsátotta szavazás alá s csak így tudta kiereszkolni gróf Khuen-Héderváry jelölését. Mind e terrorizmus tetetejébe aztán a független polgárság véleményét s dr. Muth Gáspárt a kormánypárt helyi szócsóve, a Temesvári Zeitung durván megtámadta, nem kimélve kritikájában a magántisztességet sem. A durva személyeskedés nagy megbotránkozást keltett a polgárság körében és spontán módon nyilatkozott meg ma este a nemzeti eszme alapján álló szabadelvűek sorában

az az elhatározás, hogy meg kell mutatni, minő erkölcsi bukás lesz a miniszterelnöknek a holnapi napon végbemenő megválasztása.

A polgárság az esti órákban óriási számban gyült össze a színház előtt. Az itthon tartózkodó egyetemi ifjakkal együtt mintegy négyezer főre menő tömeg vonult innét fátylakkal, lampionokkal, zászlókkal, zeneszóval dr. Muth Gáspár lakása elé. Közben viharos kiáltások hangzottak.

— Abaug Khuen-Héderváry!

— Zsvió!

— Menjen Zágrábba!

Aztán felharsant az igaz szabadelvűek lelkes hangja:

— Éljen Széll Kálmán!

Amint a menet odaért dr. Muth Gáspár lakása elé, percekig éljenzték Muthot, aztán előállt dr. Marton Albert ügyvédjelölt s hazafias beszédet mondott. Udvozolta Muthot mint a nemzeti eszmék s az intranzigens szabadelvűség bátor harcosát, aki a szintiszta liberalizmust védi a meghunyászkodással s az elvtagadással szemben. Biztosította a polgárság szolidaritásáról s kérte, hogy az új miniszterelnök ellen megkezdett harcot folytassa tovább. Ennek a harnak győzelemmel kell végződnie, mert a jogtörpés nem lehet irányító a magyar közéletben. A tüzes beszédre hatalmas éljenzés támadt, majd a tömeg elénekelt a Himnuszt. Dr. Muth Gáspár rövid beszédben mondott köszönetet a polgárságnak, hogy szolidáris vele a nemzeti eszme védelmében, visszautasította a szabadelvűség árulóinak személykedését s kitarásra buzdította a szabadelvű polgárságot és az ifjúságot. Hangsúlyozta, hogy Khuen-Héderváry egyetlen nemzeti követelést se tűzött zászlajára. Az idő rövidsége miatt most már a nemzeti eszmékért küzdő szabadelvű jelölt föllállítására nem bízta sikerrel, ezért fölhívja a polgárságot, hogy tartózkodjék a holnapi szavazástól.

Zugó éljenzés hangzott föl a beszéd után, majd egyértelműen szinte fogadalmat tettek a polgárok:

— Megteszszük!

— Nem szavazunk!

Dr. Lendl Adolf, aki dr. Muth Gáspárnál volt látogatásban, a polgárság óhajára szintén beszélt. Buzdította a polgárokat, hogy a Khuen-Héderváry politikájával szemben lobogtassák fenn a nemzeti eszmék zászlaját. Erre megint viharosan megabugolták gróf Khuen-Héderváryt s lelkesen éljenzték Széll Kálmánt. Azután elénekelték a Himnuszt s újból a színház elé vonultak. Itt elégették a *Temesvári Zeitung* egy számát s nagy zsviózással köszöntvén a miniszterelnök holnapi választását, a tömeg rendben szétoszlott.

A holnapi választás e mai előestéjén immár nyilvánvaló, hogy micsoda erkölcsi értéke lesz gróf Khuen-Héderváry temesvári mandátumának. Az igazán szabadelvű polgárok nem vesznek részt a holnapi választáson.

Felkérték bennünket a következő sorok közléseire:

Több fővárosi lapban a temesvári képviselőjelöléssel kapcsolatban nekem oly állítás tulajdonított, mintha gróf Apponyi Albert képviselőházi elnök ura nemzeti követelések dolgában ma már nem volna azon az állásponton, melyet ismeretes memorandumában elfoglalt. Tartozom az igazságunk azzal a kijelentéssel, hogy én ezen, vagy hasonló nyilatkozatot Apponyiról nem tettem. Mayer Károly országgyűlési képviselő.

A temesvári szociáldemokrata párt Bokányi Dezsőt léptette föl képviselőjelöltnek gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ellen.

A többség gratulál.

A *Bud. Tud.*, a jó, derék *Bud. Tud.* meghatottan viszi szét a hírt, hogy a bánt ma este mily forrón ünnepelték a pártkörben. Ime a híradása:

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnököt ma este, amikor a szabadelvű pártkör helyiségében megjelent, viharos éljenzéssel fogadták. Mindenki sietett a miniszterelnökhöz, hogy mai nagy sikore alkalmából üdvözzölje. A miniszterelnök köszönetet mondott e figyelemért és megjegyezte, hogy jól esett neki és elégtétellel töltötte el, hogy az ellenzék újabb követelményeivel szemben való

állásfoglalása alkalmával a szabadelvűpárt összeállításáról olyan meleg és hathatós támogatásban részesült.

Vajjon 2–3 hét múlva kit fognak a mai gratulációk ünnepelni?

Jóslás — visszafelé!

Az agráriusok lapja, amely a volt nemzeti párt nézeteinek jó idő óta állandó tolmácsa, mai vezércikkében az erőszak rendszerének feltámadásától ijedezve, egyebek közt a következőket írja:

Az történik tehát most, amit jóelőre megjósoltunk. Míg az ellenzék harcias része utját állja a kibontakozás minden józanul elképzelhető módjának s míg a zavar fokozásaközben tetszeleg önmagának azzal a kéjes tudattal, hogy egyedül ő képviseli a történelmi nemzettel: ezáltal szépen szervezkedik, terjeszkedik és erősödik az erőszak táborába. És mire a harci párt bevégzi szavatait, mire az ország torkig lesz a zavarra, akkorára a mentők serege is elkészül s most már nyugodtan vállalkozhatik az ellenzékieknek s annak a kormányzati rendszernek a leejezésére, mely őket nagyra nőni engedte.

Ezzel a keserű feljajdulással szemben rövid megjegyzésünk van. Mi nem találunk a *Hasznok*ban azt a jóvendölést, amelyre hivatkozik, pedig figyelemmel átnéztük minden számát az utóbbi nyolc hónap alatt. Ellenben arra emlékszünk, hogy a *Széll*-kormány bukását megelőző időben a *Hasznok* vezércikkeiben is, politikai tudósításaiban is a passzív rezisztenciával szemben rendszeresen azt hangoztatta, hogy az ellenzéknek ki kell békíteni nemzeti engedményekkel. Ugyanezt hangoztatták gróf Apponyi Albert hívei is, folytonosan bátorítva az ellenzékét és lehetetlenné téve a passzív ellentállást. Nem az történik tehát, amit a *H-k* megjósolt, hanem az, aminek a bekövetkeztetés azokkal együtt, akik mögötte állnak, elősegítette, mikor Széll Kálmán politikája ellen az állandó aknamunkát folytatták. S amit most visszafelé való jóslás formájában nyögdesél a Károlyiék lapja, az nem egyéb a rossz lelkiismeret nyugtalanzkodásánál.

KÜLFÖLD

Edvárd király és az irek. Az angol királyi pár legközelebb körutat szándékozik tenni Írországon. Ez alkalommal az ország fővárosának, Dublinnak tanácsa üdvözölő feliratot akar a királynak átnyújtani. Ennek a feliratrak kérdése tegnapelőtt került tárgyalás alá a tanácsban, ami óriási botrányokra adott alkalmat. *Nanneti* ir képviselő a felirati javaslat ellen erős szavakkal kelt ki, amit a karzati közönség és a karzatokon levő papság óriási tetszéssel fogadott. Az üléssteremben szintén viharos jelenetek folytak a felirat barátai és ellenzői közt, míg végre *Harrington* főpolgármester úgy vetett véget a leirhatatlan jelenetnek, hogy a karzatokat rendőri karhatalommal kiűrtette. Az általános vélemény az, hogy a királyi pár látogatása alkalmával ezek a jelenetek még fokozottabb mértékben fognak ismételődni. Szóval, *Balfour* ir törvényjavaslata nem igen vált be.

A pápa halódása.

Róma, július 15.

Tikkasztó sirokkó ül az örök város fölött, valami nyomott balsejtelmekkel teli hangulat, amelylyel a halál angyalának közelgő szárnycsapását lessük.

A fehér aggastyán még mindig küzd a halállal.

A kolonnádok alatt az újságírók, vatikáni hivatalnokok, egyenemely monsignore, aki sietős útjában egy percre megáll, a tegnapi nap eseményeiről beszélget.

A pápa tegnap a délután legnagyobb részét karosszékekben töltötte el és csak kevés bort vett magához. A délután folyamán 6 szentsége mszgre *Angelit* hívatta magához, ami félórát időzött nála és több iratot rendezett. Majd *Cavagnis*, *Trippini*, *Gennari* és *Cavicchioni* bíborosokat fogadta, akiknek megköszönte részvétüket és imádságukat. A szentatya azt mondta:

— *El vagyok készülve a halálra.*

Oreglia bíboros, aki elkésett, amiért is a szentatya nem fogadhatta, azt mondta, hogy bíbo-

rostársai kijelentették, hogy a pápa jobban van, mint tegnap.

Esti látogatáson csak *Mazzoni* és *Lapponi* jelentek meg. *Mazzoni* azt tapasztalta, hogy a pápa ereje nagyon megfogyott, de eszmélete tiszta. Az orvosok megállapították, hogy a mellhártyában, bár lassan, de váladék gyűlik. Attól tartanak, hogy a váladék gyorsan talál gyarapodni, mely esetben a fulladás elkerülése végett újra a mellkascsapoláshoz kellene látni.

A *Messagero* szerint a pápa sokáig ébren volt és gyakran behívatta *Centra* komornyikot, mintha parancsolni akart volna neki valamit. Azonban midőn a komornyik bejött, a pápa nem tudta kívánságát kifejezni. Beható kérésre a pápa csekély kávét, bouillont és kevés tokajt vett. Hír szerint négyóránként injekciókat kapott 6 szentsége. A szoba levegőjét oxigénnel frissítették. 11 órától 1-ig a pápa meglehetősen jól aludt. A szentatya többször összefüggés nélküli szavakat mondott, azonban amidőn *Centra* megszólította, ismét eszmélete tért.

A *Popolo Romano* szerint reggeli négy órakor az a hír terjedt el, hogy a szentatya állapota igen rosszra fordult, amit azonban nem erősítettek meg.

Ma reggel csak háromnegyed nyolckor nyitották ki a pápai lakosztály ablakait. Déléltől kilenc órákor ezt az orvosi jelentést adták ki:

Az éjjel folyamán a pápa néhány órát aludt. Erverés 82, légzés 30, hőmérséklet 36.2. A pápa közérzésében nem állott be változás. *Mazzoni*, *Lapponi*.

Egy személység, aki az éjszakát a Vatikánban töltötte, a következőket mondta el:

— Az éjszaka nem hozott változást a pápa állapotában. A pápa ugyan nem aludt, de a nyugtalanság, amely győrtöre, megszűnt. Nem fekszik, hanem ül vámosai között, mert kevés közben szivgyöngöseség fogja el. Tisztán és nyugodtan beszél közeli haláláról. Orvosa alig tudta rávenni, hogy valami kevés táplálékot vegyen magához: — *Minek?* — mondotta a pápa, — *hisz ugyanis már vége felé jár a dolog.*

Más forrásból a következőket jelentik:

Az éjszaka aránylag jól telt el. Az erőhatás ugyan nem szűnt meg, de a lélekzési nehézség és a szívszorulás alábbhagyott. *Lapponi* egész éjjel nem távozott a pápa ágya mellől. *Lapponi* kijelentette, hogy a pápa teljesen eszméletlenül van, de csodálatraméltó emlékezőtehetsége, amelyre annyira büszke volt, észrevehetően meggyöngyült. Néha hívja orvosát vagy komornyikját, s ha megjelennek, már nem tud rá visszaemlékezni, hogy mit akart. Azt a kevés szót, amit mond, csak nehezen tudja kiejteni. Az éjszaka két pohárka tokaji bort és három tojás sárgáját fogyasztotta el a beteg. Általános állapota tegnap óta nem rosszabbodott.

Fél tizenkettőkor ismét bulletint adtak ki, amely szerint a pápa teljesen eszméletlen van. Nem nagyon szenved, csak álmatlanság miatt panaszkodik, ami nagyon kínos. Nyugaltságának enyhítésére narancsvirágból készített vizet adtak neki. Közvetlen katasztrófa nem fenyeget és úgy vélik, hogy a pápa alighanem fájdalom nélkül fog meghalni.

Egy félóra múlva, pont déli tizenkét órákor jelentik:

„A pápa állapota változatlan. A beteg nyugtalan, mire altatószert rendeltek neki. A katasztrófa, úgy látszik, ismét halasztást nyert. *Mazzoni* kijelentette, hogy a pápa valószínűleg csöndesen el fog szunnyadni.“

Mialatt a pápa haldoklik, a legnagyobb nyugalommal folytatják az előkészületeket a konklávára. A sixtusi kápolnából ma több állványt, amelynek segítségével ott javításokat végeztek, eltávolítottak, amiből azt következtetik, hogy a konklavét ott és nem a *Santa-Regia*-ban fogják megtartani.

Most teszik közzé, hogy *Vivez* spanyol bíboros tegnap átadta a pápának a terciaáriusok áldását, ami privilégiuma e Szent Ferenc által alapított szerzetnek.

Az egyik szent ereklyével csufosan felsültek. *Mathieu* francia bíbornok tudniillik felfedezte, hogy Szent Januárius csodatevő mitrája az 1608. évből eredő hamisítvány. A fölfedezés után a mit-

rát, amelyet már félig megevett a moly, egy papírdobozba tették és visszaküldték Nápolyba.

Az orvosok veszekedése is tovább folyik. *Caldarelli* tanár, Olaszország leghíresebb orvosainak egyike, a lapokban nyílt levelet tesz közzé, amelyben kijelenti, hogy a bullettinek szerint a pápának egészen más betegsége van, mint az orvosok állítják, vagyis a pápa orvosai tévedtek.

Sokat beszélnek egy kínos jelenetről, amely — mint most kitűdött, — a pápa szobájában játszódott le, mielőtt a beteget az utolsó kenettel ellátták. A *Tribuna* ekként írja le az esetet:

Mialatt a pápa monsignore *Angelino* az a óta elhunyt *Volpini*nek a szent kollégium titkárává való kinevezéséről szóló brevét diktálta, két komornyik: *Di Castro* és *Seneca* olyan tapintatlannul tették meg az utolsó kenetkezéssel való előkészületeket, hogy a pápa dialektusban rájuk rivallt:

— *Olyan sürgős nektek, hogy a másvilágra küldjétek!*

Róma, július 15.

Rossoni és *Mazzoni* 5 óra 40 perckor délután a Vatikánba érkeztek, hogy *Lapponival* a pápát megvizsgálják.

Róma, július 15.

A pápa állapota változatlan. Az orvosok ma reggel megállapították, hogy ő szentsége közérzése éjjeli álma folytán, mely azonban inkább lethargikus állapot volt, kissé megkönnyebbült. Ő szentsége szellemi tisztasága ismét visszatért. Mídon a pápa az új folyamán észrevette, hogy *Lapponi* és *Centra* általánosan ébren vannak, magához intette őket és azt mondá, hogy jobban érzi magát és aludni akar. Azt is hozzátette a szent atya:

— Menjenek aludni és fogadjanak szót.

Lapponi azt válaszolta, hogy most szent atyám, önnek kell szótfogadnia. Erre a pápa elaludt. Az orvosok, hogy megakadályozzák a váladéknak a mellhártyában való meggyülemlesét, a nagyobbféle Pravarz-feszkendővel 100 grammnyi folyadékot csapoltak le. A pápa nem vette észre a műtétet, mert az orvosok azt mondták, hogy gyógyszerinjekciót eszközölnek. A tegnap esti enyhe javulás a pápa állapotában kétségkívül a váladék lecsapolásának tudható be. A pápa igen keveset táplálkozik. A folyékony táplálékot kedveli, a szilárdabb természetűt visszautasítja. Az orvosok tegnap megkísérelték rábeszélni a szent atyát, hogy húst egyék, azonban, miután néhány kis darabot megízlelt, visszautasította a húsételt. Néha a szent atya, hogy környezetének nyugalmat biztosítson, *alvást szímel vagy udasítja környezetét, hogy magára hagyják*, mert aludni akar. *Lapponi* 9 órakor hagyta el a Vatikánt, hogy meglátogassa beteg leányát. Egy óráig otthon időzött, majd 11 órakor visszatért a Vatikánba.

Róma, július 15.

Arra a délutáni hírre, hogy a pápa állapota változatlan, a csöndület a Damasus-udvarban esőként. 7 óra felé egymásután megérkeztek a bíbornokok és a diplomáciai kar tagjai a Vatikánba, hogy értesülést nyerjenek a szent atya állapotáról. *Rossoni* és *Mazzoni* tanárok váratlanul 1/6 órakor megjelentek a Vatikánban. Hirtelen megérkezésük és hosszas időzésük a pápa lakosztályában arra a híresztelésre adott alkalmat, amelyet gróf *Pecci Camillo* a pápa unokaöccse is hihetlenek tartott, hogy a mellszurást hajtják végre. Az orvosok ellenben azt hiszik, hogy újabb műtétre nincs szükség tekintettel arra, hogy a folyadékot naponta eltávolítják a Pravarz-féle feszkendővel. Mídon az orvosok a Vatikánba érkeztek a pápa aludt. Elhatározták, hogy várnak, amíg felébred és ezért vagy egy óráig az előszobában várakoztak. Ez idő alatt dr. *Lapponi* közölte *Rossoni* és *Mazzoni* tanárokkal, hogy a szent atya napközben többször szendergett. Ébredésénél mindig teljes öntudatnál volt és némi táplálékot vett magához. Mídon az orvosok beléptek a pápa szobájába, a szent atya felismerte és gyenge hangon üdvözölte őket. Az orvosok ezután megvizsgálták és azt találták, hogy állapota ma reggel óta változatlan maradt, anélkül, hogy a gyengeség fokozódott volna. Az orvosok azt hiszik, hogy a katasztrófa beállta nem áll közvetlenül küszöbön, azonban elkerülhetetlen.

Róma, július 15.

A pápát 1 órakor dr. *Lapponi* beleegyezésével és nagy elővigyázattal a hálószoba mellett levő kis trónterembe vitték és kinyitották az összes ablakokat, hogy friss levegő hatoljon be. Az ablakok kinyitása a Péter-téren egybegyűlt közönséget izgalomba hozta. A pápa ma is célzott közeli halálára. Hangja rendkívül gyenge. A szent atya a nap folyamán senkit sem fogadott.

Róma, július 15.

Az este 7 órakor kiadott orvosi jelentés így hangzik:

A nap folyamán a szent atya általános állapotában nem konstaltak különösebb tünetet. Az erők hanyatlása nem fokozódott. Lélegzés (30), érverés (84) és hőmérséklet (36.4) majdnem változatlanok maradtak. *Rossoni*, *Mazzoni*, *Lapponi*.

A papabűlék.

Ki lesz az új pápa? — ez a kérdés lebeg minden ajkon. Sokan jelölnek másokat, egy-némelyek pedig — megfelelő módon — önmagukat.

Ma egy új név került diskusszióba: *Gibbons* amerikai bíbornok.

A *New-York Herald* mai párisi kiadása, megemlékezvén a pápaságról való versengésről, római levelezőjének értesülése alapján azt írja, hogy a nagy versengés közepette az a meglepetés érheti a világot, hogy olyan név kerül előtérbe, amelyikre eddig nem is gondoltak. A legújabb papabile *Gibbons* amerikai bíbornok.

Erre vonatkozólag egy vatikáni prelátus így nyilatkozott:

— A konklávén jelenlevő bíbornokok közül egyik sem fog annyi katolikust képviselni, mint *Gibbons* bíbornok. Ő ugyanis, a kubai katolikusokat is beleértve, legalább is 30 millió katolikusként a képviselője, azonkívül a szent kollégium is elismeri az ő nagy tekintélyét. Ő nem képvisel, mint *Vannutelli*, vagy mint *Oreglia*, franciáellenes, vagy mint *Rampolla* franciabarát politikát; mint *Gotti*, aki a politizáló pápaság ellensége. *Gibbons* azonban képviseli az ellenzékét minden olyan intézmény ellen, amely elavult. Természetes, hogy az ő ultramodern eszméi sok bíbornokot elriasztanak.

Rampolla és *Gotti* jelöltségéről pedig a *Berliner Tagblatt* római levelezője ezeket jelenti:

Az a hír, hogy *Rampolla* bíboros *Gotti* jelöltségét fogja támogatni, egyre valószínűbb lesz, minthogy *Gotti* főfogása egyházi dolgokban megfelel *Rampolla* főfogásának. Ha *Gotti* győzne, akkor *Rampolla*, halálából a támogatásért a propaganda fidei prefektusa, az úgynevezett vörös pápa lenne. Ezt az állást most *Gotti* bíboros tölti be. Ahogy most állnak a dolgok, a küzdelem *Gotti* és *Vannutelli* között fog lefolyni. A konklávén valószínűleg 60 bíboros fog részt venni. Az ausztráliai bíboros már nagyon öreg és nem utozhatik a konklávára, a három francia érsek beteg. Ez utóbbiak valószínűleg *Rampollára* szavaznak volna.

Berlin, július 15.

Rómából táviratozzák a *Germanianak*: Az olasz kormány nem hivatalosan, hanem magánúton közölte a Vatikánnal, hogy a pápa halála esetére a rend fenntartása és a konklávé szabadságának biztosítása céljából gondoskodni fog a szükséges csapatokról, amelyekre ugyanazok a szabályok lesznek irányadók, mint a pápai csapatoknál sedis vacante esetén. Az olasz kormány *Oreglia* bíbornok cammerlengo hintaja mellé kéréspáros kíséretet rendelt, aminek a király fogatát szokta kísérni. A pápa tegnap óta időnként már környezetét sem ismeri föl.

A pápa vagyona.

A *Giornale d'Italia* szerint a pápa megtakarított pénze, amelyet részint egyházi célokra adott, részint pedig utódjára hagy, kerek 35 millió lírara rug.

A herceggímás Rómában.

Vaszary Kolos bíboros herceggímás, aki gyöngéklődésre való hivatkozással el akart maradni Rómából, mint értesülünk, a pápa halála esetén mégis elmegy az örök városba, hogy a konklávén résztvegyen.

HIREK

Budapest, július 15.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Július 15-iké: új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Boncz* Ödön osztálytanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium középiskolai ügyosztályának vezetője, hatheti szabadságra elutazott, távollétében az ügyosztályt dr. *Gothárd* Zsigmond min. titkár vezeti.

— **Tanítók a miniszterelnöknél.** A Magyar Tanítók Otthonának küldöttsége az állami gyermekvédelemről alkotott szabályzat módosítását végtelen jár gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknél. A küldöttséget *Kende* Péter országgyűlési képviselő vezette a miniszterelnökhöz, aki azt a képviselőházban s-ünet alatt rendkívüli kihallgatáson fogadta. A küldöttség szókoza egri *Tóth* Kálmán, a Magyar Tanítók Otthonának főtitkára beszéd kíséretében adta át a tanítók emlékiratát, kérve a tanítóság megnyugtatását a gyermekvédelem sikeres érdekében az abban foglalt kívánalmak teljesítését. A miniszterelnök megígérte, hogy — bár a kérdést még nem ismeri annak tanulmányozása után a tanítók méltányos kíváncsiának teljesítésével komolyan fog foglalkozni. — A tanítók ugyanebben az ügyben holnap *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél és *Gulner* Gyula belügyi államtitkárnál is tisztelegni fognak.

— **Az angol király nagybeteg?** A *Birmingham Daily Gazette*, amelynek komolyaságához és szavahihibetőségéhez szó se férhet, szenzációs hírt közöl *londoni* levelezője értesülése alapján. A hír így szól:

Olyan komoly és leverő értesülésről kell számot adnom, hogy csak a legnagyobb fönn-tartással és abban a reménységben hozom nyilvánosságra, hogy illetékes oldalról meg fogják cáfolni. A király beteg, a betegsége nagyfokú szívgyengeség. Ez a baj nagyrésztben a király legutolsó nagy betegségének követke-zése, de kisebb mértékben föllepett már akkor is, mikor a király, még trónörökös korában, a tifuszól kilábolt. Az orvosok szerint szervi baja a királynak nincs és általános fizikai állapotának megjavulásával ez a baja is el fog múlni; de más oldalról szintén igen jó forrásból azt hallom, hogy a király az utóbbi időben sokszor elájult, így legutóbb azon a napon is, amikor sétatávoztást tett a Themsén.

Az angol újságok nagy megűtődéssel fogadják és kommentálják ezt a riasztó hírt. Biznak benne, hogy — tuloz. Viszont azonban való az, és ezt aggodalmasan említik, hogy a király az utóbbi időben nagyon bágyadtnak látszik. Több-izben is megessett, hogy a király udvari ünnepe-gek, előadások, lakomák közben — elaludt. Ilyes-minek olyan nagy intelligenciájú és friss elméjű embernél, mint *VII. Edvár*d, csak nagy, beteges testi gyöngeség lehet az oka. Igaz azonban az is, hogy a nagyon udvarias és figyelmes király a társadalmi kötelességek olyan nagy tömegét vállalja magára, hogy igazán nincs ideje — ki-aludnia magát. A birminghami újság híre nagy nyugtalanságot okoz az egész angol birodalomban.

— **A Lipótvárosi Kaszinó alapszabályai.** A Lipótvárosi Kaszinó legutóbbi rendkívüli közgyűlésén alapszabályait módosította. Báró *Bánffy* Dezső, a kaszinó elnöke most — a módosított alapszabályok csatolása mellett arra kéri a fővárost, hogy a módosított alapszabályokat jóváhagyás végett terjeszesse föl a belügyminiszterhez. A tanács a kérelmet ma pártól-lag terjesztette föl gróf *Khuen-Héderváry* belügy-miniszterhez.

— **Magyar nemesség, magyar név.** A hivatalos lap mai számának jelentése szerint, a király megengedte, hogy zombori *Stein* Rikárd budapesti lakos családnevét, magyar nemességének és zombori elő-nevének épségben tarásával Zomboryra átváltoztat-hassa.

— **A budapesti Rákóczi-ünnep.** A fővárosban szeptember végén vagy október elején tartják meg a Rákóczi-ünnepet. A rendező-bizottság holnap, e hó 16-án, csütörtökön este 8 órakor *Lakatos* Miklós el-nöklete alatt a Baross-utca 45. számú kerthelyiségben ülést tart. A nagybizottság felkéri a polgárságot, hogy a gyűlésen minél nagyobb számban jelenjék meg. — **A tiszaeszei emlékünnepe** bizottsága érkekezetet tartott, melyen elhatározták, hogy az ünnep ország-gos legyen. Az emlékoszlop költségére Szatmár-megyé 7000, Ugocsa megyé 1000 és Szatmár város 2000 koronával járul hozzá. *Thalyt* kéri fel az em-lékbeszéd tartására. Az oszlop 10.300 koronába kerül.

— **Montignovo grófné.** Az utóbbi idők legnagyobb királybotrányának hősnője: Luiza hercegnő, e mostani nevén a mai nappal eltűnik a nagy színpadról. A góthai almanachba jegyzett neve helyett a szász király a Montignovo grófné név viselését engedte meg neki. Bizonyos, hogy a szerencsétlen trónörökösnek eme kérése nem az a pontja a regénynek, mely után nem kezdődik új mondat. Ezzel a névadományozással az éber figyelem, mely mohón figyeli a trónok körül történő eseményeket, nem hagyja magát elalatlalni. Luiza hercegnő neve megmarad azok közt, kik hangos sajnálkozással lesték az ő romantikáját. Most különben arról is folytak — közte és a szász udvar között — a tárgyalások, hogy vajjon milyen feltételek mellett láthatja viszont gyermekeit — Montignovo grófné.

— **Mi lesz a gyilkos tisztekkel?** Ez a kérdés nemcsak a civilizált világot foglalkoztatja, hanem sok gondot ad a belgrádi köröknek is. Sőt, amit a szerb ióvárosból jelentik, maga a hadsereg se tud beletörődni a dolgok eltussolódásába. A szerb hadsereg két egyással szemben álló részre szakadt. Az egyik rész, amelynek nem volt része a kegyetlen emlékeztető eseményekben, ragaszkodott parancsnokához és hadügyminiszteréhez. A súlyosan kompromittált másik rész ellenben arra törekszik, hogy az általa megteremtett új szellemet tegye uralkodóvá a hadseregben. Az e pártához tartozó tisztek nem szívesen látják *Avakumovic* hadügyminisztert, sőt engedetleneke vele szemben. Amikor néhány nappal ezelőtt a hadügyminiszter néhány tiszteket Belgrádból a vidékre és néhányat onnan Belgrádba helyezett át, a forradalmi párt nemében *Popovic* ezredes és *Mistic* alezredes a királynál tiltakozott az intézkedés ellen, amelynek megsemmisítését követelték. Ennek következtében a hadügyminiszter tárcáját a király rendelkezésére bocsátotta és bár a lemondást még nem fogadta el a király, a hadügyminiszter illetékes válság, bármennyit tagadják is hivatalosan, nincs megoldva. Ehhez az esethez még egy második is járul. A királynak joga, hogy maga válassza meg segédtisztjét és ordonánctiszteit. Ezzel a joggal már Genfben élt a király, aki tudvalevőleg még ott első segédtisztjévé nevezte ki *Popovic* ezredest, ordonánctiszteijé pedig *Kosztic* századost és *Gruic* főhadnagyot. Mindhárom tiszet a konakbéli gyilkosok közül való. A kormány, melyet a király Belgrádba érkezett, kilógást tett a súlyosan kompromittált tisztek kinevezése ellen. Egy ideig úgy látszott, mintha a király, mivel a hadügyminiszter is tiltakozott, vissza akarná venni a kinevezést, de nemcsak a hír, hogy *Avakumovic* helyett *Putnik* vezérkari főnök lesz a hadügyminiszter. Ha még megemlítjük, hogy a király *Mistic* alezredest, a gyilkos tiszteket hírből vezetőjét a hadügyminisztérium amaz osztályának fejévé nevezte ki, amely osztályban az egész tisztakar személyi ügyeit intézik, akkor láthatjuk, hogy a szerb hadseregben igen vigasztalan a helyzet és ha a király egyhamar nem tud rendet csinálni, szomorú napok virradnak Szerbiára.

— **Magyar írók segélyegylete.** *Korma Andor*, a magyar írók segélyegyletének ügyeit intéző titkára egyhavi időre külföldre utazott. Távollétében segélyezési ügyekben a kérelmeket *Gyulai Pál* másodelnök veszi át és intézi el minden hétfőn az Akadémiában.

— **Árvakatasztrófa Amerikában.** A *Provoia* amerikai ruthén lap most érkezett száma rémes hírek közlő arról a borzalmas szerencsétlenségről, melyet a vízáradás Amerikában okozott. *Szt.-Louis* teljesen elöntötte a Mississippi, 400 ember veszett oda az árban s egész városrészeket mosott, döntött romba az ár. *Szt.-Louis* egyike azoknak az amerikai városoknak, ahol sok kivándorló koncentrálódik, biztosra vehető, hogy az elpusztultak között magyar kivándorlók is voltak.

— **Kilakozás.** *Unger István* 76 éves korában Budapestre elhunyt. Temetése e hó 16-án, csütörtökön lesz a Kemény-utca 30. szám alatti gyászházban.

— **A drótnélküli táviró.** *Cettinyből* táviratozók: *Solari marquis*, *Marconi* képviselője *Antivariba* érkezett, hogy az első táviróvonalat a Marconi-féle radiografikus rendszer szerint *Bari* és *Antivari* között fölláttassa. A vonalat legközelebb megnyitják.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése** iránt, amelyet szeptember 6–10. napjain Kolozsvárra tartanak, élénk érdeklődés mutatkozik. A kolozsvári helyi bizottság érdekes programot állított össze; kisebb-nagyobb kirándulások lesznek, melyeken Erdély természeti szépségeit ritkaságait lehet megtekinteni. Számos előadó fontos előadásokkal biztosítja a vándorgyűlés tudományos sikerét. A kik meghívott még nem kaptak, forduljanak dr. *Kaiser* Károly orvos (L., belügyminisztérium), ahol a tagsági díj (12 korona) beküldésével vándorgyűlési tagul is be lehet iratkozni.

— **Egyházközségi közgyűlés.** Szombathelyről jelentik: A dunántúli ev. egyházkerület ma tartotta *Gyurát* Ferenc püspök és *Ihász* Lajos kerületi felügyelő előktele alatt közgyűlést, melyen mintegy százven részt vett. A népiszkolai bizottság e hó 13-án délután tartotta ülését, melyen a folyó ügyek nyertek elintéztet. Az egyházközségeknek ez alkalommal egybeegült egyházi és laikusok képviselőiből alakult bizottságaiban tárgyaltak le a napirenden lévő ügyeket, így már reggel 1/2 órákor dr. *Bersényi* Jenő előktele alatt az egyházközségek gyűléseinek bizottságai üléseztek. E bizottság, mely a szamaritánusi szerzetes gyakorlatát tekintti feladatának, a szerzetes filléreiből begyűlt adományokat osztotta ki az egyes lelkészek között. E gyűlésben mondott le elnöki tisztéről *Lévó* Fülöp lelkész, kit azonban egyhangulag újból megválasztottak. A bizottság ülésének befejeztével, a templomban az egyházközségi lelkészgyűlést tartotta meg ülését, melyen a lelkészi kar közölsége érdeklődött a lelkészi értekezést. Több kevésbé jelentős kérdés között általános érdeklődés mellett tárgyalta az értekezlet az evangélikus egyház liturgiájának szokásainak egységesítése tétele tárgyában felmerült kérdéseket és az ez ügyben felmerült újabb áramlatok helyes mederbe terelésének módjait. E kérdés, melyhez többek között *Ihász* Lajos egyházkerületi felügyelőnek rendkívül érdekes indítvány járult, oly értelemben intézkedett el, hogy az értekezlet kimondta, hogy az ügy úgy az egyes egyházak lelkészgyűléseire kellene megvitátat, mint az e célra kiküldendő bizottsághoz elvi normatívumok felállítását végett kiadassék. A közszegyi felsőbb leányiskola felállításának kérdésében *Gyurát* Ferenc püspök azt az indítványt tette, hogy a negyedik polgári leányosztály mellett tanfőiskola létesítessék. Az indítványt az értekezlet egyhangulag elfogadta és ezzel a lelkészgyűlés értekezletét véget ért. A bizottságok délután 2 órákor ismét megkezdék működésüket, hogy a közgyűlés elé kerülő tárgyak mielőbb feldolgoztassanak. A véleményező-bizottság délután 2 órákor ült össze *Horváth* Sámuel és hegyeshalmi *Fischer* Imre előktele alatt. E bizottság első sorban a tanügyi világot érdeklő *gimnáziumi rendtartás* tervével foglalkozott és több újítást dolgozott ki a közgyűlés számára. A bizottságnak közel 50 elintéztet ügye között élénk tárgyalásban részesült a nagygyűlési egyezség revidálása. Panaszok merültek fel ugyanis egyes egyházak részéről, melyek sürgetik az egyezség folytatásánál viszonyok rendezését.

A mai egyházkerületi közgyűlést reggel 8 órákor istentisztelet előzte meg. A közgyűlést *Gyurát* Ferenc püspök néhány szóval megnyitván, megválasztották a jegyzőkönyvet hitelesítő bizottságot. *Ihász* Lajos egyházkerületi felügyelő mondott ezután mély érzéssel való megnyitó beszédet. A beszéd lendületes bevezetése után a szónok ama meggyőződéssé adott kifejezést, hogy az egyház s a haza iránti szeretet erősen járható lazasával szemben a magyar nemzet állam kiépítésére a jelenleg uralkodó közszellem megváltoztatására kell törekedni. Kivánatosnak tartja, hogy az állam által kulturális célokra fordított kiadások az állam fedezze. Múltánosan követelheti ezt az evangélikus egyház, mely a közművelődési célokra mindenkor oly rendkívül sokat áldozott. Az ügy különben jó kezében van, erősen halad a megvalósulás felé és nincs más messze az az idő, amidőn e kívánság teljesül. Szónok kiérteztul a dunántúli egyes részein mutatózó egy gyermekrendszert ostromására. Addig, míg más mód nincs, ennek megakadályozására a lelkészeket kéri fel, hogy amennyire csak lehet, igyekezzenek szép szóval a föld népére hatni és ily módon megakadályozni azt a folyton terjedő rendszert, melynek legfőbb indító okát a föld elégtelenségében és az örökösödési törvény jelen formájában látja. Örömmel jelenti, hogy *Köszeg* városa 60.000 koronát és ingyen telket ajánlott fel az ott elhelyezendő tanítóképző intézet céljaira. Felhívta ezután a lelkészek figyelmét a mindinkább fokozódó *hiányállásra* és felszólította őket, hogy tölték telhetőségüknek gátat vetni ennek az áramlatnak. Hazafiasra és az egyház iránti hűségbe buzdító szavakkal fejezte be beszédét, melyet a hallgatóság zajosn megőlengett. Erre áttérték a közgyűlés többi tárgyaira. Kimondta a közgyűlés, hogy a soproni ev. teológia eddigi három évi tanulmányát negyedik évvel kibővíti. Délben banket volt a délután folytatott a közgyűlés.

— **Hamis bukk.** A rendőrség ma délután letartóztatta *Benkő* Samu privigei születésű szabókéllé-kereskedőt, akinek a Harmad-utca 3. szám alatt volt az üzlete. *Benkő* február 12-én 70 ezer korona passzívával csődöt jelentett. A hitelezők hamis bukkát láttak a csődben és *Benkő* ellen feljelentést tettek a rendőrségen. A vizsgálat során kiderült, hogy *Benkő* 50 ezer koronát érő árut vásárolt hitellel, amelyet azután poton áron eladott. Az üzletet ezután a felesége nevére íratta.

— **Letartóztatott báró.** *Bécsből* jelenti tudósítónk telefonon, hogy az államügyesség letartóztatási parancsot adott ki báró *Leichenfeld* Ferenc József volt katonatiszt ellen, aki kereszt-fia királyunknak. Báró *Leichenfeld*, aki 43 éves, Bécsben végezte tanulmányait s egy katonai tanulmányt s ez idő alatt egy főhercegi palotában lakott. Atyai örökségének hamarosan nyakára hágott s aztán uszorsások karmái közé jutott. Mikor hitelezői nagyon szorogatták, felségfolyamodásban támogatást kért *Ferenc József* királytól. A tékozló báró szorult anyagi viszonyai közepette családsokra adta magát s a bűnvádi foljelentések folytán vizsgálatot indítottak ellene. Mivel pedig alaposnak látszott a gyanu, hogy báró *Leichenfeld* *Ferenc József* meg fog szökni, az államügyesség letartóztatja s ma átkísérték az országos törvényszék fogházába.

— **A vasárnapi munkaszünet.** *Halmos* János polgármester tudvalevőleg megígérte annak a kereskedőkkel és szállításokkal álló küldöttségnek, amely nála a minap a vasárnapi munkaszünetről szóló rendelet sérelmes voltáról panaszkodott, hogy kérelmük méltányos elintézésébe foglalkozzon a kormányval érintkezésbe lép. A kereskedőknek az volt a panasza, hogy míg ők vasárnaponként kénytelenek üzleteiket zárva tartani, a nyílt piacokon és vásárosmarkokban szabadon árusítják 10 óráig az iparcikkeket. A polgármester ígértééhez képest íent is járt a kereskedelmi minisztériumban, ahol azt a felvilágosítást nyerte, hogy a szóbanforgó kérdés tárgyalás alatt van, s vasárnapig dülőre jut.

— **Hatalmas adomány.** Adni nagy érzés, de hogy milyen érzés lehet harmincemillió értékű adományozni, arról csak olyan ember adhatna számot, mint *Pierpont* Morgan, aki ilyen arányokban ért az ajándékozáshoz. A *Daily Mail* jelenti ugyanis New-Yorkból, hogy *Pierpont* Morgan harminc millió frank értékű képgyűjteményét a Londonban létesítendő *Nemzeti Képtárnak* adományozta.

— **Egészségügyi múzeum.** Ezelőtt egy eszlen-dővel dr. *Liebermann* Leó, a budapesti tudományegyletem a közegészségügy tanára, felhívást intézett Magyarországon nagyobb városokhoz higiéniai muzeumok felállítására ügyében. Mindeztől a felhívásnak nem volt eredménye. Ma arról értesülünk, hogy *Posonyi* város közönsége a napokban egyhangulag elhatározta, hogy ilyen közegészségügyi muzeumot létesít; a szükséges berendezési és fenntartási költségeket megszavazta s a muzeum berendezésével és további vezetésével dr. *Mergl* Ödön kerületi tisztit orvost bízta meg.

— **A hálszédet hadgyakorlatok.** A 82-ik gyalogezred augusztus 7-én kezdte meg hadgyakorlatát, amelynek augusztus 26-ig tartanak. Az ezredgyakorlatok *Pilis-Csabán* folynak le, *Csaul* Rudolf ezredes vezényeltével. Augusztus 11-én csatlakozik az ezredhez a 88-ik ezred második zászlója is és egész 26-ig együttesen gyakorolnak. A pilis-csabai gyakorlatok után 27-én megkezdődnek a dandárgyakorlatok *Chevallier* Minierali *Fitzgerald* tábornok vezényelte alatt és tartanak 31-ig. A dandárgyakorlatokat: Budapest, Soroksár, Alsó-Némedi, Gyón, Lajos-Mizse, Uj-Hartyán és Vecsésen tartják meg, s utána megkezdődnek a hadosztálygyakorlatok, melyeket báró *Steininger* Károly altábornagy vezényel. A hadosztálygyakorlatok szeptember 6-ig tartanak, még pedig *Keoskemét*, *Lajos-Mizse*, *Alberti-Irsa*, *Czeged-Pérezel*, *Czeged* és *Nagy-Körösn*. Végül *Lobkovitz* Rudolf lovag hadtestparancsnok jelenlétében szeptember 7–10-ig lesznek a hadgyakorlatok Nagy-Körös környékén.

— **Vasúti katasztrófa.** *Liverpoolból* táviratozók: A *Vaterloo* pályaudvaron délután kiskisiklót egy személyvonat. Néhány kocsi összezúzódott. Amennyire eddig megállapították, 8 ember életét vesztette és 15 megsebesült.

— **A rendőrtisztviselők szabadsága.** Több napilap azt írta, hogy a rendőrtisztviselők az idén nem kapnak szabadságot. A rendőri sajtóiroda erre a hírre vonatkozólag a következőket közli:

Egyes napilapok napról-napra felemlítik, hogy a budapesti államrendőrségnek ezidén a tisztviselők nyári szabadságot egyáltalán nem kapnak; ezzel szemben a főkapitány közli, hogy most tényleg két tanácsos, négy kapitány, 8 fogalmazó, 9 segédfogalmazó, 8 felügyelő és a segédsegélyező 11 tanácsos 3–4 heti szabadságot, akik közül néhányan már vissza is tértek; ezenfelül néhány tisztviselő betegség miatt is van szabadságolva. A többi tisztviselő is épp így fog kapni szabadságot, de oly beosztással, hogy a hivatalos ügymenet ne akadjon. A napilapok közlése tehát mindössze arra szállítandó le, hogy egy tanácsosnak, egy kapitánynak és két fogalmazónak a megadott szabadság megkezdését — tekintettel a tényleges szabadságon levők és betegek nagy számára — szolgálati érdekből a főkapitány most nem engedte meg, hanem későbbi időre halasztotta, ezen intézkedéseknek tehát politikai okot tulajdonítani legalább is erőltetett dolog.

„THERAPIA-PALACE“ Dr. Ebers Henrik főorvos szakavatott orvosok által vezetett CIRKVENICÁN, Fiume mellett.

Nyáron tengeri-fürdő. Télen hidegvízgyógyintézet. Egyetlen homokos tengerpart a Quarneróban. — Magyar kupa. — Magyar levelezés. — A tengerpart fővága Knaplura.

— **Lebaudy, az államalapító.** Az a francia milliomas-familia, amelynek a világ a szegény kis Lebaudyt, a „petit sucrier” köszönheti, mint már szó volt róla, államalapítót is szállított. A „petit sucriernek” egyik bátyja, Jacques Lebaudy Afrikába hajózott egy millióért és ott „birtokba vett” egy területet, hogy ott uralkodjék. A „Tragnita” és „Dahlia” yaohitai valóságos kis flottával *Las Palmas* kikötőjébe érkezett nemrégiben a Kanári szigetekre, amelyeket telekürtölt a díszségeivel. E szerint Észak-Afrikában a Kap Juby és a Rio d'Oro nevű spanyol gyarmatközött vette birtokba azt a bizonyos területet, amelyre az államához szüksége van, s ott *Troja* néven várost alapított. Ez lesz a főváros. Jacques Lebaudy, mielőtt La Palmasba érkezett, elment a posta- és táviró hivatalba, ott bemutatkozott mint I. Jacques, ne, hogy nagy meglepetést okozzon a hivatalban, ha erre a címre táviratokat találnának érkezni. Rögtön aztán nagy bosszúságot is okoztak neki. A Kanári szigeteknek ugyanis a part mentén állomásokat akart létesíteni drótnélküli táviratüzemre, a kormányzó azonban nem engedte ezt meg neki, s a francia konzulnál is hiába járt I. Jacques, ez sem használt.

— **Milliókat álmodok** — lakadt ki Lebaudy — hogy ismeretlen és elhanyagolt területeket fedezzek fel és civilizáljak, s úgy kezelek, akárcsak valami kalózt és a legnagyobb akadályokat gördítik az utamba. Nem érek-e talán annyit, mint azok a milliomasok, akik a gazdaságukat Párisban a gyönyörűk forgatagában pazarolják el?

A Kanári-szigeteken Lebaudyt egzaltált fanatizáncnak tekintik. A harmincas években van, csakugyan excentrikus ember és mindig csak azokról a hódításokról beszél, amelyeket a Szaharában akar tenni. Számít e részben a francia kormány támogatására. Ezenközben a legnagyobb bajok okozását okozza a kanári-szigetbéli hatóságoknak. A Las Palmasi vámbívatlak kötelességszerűen lefoglalta több láda fegyverét és tiltányt, ezért óriási patallát csapott és lenyelegetdik. A kormányzó azonkívül még azért is eljár ellene, mert az a gyanúja, hogy a „Dahlia”-yaohit hamis hajóiratokkal és hamis logóval alatt spanyol kikötőkben járt. Minde kellemetlenségek ellenére is I. Jacques jól érzi magát a Kanári-szigeteken. Fuerteventura szigeten nagy földbirtokot vásárolt, amelyről mint alapterületről intézi majd hódításait. Itt akarja csapatait összpontosítani és fegyvertárat felállítani. A spanyol lapok, amelyek a vállalkozásával foglalkoznak, nagyon komikusnak tartják őt s azt ajánlják neki, hogy ne I. Jacquesnak, hanem II. Tartarinak nevezze magát. Egy-két lap azonban komolyabban tárgyalja, sőt arra hívják őt a hatóságokat, hogy vessenek véget a működésének.

— **Házasság.** Csicseri Ors László fővárosi ügyész a szerezés ma vezette előtérhez az erzsébetvárosi plébánia-templomban Winkler Gizella kasszaszont, özvegy Winkler Antalné leányát. A szertartást Kúnda Teofil esztergomi kanonok végezte.

Frank Jenő eljegyezte Weiss József nagykánissai kereskedő leányát Margitot.

— **Egy grófné süllyedése.** Párisban, mint onnan jelentik, egy de Mallespaille grófnőt gyilkossági kísérleten értek. Viharos multja van ennek az arisztokrata nőnek. Férjétől, egy dúsagdag bankártól el kellett válnia, mert hűtlenségen érte. A szép grófné ezután vigan élte világát barátaitval egészen addig, amíg vagyonának nyakára nem hágott. Attól fogva aztán zülleni kezdett és eljutott végre a legutolsó fokra, kurtizán lett belőle. Tegnapi három csavargó társaságában abban a pillanatban fogták el, mikor legutóbbi szeretőjének kedvesét, egy elárúsított meg akart gyilkolni. A grófné még csak 28 éves és ma is nagyon szép még. Valóságos dühbűgött, mikor letartóztatták. Fejét ocellája falán szét akarta zúzni. A törvényszéki orvosok úgy vélik, hogy az elméje nem egészen ép.

— **Tandíjmentes helyek.** A székesfőváros tanácsa kijelöltéssel joggal bír az Országos Nőképző Egyesület tanintézeténél 7 tandíjmentes alapítványi helyre. E helyek a jövő 1903/4. tanévtől megüresednek s a tanács most pályázatot hirdet rájuk. Az alapítványi helyek tandíjmentességgel járnak mindaddig, amíg az illető leányvendékek tanulmányaikat be nem fejezték, sőt, ha elmennek, szorgalom és magaviselet tekintetében kifogás alá nem esnek. Kérvények augusztus hó 10-én délig adandók be a székesfőváros tanácsa iktatóhivatalában (Központi városház).

— **Aratósztrájk.** Bihar-Diósegen a gróf Zichy és más uradalmakban mintegy 3000 arató sztrájkol, kik a szerződésen felül béremelést követelnek. Rendzavarás nem fordult elő. Nagyváradról egy zászlóalj katonaság ment Bihar-Diósegre.

— **A zágrábi dinamitmérnyelet.** Zágrábról táviratozzák, hogy ott ma ismét egy kilogramm dinamitot tartalmazó bombát találtak Vukovács festő háza közelében, amelynek első emeletén Kovacsics volt képviselő és zágrábi főispán lakik. A rendőrség az ügyben erőies nyomozást indított.

— **Az áradás.** A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához ma érkezett jelentések szerint a vágmenti ármentesítő társulatok helyzete kedvezőbbé vált. Ugy a Vág-, mint a Duna-mentén az apadás beállt. A Duna mentén veszedelme nincs, mert a védelmi intézkedésekkel idejében megtekették. A Duna Komáromnál este 10 órakor 600 centiméternyi magasságnál tetőzött. Esztergomban ma reggel 584 centiméter, s ma éri el a tetőzést, itt több fűrdőbódót elsodort az ár. Budapesten 600 centiméternyi a vízmagasság 20 foknyi meleg mellett, s tegnap óta 45 centiméternyi az áradás. Holnapig még 20 centiméternyi áradás várható. A rendőrség a budapesti Dunafűrdők látogatását betiltotta. A propellerek szintén beszüntették ma reggel a közlekedést, mert az éjjel bekövetkezett hatalmas áradás mellett a járókat nem lehetett elkészíteni. — Az áradás következtében kiürített raktaarak anyagát felszállították az Akadémia s az Eötvös-ter, valamint a Mária Valéria-utca tévékára s azt az apadás bekövetkezése után szállították ismét vissza. Haris Demeter főmérnök a főváros vízszabályozási osztályának vezetője kijelentette, hogy a szivattyúk valamennyien működésben vannak, a szilipek el vannak zárva s ez óvintézkedések minden közvetlenebb veszélyt kizárnak. Egy hirtelen jövő nagy esőzés ugyan előidézhethet azt, hogy a víz a mélyebben fekvő pincéket elönti, de elementárisabb szerencsétlenség ez esetben sem következhetik be, mert ki van adva az utasítás, hogy hatalmasabb záporosod beálltával a szilipek rögtönösen megnyitandók, minek folytán a vizálás rövid idő alatt kiegyenlítődnek.

Mährisch-Schönbergből táviratozzák: Az áríz-károkat a máhrisch-schönbergi politikai kerületben legalább egy millió koronára becsülik. Két birodalmi uti-híd, három kerületi és legalább 50 községi uti-híd az áríz áldozatul esett.

Komáromból jelentik: A Vág folyón ma a helyzet javult. Az apadás 40 centiméter, de a helyzet még mindig komoly. Gután teljes erővel védekezik az áríz ellen egy a katonaság, mint a polgárság. Az apadás lassau tart. A Duna magas vizállása a Vágot visszazsorigatja. Sárközy Aurél kormánybiztos Faragó, Szilágyi, Bíró tanácsosokkal a töltéseket vizsgálja és van kihatás a védőrákat megvédésére. A védelmet óriási küzdelem árán az ármentesítő társaság mérnökei vezetik. A szakadatok négy napi munkában kimerültek és most az állami mérnökök váltják fel őket egy részben. Ma délelőtt a Vág-hídnak Komáromban husz tutejzálmányt sodort az áríz. Az oda-sodort tutejok által keletkezett torlasz eltávolítására a hatóság újabb század utasítást kért. Gután Asztalos Béla vármegyei főjegyző, Kamocsán pedig Bathó Lajos aljegyző ügyelnek fel a védelemre s öt napja sünet nélkül végzik kötelességüket, azt hiszik, hogy a Csallóközött sikerül megmenteni.

Esztergomból táviratozzák: A víz állandóan 5 méter és 98–97 centiméter között kulminál. Felülről apadási jelentenek, az éjjel felülről jövő víz jóval a város felett elterült és így a közvetlen veszedelmek a Tabán szerencsésen kikerültek. A városban egy-két helyen a Kisduna az utcára jött és a pincék mind telve vannak vízzel. Este 8 órakor Komáromból 6 méter 28 centiméter vizállást jeleznek. Esztergomban dél óta 5 centimétert apadt a víz, tehát a vizrajzi hivatal jelentése szerint veszélytől már nem kell tartani. Duna-Ménánál a víz egy erős gátat átszakított, az éjjel elterült a szántó földeken, de a városi gátakhoz nem jött.

A kassa-oderbergi vasút igazgatóságának közlése szerint a rutika-kraiováni vonalon az összforgalmat a mai napon felvették, a rutika-szolnai vonalon az összforgalmat előreláthatólag a holnapi nap folyamán fogják megnyitni, úgy, hogy holnap a kassa-oderbergi vasút fővonalán minden akadály el lesz hárítva.

Brünnből táviratozzák: A király a morvaországi árvízkarosulatok részére 4000 koronát adományozott magánpénztárából. — A lemergi helytartóság további 12,000 koronát utalványozott a nyugatgalicai árvízkarosulat lakosság részére.

— **Az új szerb bolyegek.** Bécsből írják lapunknak: Ma érkeztek ide az új szerb bolyegek, amelyeken Péter király aróképe látható. Az új bolyegek előreláthatóan csak rövid ideig maradnak forgalomban, mert a lehető legrosszabbak. Költésgímélés céljából ugyanis az történt, hogy a régi bolyegekre nyomtatott az új király képét. Ez a ranyomás azonban oly tökéletesen, hogy a bolyegeknek még egészen jól meglátszik a meggyilkolt király aróképe is.

— **A Szahara vasut.** Párisból jelentik, hogy ott egy idő óta erősen foglalkoznak a Szahara-sivatagban építendő vasut terveivel. Egyelőre három vasutvonal építéséről van szó, ígülték a Nigéri, Briskától a Czad-tóig nyugati partjára. Bonnard Pál, az afrikai viszonyok egyik legalaposabb ismerője a legutóbbi vonal építése mellett foglalt állást. Bonnard véleménye szerint a most építendő vasutvonal nem csak éppen arra szolgáljon, hogy a Szaharát át megkönnyítse a forgalmat és közlekedést, hanem egyszersmind transz-afrikai vonal is legyen. Ennek a célnak pedig a Briskától a Czad-tóig húzódó vonal felel meg legjobban.

— **Főlobbant mozsárágya.** Párisból jelentik: Rueil elővárosban tegnap a főtéren a nemzeti ünnep alkalmával tereket sűtöttek el. Egy mozsár főlobbant; a

robbanás egy gyermeket megölt és husz embert többé-kevésbé megsebesített.

— **Elfogott pénzhamisítók.** Szabó Bakos József, akinek álnéve Fehér István és Simon Márton, aki Kelemen Ferenc néven utazott bűnös dolgokban, feltették magukban, hogy aranypénzeket hamisítanak. Meg is tettek erre nézve minden előkészítést. Csinaltattak mintákat husz és tizkoronás aranypénzekről s közönséges sárgarézből öntötték az aranypénzt az eléggé jól sikerült mintákba. Csinaltak is vagy egy csomó hamis aranypénzt s már-már arra gondoltak, hogy megpróbálják a terjesztését, de még sem bíztak eléggé a dologban, mert a pénz csengése egy cseppet sem hasonlított az aranypénz csengéséhez. Így aztán társak után néztek, akik az öntvényeket tökéletesítsék. Eközben találkoztak a rendőrségnek két besugójával, akik az érdekes esetről értesítették Krecsányi detektívfőnököt. A rendőrség aztán megbízta Plachy detektívet az eset kinyomozásával. Plachy Hacker Bertalan néven mutatkozott be a pénzhamisítóknak s ajánlkozott, hogy mint ügyes erősnő — megajátja a hamis pénzek csengését. Elmondta nekik, hogy van egy öntvénye, amelyből kitűnő aranypénz-utazatokat lehet önteni. A két pénzhamisító kapva-kapott a jó üzletáron és bizalmas viszonyba lépett vele. Elmondták neki, hogy milyen módon, hol csinaltatták az aranypénz hamisításához szükséges modelleket s elárulták, hogy Kispesten van a gyár. Ma este Plachy detektívet, az állítólagos Hacker Bertalan meghívták Kispestre, a gróf Haller-utóban lévő Kerekes féle korszmába, hogy odavisznek neki a már eddig készített hamis huszkoronás aranybók egy pár darabot hogy azokat mintául véve megaját-hassa a csengésüket. A detektív a találkozásról értesítette Krecsányi detektívfőnököt, aki késő éjjel ment ki Kispestre, hogy ott elfogja a két pénzhamisítót. Itjél után még nem érkezett vissza a detektívfőnök kispesti utjáról.

— **Az amerikai szénmunkások sorsa.** Az Egyesült-Államok elnöke annak idején a pennsylvaniai (északamerikai) Egyesült-Államok) szénbányásztrájk megszüntetésére békebizottságot nevezett ki, melynek hivatása az volt, hogy a szénbányásztrájk békés elintézését nyerjen és e célra az Egyesült-Államok kongresszusa 50,000 dollárt utalványozott. A huzamosabb idő óta folyó tárgyalások és tanuallomások nemcsak a munkások igazát bizonyítják, hanem egyszersmind azt is, hogy a bányatulajdonosok mily rendszeres és kegyetlen módon bántanak el a munkásokkal s minő eszközökkel tessik lehetővé a munkások önállóságát. Kötelezhetnek ugyanis, hogy a bányatulajdonosok tulajdonát képező barakkokban lakjanak, élelmészeti, fenntartási szükségleteiket ugyancsak a munkaadók tulajdonát képező üzletekből kétszeres árak mellett szerezzék be, betegség esetén pedig az általuk kijelölt orvosok által kezeltessék magukat. A munkájukhoz szükséges robbanó-szereket, olajat s egyéb anyagokat, melyeket tulajdonképpen a vállalatnak kellene adnia, magától a vállalatot kell a piaci árak kétszeresért vásárolniok, mert ellenszegülés esetén elbocsátatnak. Egy kis bórdo puskaporért 1 dollár 50 centet fizetnek, melyet máshol beszerezhetnének 90 centért; olajért, mely a piaci ár szerint 18 centbe kerül, 85 cent fizetendő, stb. Ily körülmények között a munkás jövedelmének nagy részét ismét munkaadójának adja vissza. Vannak oly munkások, kik évek óta 1 cent készpénzt munkaadójuktól nem kaptak s adósságból soha ki nem juthatnak. Hogy a bányatulajdonosok mily nagy hatalmat gyakorolnak s minő lelketlenséggel bántanak munkásaikkal, élénken illusztrálja a sztrájkbizottság előtt felhozott az a tény, hogy egy öreg ember, ki ismételt bányaszerencsétlenségek következtében nyomorékká lett és nem tudott annyi jövedelmet összedolgozni, amely összeggel a munkaadójától bérelt lakását kiegyenlíthette volna, ezért úgy ő, mint családja, köztük egy 100 éves asszony, az utcára kiszállósítottatott nem kimélve a munkásnak nagybeteg feleségét, ki rövid idő után szabad ég alatt halt meg. Ily viszonyok vannak a pennsylvaniai szénbányákban. A munkásokon az nem segít, hogy jelenleg 10–15% béremelést kaptak, mert a béremelést elemeszi a felnövekedett életfenntartási szükséglet. Mindaddig, míg a munkás jövedelme felett szabadon nem rendelkezhetik, a béremelés nem segít nyomorúságos helyzetükön.

— **A hotelek réme.** Manolescoról, arról az agyafutó nemzetközi szélhámosról, aki a minap egy német elmegyógyító-intézetből megszökött, berlini lapok a következőket mondják el. Manolesco a világ egyik legveszedelmesebb szélhámosa. 1871-ben szökött Romániában és Berlinben szolgazemélyzetével mint Lahovári herceg lépett fel. Ékezes idején behatolt a fogadóknak a vendégszobákba és ékszereket, készpénzt és sok más értékétárgyat tulajdonított el. Mihielyt egyik fogadóval végzett, ment a má-

síkba. És mikor végzett az egyik ároccsal, ment a másik városba, vagy meglátogatott egy-egy kisebb tündőrhelyet. Végül, mikor a gyamu ellene irányult, a berlini rendőrség utasítására éppen akkor tartóztatták le Genuában, amikor Kairóba és Jeruzsálembe akart elhajózni. Diplomáciai eljárás után 1901-ben a berlini büntetőrendőrség átvette és 1902. május 28-án internálta elmeorvosító-intézetbe, ott volt egészen a székéseiig. Manólesco erőtlen alak s előkelő, biztos fellépésével ámulja el az embereket. Bécsnek is volt szerencséje hozzá 1839-ben, ahol igen sok embert csapott be, köztük a legtöbben pinórék voltak. A magyar hatóságoknak is adott dolgot.

— **Gyors- és teherárú házhozszállítás.** Az államvasutak a budapest-jószéfvárosi, budapest-nyugati és budapest-dunaparti teherpályákon áru-érkező gyors- és teherárúkat a címzeteknek saját fuvarával házhoz szállítják, ha a címzett a Duna balpartján a IV–IX. kerületben vagy a tisztviselőtelepen lakik. Ugyanazok fuvarosával vámoltatja el a Budapesten átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárúkat is, egyúttal a külföldről érkező — házhoz szállított — szállítmányok után kiállítandó áru-nyilatkozatokat is megbízottja által állítja ki. Utánvételel terhelt, Budapesten a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árú, melyeknek összysága az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval köteendő előzetes egyesség alapján szállíthatnak házhoz. Jogában áll mindenkinek, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által e célból szerződött fuvarosoknál közbenjárását kizáró utasítást adasson. Ez utasítás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A házhoz való elszállítás díjai a következők: a) gyorsárúért: 10 kg. súlyig 80 fillér, 10 kg.-tól 25 kg.-ig 40 fillér, 25 kg.-on felül 60 kg.-ig 50 fillér, 60 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér, b) teherárúért: 50 kg. súlyig 40 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai áru-nyilatkozat kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számíthat. Az árú házhoz szállítása esetén, ha az áru/gyorsítási vagy vámilletéket átvette nincs s ha a címzett fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeget szedik be. Ha az áru vámilletékek vagy fogyasztási adónak van álvétele, még a címzetnek kézbesítendő vámnyugta, illetve adóárca szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámkövetési illetékek is megfizetendők. A szállítmányozó az árut a lakás vagy üzleti helyiség ama részébe tartozik állítani, melyet e célra neki kijelöltek. Ha a címzett az áru betuvarozása idején lakásán nincs, a másodszor, esetleg többször is megkísérelt kézbesítésért külön illeték nem számítható fel. Ha a címzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi a visszavitel, újra való elhozatal, vagy más helyre való szállítását a díjszállás szerű illeték újból felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jószéfvárosi ügykezelőosztáshoz juttatandók.

— **A nagyváradi vérengzés.** Egy félhivatalos távirat jelenti: Sélley Sándor miniszteri tanácsos Nagyváradra érkezett és ma reggel megkezdte a vasárnapi beszámoló ügyében a vizsgálatot. Sélley kihaláltatta Bordecs Ferenc helyettes polgármestert és Szokoly Tamás 48-as pártelnököket. A vizsgálatnak egyelőre semmi pozitív eredménye nincs. A tanácsos néhány napig marad itt.

— **Ös-Budavára idei szezonja minden tekintetben felülmúlja az eddigieket.** Friedmann Adolf, a nagyszabású mulatóhely agilis igazgatója mindent előköt, hogy a közönséget állandóan magas színvonalú szórakozásban részesítse. A nagy variété színpadon a világ legelsőrangú művészei lépnek fel. Most kezd meg vendégjátékát Moraschani, a világhírű kreol nő-barionista, aki a *The Georgia Picaninny* néger oszlopát együtt — amelynek cake-walk táncágyaránt elragadja a közönség minden rétegét — a világ legelső-rangú attrakciója. Szombaton, július 18-án tartja meg az igazgatóság a nagyszabású *felmeztelt* a mecsében. A bálon nagy cake-walk-verseny lesz a közönség részére, az első e nemből a magyar fővárosban. A legjobb cake-walk táncos értékes törít kap ajándékba. Az igazgatóság felkéri a közönséget, hogy a pályákat és ülőhelyeket lehetőleg előre válassza meg a *Variété* előadásaira, mert este a túlszűrt nézőtérre már rendesen nem lehet jegyet kiadni.

— **Gyors- és teherárufelvétel a Lipótvárosban.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága évekkel ezelőtt Budapest lipótvárosi városi iroda címen irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany János-utca 21. szám alatt, — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárúkat 1000 kilogramm súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervényeket (feladási vérvételek) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árú, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel alul ki vannak várva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 7 óráig vannak megállapítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. A városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvározásáért következő illetékek számíthatnak fel: a) gyorsárúért: 10 kilogramm súlyig 20 fillér, 10–50 kilogramm 40 fillér minden további 50 kilogrammért 30 fillér, b) teherárúért: 50 kilogramm 40 fillér, minden további megkezdett 50 kilogrammért 20 fillér. Minthogy a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székfűrés IV–IX. kerületekből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíthatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait

nem kénytelen a távoleső pályaudvarokra telemes költséggel személyesen kiszállítani és ott a feladó-venvény átvételéig órákat eltölteni, — hanem módában áll ezen teendőit egy levelezőlap útján a vasutintézet felé megküldeni, — miért is a magyar kir. államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben elmozdítja.

— **Az osztályországi kuzsák.** Az osztályországi kuzsák mai húzásán huszezer koronát nyert a 90160 sz. sorsjegy; *tiizer koronát* 105763; *kétszer koronát*: 87379 33585 10200; 3:877; *ezzer koronát*: 81950 74521 55519 53194; *öttszáz koronát* nyert a 40418 43455 61142 94134 6584 14814 17544 25053 63823 91345 95982 4685 19085 26048 26268 80635 77023 85400 17678 32647 53413 68515 64849 101590 2566 20767 58922 59776 98958 12357 16081 44484 57862 80817 4205 34496 42214 69507 8:325 90764. — A 20.000 koronát nyert 90160 számú sorsjegyet a Hecht-bankházban vásárolták.

— **Rendőri hírek.** Ma délelőtt *Eisler* Lipót 22 éves pékségéből a Hársfa-utca 55 szám alatt lévő vasútdűbőben mellette lőtte magát. A mentők a Rókus-kórházba vitték. — *Vindóca* József 28 éves napzsmos gazdától, *Krauss* Antal kárpótlástól 160 koronát elisikkasztott és megszökött. A sikasztó napzsmos tegnap önként jelentkezett a főkapitányságon, ahol letartóztatták. — *Engelmann* Nándor mázólisége a keleti-pályaudvaron munkaközben leestett egy magas létráról. Veszedelemes belsőérülésekkel a Rókusba vitték. — *Kovács* Mihály 47 éves földműves Hatvanból igyekezett a fővárosba. Az éjszaka az isszagegi határban elérte az álom Kovács lefeküdt aludni. Egyszerre sajgó fájdalomra ébredt. Ekkor vette észre, hogy amig aludt, valaki a jobb combjába lőtt. A napzsmosot behozták a fővárosba, ahol a Rókus-kórházban helyezték el. A merénlyőt nyomozzák.

(x) *Stomatín* a legjobb száj- és fogdolgó szer.

(x) *Kriegner-féle* akácia arc orme 2 K. Főraktár Budapest, Calvin-téri gyógyszerár.

(x) *4 1/2 ko. Gyöngy-kávé* 15 K. küld bérmentve Belák István kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

(x) *D. Főve-szódavizigépek Kertész Tódornál.*

Kállay Béni temetése.

Budapest, július 15.

Nagy és általános részvét kíséri sirjába az elhunyt közös pénzügyminisztert. A bécsi gyászszertartáson a Szent István-templomban megjelentek 6 felső képviselőben *Liechtenstein* herceg főudvarmester, *Rajner* főherceg, *Korber* miniszterelnök, *Call* kereskedelemügyi miniszter, az összes osztrák minisztériumok képviselői, *Wlassics* és *Láng* magyar miniszterek, *Spaun* tengerügy, *Kielmannsegg* helytartó, a török nagykövet, a tábornoki kar, báró *Kutscha* polgári adlátus, az 1. és 4. számú boszniai és hercegovinai gyalogezred és Szerajevó városi küldöttsége, a bosznia-hercegovinai kormány hivatalnoki küldöttsége és nagy közönség.

Megjelentek még *Lipót Szalvátor* főherceg, *Pientak* miniszter, *Khuen-Hedervary* grófné, *Windisch-graetz* herceg az urakházának elnöke, *Vetter* gróf képviselőházi elnök, Olaszország és Franciaország nagykövetei, Németország, Bajorország és Szászország követei, a görög és bolgár ügyvivő, gróf *Szechenyi* Gyula volt miniszter, *Bitinszki* bankormányzó, *Uzküll* gróf hadtestparancsnok, több tábornok, a külügyminisztérium és más minisztériumok főbb tisztviselői, gróf *Pejasevich* Gyula, *Bethlen* grófné, *Lueger* polgármester. A beszentelést nagy segédlet mellett *Marschall* főszentelt püspök végezte. Beszentelés után a halottat az államvasutak pályaudvarába szállították, ahonnan holnap kora reggel érkezik Budapestre, ahol a *Magyar Tudományos Akadémia* előcsarnokában helyezik ravatalra. A temetés, amelynek intézése végett *Thallóczy* Lajos osztályfőnök tegnap este Budapestre jött, holnap délután négy órákor lesz.

A budapesti temetésnél a királyt *Jósef Agost* főherceg fogja képviselni. A közös külügyminiszter képviselőben szentgyörgyi *Müller* László rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter fog megjelenni.

A bosnyák-hercegovinai országos kormány részéről ideérkeznek báró *Appel* János lovassági tábornok, hadtestparancsnok, az országos kormány feje, báró *Kutscha* Hugó v. b. t. t., polgári adlátus, *Rajner* Miklós osztályfőnök; a szerajevói országos főtörvényeseket *Shek* táncoselnök képviseli. A bosnyák-hercegovinai lakosság soraiból számos küldöttség van már uton Budapest felé. Így a mostári községtagos négytagú küldöttséget küldött *Hadasi Omerovics* vezetés alatt, akik már ma Budapestre érkeznek. Travnikból ugyancsak ma érkezik *Zaharics* János főnök vezetés alatt a kerület legelőkelőbb polgári közül 12 ember, akiket holnap *Rukavina* kerületi főnökkel még nagyobb küldöttség követ.

Az elhunyt közös pénzügyminiszter holtteste csütörtökön reggel 6 óra 40 perckor érkezik meg a nyugati pályaudvaron, ahol *Thallóczy* Lajos közös

pénzügyminiszteri osztályfőnök veszi át és azonnal az Akadémia oszloparsnókába szállíttatja. Az Akadémiában a délelőtti folyamán a nagyközönség a ravalt megtekintheti.

A holttestet Bécsből a fővárosba *Kollmann* József építészeti főtanácsos kíséri. Az elhunyt miniszter családja és azok, akik Bécsből a temetésre lejárnak, még az éjjel érkeznek meg.

A budapesti temetésen jelen lesz az egész magyar kormány. Bécsből is több kormánytag jön le a temetésre.

A temetés csütörtökön délután négy órákor nagy pompával megy végbe a Tudományos Akadémia előcsarnokából. A csarnok falait és díszes oszlopait teljesen feketébe vonták s gazdagon díszítették délszaki növényekkel és friss virágokkal. A holttestet *Hettei* Sámuel pécsi püspök fogja beszentelni, aki ma este érkezik a fővárosba. Az Akadémia részéről a gyászbeszéd megtartására *Gyulai* Pált táviratilag kérte meg dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatási miniszter, aki Bécsbe utazott az ottani beszentelésre. Szer-tartás után a holttestet a keresepi temetőbe viszik és ott fogják eltemetni a családi sírboltba.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy nagy-kallói Kállay Bénéminné, született bethleni grófi Bethlen Vilma, az Istenben boldogult császárné és királyné 6 felségének palotahűgye és az Erzsébetrend 1-6-os osztályának tulajdonosa, úgy a saját, mint gyermekei: Frigyes, cs. és kir. kamarás és főhadnagy a 10-ik huszárezredben, neje született vajai báró Vay Ella és fia György, leányai Erzsébet és Magdolna, úgy mint az összes rokonság nevében szomorodott szívvel tudatja a forrón szeretett férj, illetőleg atya, após és nagytatának nagyméltóságú nagy-kallói Kállay Bénémin cs. és kir. valamint belső tikos tanácsos és kamarás, császárné és királyi pénzügyminiszter, a magyar királyi Szent-Istvánrend és az osztrák császári Lipótrénd nagykeresztése és számos külföldi rend tulajdonosa, valamint a budapesti és bécsi tudományos akadémiák tiszteleti tagjának rövid szenvedés és halotti szentségek ájtatos felvétele után, élete 64-ik évében történt elhunytát.

A megboldogult holt temeteli július 15-én, szerdán délután 4 órákor a bécsi Szent-István székes-egyházban fognak beszentelni s azután Budapestre vitetvén, július 16-án délután 4 órákor újabb beszentelés után, a keresepi temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélyt szent mise áldozatok pénteken július 17-én a bécsi Szent-István székesegyházban, Budapesten a Szervita atyáknál, valamint minden kegyurasági egyházban délelőtti 10 órákor fognak megtartani.

Bécs, 1903. év július hó 13-án.

Belgrád, július 15.

Az itteni lapok kivétel nélkül a legelkeseredettebben s a legdurvább hangon támadják az elhunyt Kállay Béni közös pénzügyminisztert, mint Szerbia esküdt ellenségét. Az egyik lap odáig vetemedik a gyűlöletében, hogy azt írja, hogy az egész szerb népek halálait kell mondania, mert a gondviselés megszabadította Szerbiát Kállaytól.

Uj Korjolán.

Mascagni elvesztette ismeretes perét s bosszúságában ki akar vándorolni.

Mascagni híres úr nagyon,
Oh, oh, oh, oh!
Hírenek sasszárnya nagyon,
Oh, oh, oh, oh!
Hogyha leékszik, vagy ha kel
A híre rögtön szárnya kel
Oh, oh, oh, oh!
Mindegy, önéki mindegy,
Hisz oly szerény ő s nem válogat!
Fő, hogy beszéljen róla
A föld minden lakója,
Jót avagy rosszat — fő, hogy sokat!

Mit tett a Mester újra im,
Oh, oh, oh, oh!
Ez sir a lantnak búrain
Oh, oh, oh, oh!
Haragra gyűlt, az angyalát,
S elszáll keresni jobb hazát,
Oh, oh, oh, oh!
Mindegy, önéki mindegy
Ausztrália-e, vagy Ázsia?
Fő, hogy beszéljen róla
A föld minden lakója
És hogy kijárjon a gázsija.

De mit tesz ön, Mascagni úr,
Oh, oh, oh, oh!
Azt kérdezi a trubadur,
Oh, oh, oh, oh!
Ha minden ország és halár
Volt szeretett házja már?
Oh, oh, oh, oh!

Mit tesz, oh akkor mit tesz?
Mert hisz idejűt még jó korán.
Lesz ön egy kövér zérus
Egy lezáró Ahasverus
S végképp berekedt: új Korjolan!

Ks.

SZÍNHÁZ, ZENE

A szerb királygyilkosság az Uránában. Foletto érdekesen indul az *Uránia* jövő szezónja. Szenczotónak ígérkező előadásban fogják bemutatni Szerbiát. Az *Uránia* Strauss Adolfort, a Kelet és Balkán a nagytudású ismerőjét bízza meg, hogy mutassa be az izzó politikai események és örökös forrongások hazáját. Ez áprilisban történt és májusban már valóságos expedíciót vezetett Strauss Szerbiába s nagy apparátussal fogott hozzá a szükséges képek és illusztrációk beszerzéséhez. Sándor király, valamint Draga királyné is, a szerb hadseregről való írók felvételei dolgaiban még az expedíció elindulása előtt a legmészebb menő támogatást ígérték. Mikor azonban Belgrádba érkeztek, az udvar hosszú levelet írt, melyben kimentelte magát amiatt, hogy az ígértet nem teljesítheti mert Belgrádban csak regutak vannak, akikkel nem lehet nagyobb gyakorlatot keresztyűlni, s ennél fogva felvételekre sem nyílik alkalom. Júniusban megtörtént a nagy tragédia s a borzasztó aktualitás alkalmából fokozott buzgalommal dolgozott Strauss a művén. A kormány és az új király szíves készséggel támogatták mindenben a tudományos magyar expedíciót, s ennek köszönhető, hogy a királygyilkosságtól az új király bevonulásaig Szerbia történelmének minden fontos mozzanata gyönyörű kivitelű kinematográf képekben van meg, melyek közül a szerb hadsereg gyakorlatosságait bemutatók egyenesen trappánsak lesznek. Szerbia kultúráját, néprajzát, a festői viseleteket, egyes szebb vidékeket, első sorban Belgrád városát huszonhárom mozgóképből és több mint négyszáz képből fogja bemutatni az *Uránia*. A szerzőnek munkájában Molnár Viktor miniszteri tanácsos az *Uránia* fíradhatatlan buzgalma elnöke és Barjaktarovics, a volt budapesti szerb főkonzul segédkezett.

Városligeti Színház. Feld Mátyás Bob herceg és Mici hercegnő című bohóza osztorioktón éri meg a huszonötödik előadást. A nagysikerű bohócsig huszonhárom nap alatt érte meg az első jubileumot. Ujházi Ede 17-en, pénteken lép fel először Hauptmann Gerhardt *Crampton mesteréből*. Szombaton a *Lengyel szidban* és vasárnap legjellegesebb szerepében, a *Constantin* abbában fog szerepelni. Régi darabjai közül a *Kölcsonkerti leány* és a *Minister előszobájában* fog játszani. Az *Alt Heidelbergben* új szerepet kreál Ujházi, kinek vendékkénté iránt nagy az érdeklődés. Jegyek az Ujházi-estekre a színház pénztáránál az ismert elővételi áron váltathatók.

MŰVÉSZET

Az Erzsébet-szobor-pályázat. Az Erzsébet-emlékszobor végrehajtó-bizottságának elnöke, Ráth György főrendiházi tag, két hónapi nyári üdülésre elutazott a fővárosból. Az új szobor pályázat ügyében kilátott szűkebbkörű bizottság csak az ősszel ül ismét össze, hogy megállapítsa az új, immár harmadik pályázat feltételeit.

A képtermésvetési tanács szünete. Az országos magyar képtermésvetési tanács a nyár folyamán szünetelni fog. Szeptemberig nem lévén ülése, az esetleg függőben maradt ügyekről sem az elnök sem az eladó nem intézkedhetik. Szünet után az első ülést szeptember közepén tartják meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Heltai Jenő versei. A fiatal magyar költők legerősebb s legfinomabb egyénisége, Heltai Jenő kötetbe gyűjti egybe újabb verseit. A *Modern dalok* és a *Kató* című verskötetét azzal a simpatióval fogadták a közönség, amelyet poézisének eredetisége, kedves-sége és fordulatossága méltán megérdemelt. Új verskötele iránt máris nagy az érdeklődés. A kötetre a költőnél (Metropol-szálló) lehet előfizetni 4 koronával.

Muzeumi ügyek. A néprajzi és ősrégészeti tanácsban hallgatói ma érkekezletet tartottak, amelyen kimondták, hogy a muzeumi eszmék propagálására és az állandó szövevényes fenntartása érdekében szövetkeztet alakulnak. Elhatározták továbbá, hogy eszméik terjesztése érdekében közönyt adnak ki.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

SPORT

Football. A Magyar Uszó Egyesület 19-iki versenye egyik legszebb s újdonságánál fogva legerősebb pontja az egyesületi csapatok mérkőzése, melyben csupán football-csapatok tagjai indulhatnak s a díjakat azok az egyesületek nyerik, melyek a beérkezés sorrendje szerint a legkisebb pontszámot érik el. Különösen az a kitélő, hogy a csapatokban bajnok-indulása kizárólatot, teszi o versenyt nyitlta s tanuskodik a rendező egyesület önzetlenségéről, amelynyben épp hosszú távra rendelkezik több bajnoki futóval. Az általános érdeklődésből itélve, összes football-csapatoknál részvételre várható s így oly érdekes kimenetelű s nagyközödmű verseny már rég nem került döntésre, mint ez az új jellegű csapatverseny. Nevezéseket legkésőbb folyó hó 13-áig kell dr. Füzesséry Arpádhoz (IV. Nagymező-utca 5.) beadni.

Nyiltér.

Mig eddig a régi borbetegek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitstano), a sápkór, a női arcot leteleltető pattanások s a női nemű szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedések kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig utjabban

a PARADIARSEN vízben

(vastartalommal)

olyan kincstől van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Ronco, Ronco, Ronco) hatásosabb, könnyebben emészthető s magasságú, mint hogy legelőbbköli orvosi tekintélyeink folkarolják s a fogyasztók egész serege dicseri hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletet érve.

Gróf Károlyi Mihály aradalmi főigazgatója Parád. Egy postaláda 7 palack parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postaállomásaira 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a Főraktár: **ÉDES KUTY L.** Budapest.

Ásványvíz-nagykereskedő.
Kapható minden gyógyszárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Császár-fürdő

nyári és téli gyógyhely

Prospektus ingyen és bérmentve.

SCHMIDTHAUER-féle

IGMÁNDI KESERŰVÍZ

SZEKREKEDES ELLEN

A JELEKOR LEGKIVÁLÓBB
TÉNYEZÉSEK GYÓGYÁZÁSA
Kapható gyógyszárban és ásványvíz üzletekben.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.
Tiszta a kölcsönösség elvén alapszik.
Utánfizetési kötelezettség nélkül.
Részvényesek nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483-42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV. Károly körút 26.

(Az ó rovat alatt közölttelnek sem tartalmát, sem alakját nem felelő a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

Sikkasztó vármegyei írnok. Király Lajos vasvári szolgabírói írnok tavaly mintegy 1800 korona hivatalos pénzt sikkasztott s a pénztári naplót is meghamisította. A sikkasztást úgy kezdte, hogy főnöke, a vasvári főszolgabíró, a befolyó pénzeket átadta Királynak, hogy azokat a postára vigye továbbítás végett. Király a pénzeket nem adta postára, hanem saját előjaira fordította. Egy véletlen folytán tudódott ki a turpisság s az írnokot letartóztatták. Király a vizsgálat folyamán beismerő vallomást tett, de mentegette eljárását az ellenőrzés teljes hiányával nagyszámu családjával és zilált anyagi viszonyaival. A vád 66 rendbeli hivatali

sikkasztás miatt indult meg, de a szombathelyi királyi törvényszék csupán kétféle hivatalos sikkasztást állapított meg, s ezért Király Lajost *kétlvi feyghára* ítélte. A győri tábla ez ítélet helybenhagyta. A Kuria szüneti tanácsa Szegeő Ignác referációjában ma foglalkozott az ügygel és a semmisségi panaszok elutasításával az elsőbírói ítélethez hozzájárult.

Az apagyilkos. Dobrej Flóre, egy aradmegyei község őjjeli baktore régóta rossz viszonyban volt apjával, Dobrej Alexával, mivel 73 éves letére, egy fiatal, kikopás menyecskével vadházasságban élt. Az öreg Dobrej — bár meglehetősen jómódú volt — az ottani szokások ellenére nem adta ki az anyai just fiának, hanem vígan élte világát, míg fia csak úgy tengődött a sovány bakteri fizetésből. Dobrej Flóre — mintán hallotta, hogy apja egy darab föld eladásának gondolatával foglalkozik — elhatározta, hogy apját megöli. Tavaly november 18-án vitte véghez tetteit. Éjjel 11 órakor bemászott a házba, a csaholó kutyákat megmérgezte s eltört a konyhaijtót. Az öreg ugyilátszik meghalt, hogy valaki jár az udvaron, mert egyszerre ott termelt. Nagy dulakodás támadt apa és fia között, amelynek eredménye kétséges nem lehetett. Az öreg Dobrej véreze maradt fekvé a földön. A lármára elősiető házbelieknek az öreg csak annyit mondhatott:

— A Flóre fiam ölt meg!

Azután meghalt. Dobrej Flóret letartóztatták, ki teljesen beismerő vallomást tett, mire az aradi esküdt-bírószék *életfogytig tartó feyghára* ítélte. A Kuria szüneti tanácsa ma Thassy Pál koronabírószék helyettes indítványára, a semmisségi panaszok elutasításával ez ítélethez hozzájárult.

Veszedelmes lakó. Április elején egy *Fehér István* nevű ember vetődött be Tóth Juliánna munkásnő lakására s kvártélyt kért. Az asszony merő szánalomból adott is szállást Fehérnek, de ez négy nap múlva rutul visszát a jószerű asszony bizalmával. Mikor ez távol volt, feltörté szekerényét s abból 34 korona készpénzt, egy aranygyűrűt és egy 980 koronáról szóló a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél fenntartással elhelyezett takarékbetét könyvet elloptott. Még a lopás napján egy levéllel kezében lement a takarékpénztárhoz s így magát Tóth Juliánna férjének adva ki, kérte, hogy a fenntartással elhelyezett 980 korona betét összegéből adjanak ki neki 450 koronát, mert felesége beteg. A pénztár tisztviselő megnézte a levelet. Valónak tartották Tóth Juliánna aláírását s kiadták neki a 450 koronát, amelylyel aztán *Fehér István* megszökött Budapestről. Tóth Juliánna csak aznap este vette észre a lopást s másnap, mikor bement a takarékpénztárhoz, kiderült a csalás is. A megszökött Fehér pár hét múlva Budapestben előgltak. Ma feltöltötte törvényt a budapesti büntetőtörvényszék 11. ítélőtábla s a beismerésben lévő vádoltat lopás és csalás bűntetteit 3 évi börtönnre ítélte.

A keresztlevel. Két kis fia került ma a pestvidéki törvényszék büntetőtanácsa elé. Az egyik, tizenhárom éves és lopott. A félára gyerek anyja oseléd és fiára nem gondolt. A kis Mihalovich János Ujpesten csavargott. Telen padlásokra húzódott meg éjszakára, munkát is keresett, dolgozni szeretett volna, de nem fogadták fel sehol.

— Miért? — kérdezte tőle Rónay Kamill elnök.
— Nem volt keresztlevelem.
— Hát mért nem szerezte?

— Akartam, de nem adtak, mert nem volt pénzem.

Ezutal harmadszor került lopás miatt a bíróság elé: egy őrizetlen kocsiról osent el néhány bórdarabot, amit a népkonyhában próbált eladni. Az ügyész a büntetőtörvény 85. szakaszának 3. pontja alapján kérte a fogvalró vádolt megbüntetését, vádolt-társát, Patai Gyulát, orgazdasággal vádolta. A két fiatal vádolt védője: dr. Székely Emil, a kis meztelbas azonnali szabadon bocsátását és Patainak felmentése mellett érvelve rámutatott arra, hogy a bíróságok nem alkalmazzák a kibágási büntetőtörvény 64. szakaszát, amely a gyermekükkel mit sem törődő szülőköt rendeli büntetni. A törvényszék a fejtegetések után Mihalovich Jánost *öttheti fogháza* ítélte, melyet az a vizsgálati fogsággal kitöltött, társát pedig felmentette. A bírák megható befejezésül pénzt adtak a szabaduló gyermeknek és arra intették, hogy legyen becsületes — keresztlevel nélkül.

TÁVIRATOK

Páris, július 15. A rendőrség ma délelőtt négy nem engedélyezett kongregációs kápolnát záratott be. Zavargás nem fordult elő.

Vilmos császár és a szociáldemokrácia.

Berlin július 15. A *Nordd. Allg. Ztg.* a következőket írja: A *Münchener Post* utjabban ismét Vilmos császár állítólagos nyilatkozatát közölte. Az említett szociáldemokrata lap azt állította, hogy a császár a legutóbb Hamburgban a Rschirsky követnél

addt reggelin hevesen kifakadt a szociáldemokrácia ellen. Annak dacára, hogy a lap a beavatott körökre hivatkozik, nyilatkozata az összes hozzáfűzőkkel egyetemben otromba koholmány.

Kisnew.

Washington, jul. 15. Ma ideérkezett az amerikai zsidóknak a kisnewi eseményekre vonatkozó petíciója. Hay államtitkár távirati utasításokat küldött a pétervári amerikai nagykövetségnek, arra nézve, hogy mily módon járjon el, hogy a kérvényt Miklós cár tudomására hozza.

A cukor-kérdés.

London, július 15. (Aldéda.) Lough (szabadelvű) azt a kérdést teszi, minő lépéseket tett Ausztria-Magyarország, hogy megfeleljen a brüsszeli egyezmény többi aláírója ama követelésének, hogy Ausztria-Magyarország idevonatkozó törvényhozása megváltatassék. Cranborne külügyi államtitkár azt válaszolja, hogy nincs róla tudomása, hogy Ausztria-Magyarország lépéseket tett volna cukortörvényhozásának megváltoztatására. Azonban föltehető, hogy meg fogják történni a megfelelő intézkedések.

Szerbiából.

Belgrád, július 15. Híre jár hogy Milics orosz nagyhercegnő kijelentette, hogy a tizenhét esztendő *Karagyorgyevics* Helén hercegnőt továbbá is magánál tartja s csak időnként bocsátja rövid időre Belgrádba. az atyjához. *Atanaszkovics* hadügyminisztert és *Masin* ezredes középítési minisztert a király tiszteleti szárnysegédjévé nevezte ki. *Nenadovics*, Péter király kabinettitkára és unokatestvére Bécsen át Pétervárra utazott, hogy a király fiait elhozza, akik körülbelül két hét múlva érkeznek Belgrádba.

Zátoryra jutott hajó.

London, július 15. *St.-Pierre* szigetről érkezett távirat szerint a Montreálból Liverpoolba menő *Montarey* gőzös a nyugati zátoryra jutott és valószínűleg léket kapott. A rakomány egy része megmenthető volna, ha azonnal küldenének segítséget. A gőzös a *Canadian Pacific Company* tulajdona.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, július 15. A hitelintézet helyiségeiben ma délelőtt és délután tárgyalások voltak a török unificatio céljából az Ottomán-bank párisi és konstantinápolyi vezérigazgatói, az osztrák szindikátus tagjai és a török állam hitelezői között. A tanácskozást holnap folytatni fogják.

Bécs, július 15. A galíciai nyersolaj-fársaságok mai tanácskozásán sikerült megállapodásra jutni s az ideiglenes bizottság már meg is alakult.

Frankfurt, július 15. Konstantinápolyból táviratozzák a *Frankfurter Zeitung*nak: Az Ottomán bank tegnap utalványozta a Crédit Lyonnais iteni fiókjánál a Lorando és Cubanis-cég számára az utolsó tíz részletörlesztést, 1/4 millió ientot.

Bécs, július 15. (A *Salm-sorsjegyek hűsége*). A 42000 koronás lönyeremény a 2.459. száma, a 4200 koronás második nyeremény a 34974, a 2100 koronás harmadik nyeremény a 63793. száma esett.

Bécs, július 15. (A *Budapesti Napló* telefonjessége). Eladott buza: tiszavideki 8.—8.45, tengeri 7.70—8.20, marehfeldi 7.40—7.60, roza: felső töltevidéki: 6.80—6.70, pestmegyei 6.60—6.70, déli vasutment 6.25—6.45, osztrák 6.50—6.60, tengeri 6.60—6.75, zab: magyar áru minőség szerint 5.85—6.30, válogatott 6.60 K.

New-York, július 15 (Terménytörzse. (Zárlat).
Gyapot: New-Yorkban nyelben 12.20 12.20 július 11.86 (12.73), Októberre 9.71 9.64. *New-Orleans* nyelben 12.85 (12.84). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphian 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). *Credit Balances at Oil City* 1.50 (1.50). — *Seur*: Western steam 8.05 (7.90). Robe és Brothers 8.05 8.—. — *Tengeri* iránzata állandó. — *Július* 57.— (57.1/4). — *Szept-re* 56.7/8 (56.7/8). — *Dec-re* 56.7/8 (56.7/8). — *Buza* iránzata állandó. *Piros* ősi nyelben 85 1/4 (86.—). — *Júl-ra* 84.1/4 (85.—). — *Szept-re* 81.7/8 (82.1/8). — *Dec-re* 81.7/8 (81.7/8). — *Máj-ra* —.— (—.—). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé*: iair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — *Július* 8.65 3.85. *Okt-re* 8.90 (8.90). — *Liszt*: Spring Wheat csears 8.50 0.— (0.—8.50). *Cukor*: 8.1/2 (8.1/2). *On*: 26.90—27.15 (26.40—26.60). *Bécs*: 18.62—18.75 (18.75—14.—). (A sárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, július 15. (Terménytörzse. (Zárlat).
Buza iránzata állandó. *Július* 76.— (76.1/4). — *Szept-re* 77.— (76.7/8). — *Tengeri* iránzata állandó. — *Júl-ra* 49.7/8 (49.7/8). — *Seur*: *Júl-ra* 7.42 (7.42). *Szept-re* 7.57 (7.57). — *Sealonna short clear* 9.58 (9.58). — *Sertésbús*: *Szept-re* 14.20 (14.20). — (A sárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Ötven év múlva.

Ugy elmosódva leng előttem egy kép,
Ha lelkem a jövőbe révedez,
Midőn ifjúság, álom, vágy csak emlék,
S a szerelemnek vége, vége less.
Tán sorsunk akkor egyvőre veszel,
És elsiratjuk a letűnt időt:
„Emlékszik még? Ez illytűn kéz a kézben
Tegnap... vagy pardon ötven év előtt!”

„Virág nyitott, és suttogó fa lombján
Néhány madárka csókokat cserélt,
On adta a durcát és duzzogott rám,
Én könyörgtem a bocsánatért.
S aztán, mikor feltűnt az a szegfűt,
Amelyért én megloptam a mezőt,
A haragot is mindjárt elfeledtük
Tegnap... vagy pardon, ötven év előtt!”

„S én kis kezét megfogtam önéletem,
S megvallottam, hogy szeretem nagyon,
Kértem, hogy várjon, hogy el ne feledjen,
Mert most az élet hí, most elhagynom.
Igent intett, s én mentem összetörve,
Mert, bár bízta a reménykedőt,
Éreztem, hogy elvesztem azt örökre
Tegnap... vagy pardon, ötven év előtt!”

S míg így a multakat majd előrebigj,
Míg lelkünk rajtuk elmélázva csung:
On megmutatja nekem azt a szegfűt,
Mely együtt hervadt s száradott velünk.
Könyök, melyek föléje hullanak majd,
Nem adnak holt virágnak új erőt...
S a lomb felettünk majd suttogva sóhajt:
Régen volt, régen... ötven év előtt!”

Ugy elmosódva leng előttem egy kép,
Ha lelkem a jövőbe révedez,
Midőn ifjúság, álom, vágy csak emlék,
S a szerelemnek vége, vége less.
Tán sorsunk akkor egyvőre hoz ujból,
És elsiratjuk majd a tűnt időt:
„Emlékszik még? Ez így volt, ez meg úgy volt,
S én én szerettem... — ötven év előtt!”

Fehér Jenő.

+ A pápa vagyona. Az egész világ azt hiszi, hogy a pápának nagy magánvagyonra van és legutóbb is azt híresztelték a lapok, hogy unokaöccseinek, a Pecci grófoknak tizenöt-husz millió lírát hagyott. Ez a hír úgy látszik, téves, mert jól értesült helyről azt állítják, hogy a pápa vagyona alig tesz ki 100.000 frankot. Ezt az összeget a pápa huszonöt éves papasága alatt takarította meg, még pedig magánjövédelméből. XIII. Leó ugyanis azok után a mazzai telkek és olajerdők után, amiket még püspök korában örökölt a testvéreivel együtt, évente mintegy 3000 lírát huz, amelyhez papasága alatt soha nem nyúlt, úgy hogy ez a megtakarított összeg a kamatával együtt most 100.000 frank lehet. Gróf Pecci Ludovico minden évben megjelenik a Vatikánban és átadja nagybátyjának a 3000 lírát. Egy anekdota szerint a gróf valamelyik jubileumi évben is megjelent a pápánál, aki éppen azzal foglalkozott, hogy egy asztalon azt a rengeg tömegű bankót rendezte, melyet a hívektől kapott jubileumi ajándékkul. A gróf egy percig azt hitte, hogy a pápa a roppant összeg mellett nem is fog hederíteni a szerény 3000 frankocskára ami neki is jól e. it volna, mert bizony a carpinetoi ősi palota már erősen javításra szorul. A pápa azonban nyugodtan átvette a pénzt és ssebébe dugta. Az Olaszország által biztosított évi negyedmilió lírához épp úgy nem nyúlt, mint e. dje. A 100.000 lírányi készpénzen kívül vannak a pápának drágaságai és ékszerei is, miket asemélyes ajándékkul kapott s miknek az értéke szintén vagy 100.000 frankot tehet ki. A Pecci grófok tehát csak a 100.000 frank készpénzt s ezeket a drágaságokat öröklék, melyeknek egy része már Carpinetoban is van. A pápai kuria vagyona, vagyis a Péter-filigrékból megtakarított összeg Leo pápa uralkodásának első éveiben mintegy 80.000.000 líra lehetett, de azóta erősen megcsappant, különösen amiatt, hogy Folchi alamerlengo, akinek kezelésére es a pász biava volt, egyes pápai arisztokratáknak, mint például a Borghesének, rengeteg összeget kölcsönzött építkezési spekulációkra s fedezetül oly dél-amerikai és mexikói értékpapirokat fogadott el, melyeknek abszolúte nem volt semmi értékük. Mikor ez kitudódott, Folchi megfosztották minden egyházi méltóságától. Azóta azonban ez a törzsvagyon megint nagyon megszaporodott.

+ Illatszertől virágokból. Amerikából ísmét új találmány híre érkezik: az illatnak kivonása élő virágokból anélkül, hogy az élő és virágzó növényt össze kellene zúzni, vagy akár csak legkevésbé bántani. Elmer Gates washingtoni professzor találmánya

ez, amelyet a Kert című folyóirat részletesen leír. Ez az új illatszergyártás természetesen villanyal történik, egy titokzatos külsejű gép segítségével, mely töménytelen különféle huzalokkal, emelőkkel, kezekkel és palackokkal van felszerelve. Hogyha például hirtelenében néhány csepp rózsaszilárdat akarunk szebekendőnkre csepegtetni, csak magzásba kell hozni a gépet, a felcsúró töltőre elé egy csokor friss rózsát kell tartani, tíz perc sem telik bele és a finom illat, mely eddig hasznavehetetlenül a szabad levegőben párolgott el, a villanyoszággal feltöltött huzalokon keresztül beleszáll a palackokba. A rózsák sértetlenül, de szaglatlanul maradván, díszítési célokra még mindig felhasználhatók. Elmer Gates professzor maga legutóbb következőképp magyarázta meg találmányát: Mindaddig, míg a virágban elegendő nedvesség és naphőség van, hogy növekedés maradjon, addig folyton bizonyos illatot áraszt ki, míg csak kezdetét nem veszi a hervadás. A növény és virágzás tartama alatt a virágban bizonyos szerves anyagok érlelődnek, melyek virágillat alakjában az őket körülvevő levegővel összeolvannak. Mihelyt azonban levágják a virágot, az érésnek ezen folyamata megszűnik és idővel mindinkább kevésbé kellemessé válik a virág szaga. Találmányom a virágillat közvetlenül élő virágokból való felfogására, egy egyszerű villanyos készülék, pozitív és negatív pólusokkal. A gép a virágzó növényektől vagy a frissen levágott virágoktól öltöbnyi távolságra állítható fel. Míg a virágokból édes illatok áradnak, a pozitív pólus parányi apró szemernyek alakjában belevonza a gépbe. Ezen illatok összegyűjtése és rögzítése úgy történik, hogy egy parafadugó szűk nyílásán keresztül egy palack szeszebe vagy más folyadékba vezetnek. Ezt egy légszivattyúval eszközöl, mely a palackból kivonja a levegőt és ez által kényszeríti a drága illatokat, hogy a szűk nyíláson keresztül a légmentes ürtbe bevonuljanak. Midőn a palack tartalma már elegendő virágillattal van telítve, bezárjuk és másik üres palackkal pótoljuk. A gépnek oly nagy az ereje, hogy egy rózsát a felvételi töltőre elé tartva, elegendő, hogy egy liter csövizet hat másodperc alatt rózsaviszé változtasson át.

Ennek a találmánynak a híre kissé mesezerűen hangzik és majdnem úgy tűnik fel, mint egy évnegyeddél elkésett áprilisi tréfa. Ámde a technikai lehetőségek ideje már rég elmúlt és e miatt nem mondhatjuk többé, hogy valami lehetetlen. Amint Washingtonból írják, Gates professzor néhány kisebb üvegházat állít fel, melynek mindégijében egy bizonyos virágillatot tenyésztet. A feltaláló egyedülre csak folytatni akarja kísérleteit. Azonban sem a gépet, sem az előállított illatszereket forgalomba nem bocsátja. De be lehet vágni ezen kísérletek befejezéséig és ekkor talán csak liter-vagy aközsára adák-veszik majd a parfüm-termékeket. Talán minden takarékos háziasszonynak saját miniatűr illatszergyára lesz a háznál.

+ Az uborka. Az ó-kori népeknek is nagyon kedvelt csemegéje volt az uborka, már háromezer évvel ezelőtt termesztették Kelet-Indiában. A görögök-höz nyilván a VII. században került Kis-Ázsiából. A rómaiak különösen kedvelték az uborkát; Tiberius császár mindennap evett uborkát, annyira szerette. Németország délnyugati részében Nagy Károly honosította meg az uborkát, Délkeleten és Keleten azonban már régóta ismeretes volt, ahol nemcsak, hogy nagy barátai voltak, mint például a tatárok és mongolok, hanem nagy szakértők voltak a termesztésében. Az igazi orosz alig tud megélni a sózott uborka nélkül. Jelenleg mind az öt világrészben el van terjedve az uborka. Mint főzélék csak nagyon ritkán szerepel, nem igen kedvelik, mint konzerv elsőrangú.

+ Négyasszonygrammos ujság. Aki a francia hivatalos lap június 30-iki számából egy csomó példányt összevásárolt, ugyancsak jó fizetést csinálhatott. Csakély 5 centimeses újság szám birtokába jutott ugyanis, amely 450 grammot nyomott és kerek 20 oldalból állt. Minthogy a makulaturapapírost meglehetősen jól fizetik Párisban, ez ujságóriás néhány ezer példányának eladásával takarékos kis summát kereshetett az ember. A *Journal officiel* ez a száma persze csak kivételként volt oly vastag; mert is nyilván az államkincstár, ha ez rendszeresen így folyna. Az ujság e napon azért volt oly rendkívülén kóvér, mert 160 oldalon oly takarékpénztári letételekről közölt kimutatást, amelyek 1873 óta gazdaságul hevernek a pénzintézetekben. Ha a letételek az év végéig senki sem jelentkeznék, akkor ez összeg az állam tulajdonába menne át, aminek persze a pénzügyminiszter örülne legjobban. Összesen 13.206 letét van, amelyért 1873 óta nem jelentkezett sem a betető, sem az örökös. A letétek összege pedig egy félmilliót tesz ki, pontos összegben 459.466 frankot.

— Egy kép regénye. Manchesterben gondosan őriznek egy képet, amelyről azt állítják, a szakértők, hogy Van Dyck művészi alkotása. A kép bibliai tárgy: Issák földözését ábrázolja. Ábrahám éppen kését emeli, hogy Issákot, aki meztelenül térdel, megölje, mikor az angyal a felhők közül megjelenik, hogy az áldozást megmentsse a gyermeket. Az aggodás, a meglepetés és a hála vegyülését Ábrahám arcán csodálatosan alkotta meg a mester ezen a műven és emellett a színvétel is gyönyörű. A képnek érdekese a története. Éveken keresztül hánykolódott és ohesbire-i házbán, míg végre a család egyik tagja két gyémántos karkötőért előserelte. Ezután folyton más-más tulajdonoshoz vándorolt, míg végre az egyik, akinek házában nagy helyet foglalt el, eladta egy John Bolton nevű manchesteri embernek. Ez megfizetett a képet és tizenkét éven át tartotta magánál. Pár hónap előtt megvizsgálta egy képzakértő és rögtön kijelentette, hogy a kép Van Dyck alkotása. A szakértő véleményét sokan megerősítették és most megvette egy milliós száz ezer koronáért.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Az osztrák cukoripari gyárak a hó 14-iki ülésében egy bécsi tudósítás szerint említést tettek volna arról, miszerint a magyar cukorgyárak a kartell létesítése esetén az osztrák finomítottak a Magyarországra eső 350.000 mm. kontingenstől várható jövedelemzaporodásában részesíteni hajlandók volna. Mint a Budapesti Tudósító a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete révén értesül, tárgyalások ez ügyben az osztrák finomítottak és a magyar cukorgyárak között egyáltalán nem folytak. A magyar cukorgyárak a magyar fogyasztási terület biztosítását saját termelésük részére a brüsszeli konvenció határozatai értelmében mint egy öket megillető, nekik hónapok óta törvényileg biztosított jogot tekintik és tekintetben az osztrák gyárakkal tárgyalásokba egyáltalán nem bocsátkozhatnak. Nem tartjuk feleslegesnek az osztrák gyárakat és álláspontjait felvilágosítani, nehogy az amúgy is nehezen alakuló osztrák kartelltárgyalások menetén még ezen pont révén is a legutolsó percben áthidalhatatlan véleményeltérések merüljenek fel.

A kereskedelmi szerszódások. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamrában tegnap Lancy Leó udvari tanácsos, kamarai elők elnöke alatt a külállamokkal kötendő kereskedelmi és vámzszerződés tárgyaiban országos értekezletet tartottak. A Budapesti kereskedelmi és iparkamara irányító kezdeményezésére a kamarák és a fővárosi ipari és kereskedelmi jellegű szakszervezetek elhatározták, hogy a kereskedelmi szerszódások ügyét közösen fogják tárgyalni és állásfoglalásukat együttesen fogják a kormányhoz fölterjeszteni. A legszélesebb üzleti körökre kiterjedő meg-

indított adatgyűjtés alapján beszerzett anyagot a Budapesti kamara egységesen feldolgozva, emlékiratba foglalta össze, amely a kooperáló kamarák és szakszervezetek összülését tárgyalta. Az értekezleten képviselve volt a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, az Országos Iparigyesület, a Budapesti Kereskedelmi Testület, a Magyar Kereskedelmi Csarnok, az Országos Kereskedelmi és Iparcsarnok és a Pesti Lloyd Társulat, valamint az összes vidéki kereskedelmi és iparkamarák, mely utóbbiak elnökeiket illetve titkárait küldték ki. A beható vita során, amelynek a Budapesti kamara által kidolgozott kimerítő emlékirat szolgált alapul, tüzetesen megvitatották azokat az általános irányelveket s szempontokat, amelyek jövő kereskedelmi politikának alakulására befolyással lesznek, valamint azokat a concessiókat, amelyeket autonóm vámtarifánkból a külföldi államoknak följárnia kell, illetve azokról hazai közgazdasági érdekekből kiesszőkölendő lesznek. Lancy Leó elnök a többi tárgyalott vitarendményt reaszimulálva, egyhangú határozatként kimondotta, hogy az országos szakértőkezel a Budapesti kamara által kidolgozott emlékiratot magáévá teszi és hogy az a diskusszió során fölmért észrevételeknek megfelelő némi kiegészítéssel, mint a kereskedelem és ipar terén érdekelte összes illetékes ténylegnek együttes javaslata fog a kormányhoz fölterjeszteni.

A tanono- és munkakiállítás. A Szent István-napi tanono- és egyéb munkakiállítás igazgatósága annak is ejtette módját, hogy a pincératanonok és segédek is bemutatassák ügyességüket. Egy teljes ebédőt rendeztek be, amelynek minden egyes darabja tanono vagy segéd készítménye lesz. Itt fogtak a kiállító pincératanonok a jury és a nagyközönség szemelátára teríteni s ugyancsak itt mutatják be beizetes készítményeiket a szakács segédek és tanonok. A kiállításnak ezt a csoportját Glück Frigyes, a szállodák ipartársulatának érdemes elnöke fogja rendezni, akinek szakavatottsága garanciát nyújt a teljes siker tekintetében.

A munkás-betegsegélyezés. A hazai kerületi betegsegélyező pénztárak országos központi bizottsága június hó 15-én délelőtt az Országos Iparigyesület helyiségében Berger Jenő (Debreczen) alelnök, majd Szontágh Jenő (Szolnok) ügyvezető-főjegyző elnökele alatt ülést tartott, melyen a megnevezettek kivül megjelentek Fürst Jakab (Sopron), Vizekely Sándor (Győr), Erős Soma (Esztergom), Molnár Ferenc (Sopron), Borosy Ferenc (Vác), Somlyay Laios (Pozsony), elmaradását kimentette dr. Matkovics Sándor elnök, dr. Walter Gyula és Gerő Mihály alelnökök, továbbá az egri és miskolci kerületi pénztár. Szontágh Jenő ügyvezető főjegyző ismerteti a munkásoknak baleset ellen való biztosítására vonatkozó törvénytervezetet. A bizottság ellogadja a telerjesztés tervezetét, magáévá tette az előző véleményét, határozatilag kimondván, hogy a külön baleset pénztár felállítását feleslegesnek és károsnak tartja, hanem ajánlja a balesetbiztosításnak a megjelölt betegsegélyező pénztárak keretében való megoldását és intézmények megfelelő egyesítése által. A bizottság kéri a minisztert hogy a balesetbiztosítás kérdésében szaktanácskozmányt nyújtson egybe és abba a központi bizottság által képviselt pénztárak közül legalább tízet vonjon be.

A földmívelőkért. A földmívelési miniszter leiratolt intézést Szeged városához a földmíveléssel foglalkozó munkásoknak teli foglalkoztatása tárgyában.

Módot akar nyújtani a miniszter arra, hogy azok a munkások, akiknek keresete természetesen a földmívelés tavaszi, nyári, illetve őszi munkájához van kötve és akiknek megélhetési módja a tél beállával szerfölött problémát okozhat: ezentul: télen is tárlatnak foglalkozást és lehetőséget arra, hogy munkájukat értékesíthessék. A miniszter ezt a fontos szociális problémát a téli háziipar megteremtésével látja megoldhatónak és az ezen terv körül szükséges teendők ellátásával Kéllér Gyulát, a földmívelési miniszterterületbe beosztott gazdasági tanárt bízta meg. Ennek a megbízottnak az egész országra kiterjedő tevékenysége során ez lesz a főfeladata:

1. A mezőgazdasági háziipar bevezetése és meghonosítása. Ebből a célból megjelöl tano o yamok szervezése.

2. A jelenleg már egyes helyeken meglevő háziipar fejlesztése nagyobb rétegekben való terjesztése; és az ehhez szükséges gépek kiosztása.

3. Végül ennek a háziiparnak a cikkke minősége és megkívánható mennyisége szempontjából való olyan irányú beosztása, illetve elrendezése, hogy a keresletet kielégítse és így idővel mindig nagyobbá tegye. Mintaraktárak létesítése abból a célból, hogy az e fölültek és vállalkozók, illetve megrendelő közti közvetítés minél élénkebb és könnyebb legyen. Ezek a mintaraktárak közvetítéssel, az iparcikké számon tartásával, a fogyasztó piacok keresésével és általában mindazsal foglalkoznak, amivel ezeknek az iparcikkéknak forgalomba való hozatala biztosítatik.

A miniszter megbizott azzal is meg lesz hatalmazva, hogy szállítási kedvezményeket eszközöljön. A mezőgazdasági háziiparnak keretében tartoznak: a lafaragó-ipar, a kosár- és kékény-, sás- és szalmatónas, kele- és seprűkötés, továbbá élelmi cikkkeknek háziilag való készítése a kereskedelmi forgalom számára. A miniszter arra kéri a várost, hogy a miniszter megbizottat ez irányú munkájában és eljárásában támogassa.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a személyszámú hajók Teleny, Erd, Tókök és Batta állomásokon a magas vízállás miatt egyelőre további intézkedésnek nem kótnék ki.

Sertésfővárosi sertés-vásár és közvágóhid intőzése. Július 15-én. Főhajtás: Zeirsertes, ugyint őreg I. rendű 8—10 kilogramm felül ——— darab, II. rendű 230—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közpő 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, sildő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserles ugyint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, sildő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás ősszege 231 darab, — darab sildő, klőző napi maradvány 141 darab, — darab sildő, ősszesen 372 darab, — darab sildő. Eladott 344 darab sertés, — darab sildő. Maradvány 28 darab, — darab sildő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanul szilárdak. — Kővetkező árak jegyzetelték: Zeirsertes: Őreg I. r. 350 kgr-on felül 90—92 fillérig, II. rendű 230—350 kilogramm 90—92 fillérig, selejtezt 84— fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 90—94 fillérig, fiatal közpő 220—300 kilogramm 86—94 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 84—88 fillérig, sildő — fillérig, malac — fillérig. Husserles: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 ki-

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irta: GIOVANNI VERGA

(76)

Tizenhetedik fejezet.

Alig mult el föléstendő, amikor új gondok tornyosultak Motta mester feje föl. Izabella feynyegőzött, hogy megöli magát; a vő a külföldön utazott és félni lehetett, hogy a jellemek különbözedsége miatt válópört indít neje ellen. Még más hírek is hatoltak titokban a szegény apa füléhez, aki fejvesztetten sietett a Cariosi villába, ahová a beregő egészségégi okokból visszavonult. Az apa tíz évvel megöregedve tért vissza, civakodott a nejevel, aki nem értett semmit, szívében Cirmenát és az egész rokonságot elátkozva, akik csak keserűséget okoztak neki, kénytelen volt utána szaladni a jegyzőnek, hogy a dolgot rendbe hozza és veje urát pénzzel lecsútsa. Nagy csapás volt ez a szegény emberre. A felesége előtt hallgatott, hogy hiába ne bántódjék, mindent magába fojtott, de nem volt többé nyugta, érezte, mint szókik a vér az arcába, ha nyugdolt, egyedül, vagy ha azzal a nyomorult Cirmenával találkozott. Paraszt volt ő, aki ily gyalázatoságokat nem szokott meg. A közben hercegnő leánya rengeteg pénzbebe került. Mindenekellő a camariát, donningeni és alvini földekbe, ez volt a hozomány, vértzett az azzal miattuk, ha eszébe jutott, hogy darabokra tépve bérbe kellett adni a földeket, miután véres verejtékkel összeeszerelte; a bérők rosszul gazdálkodtak, távol a gazda szemétől, mintha senkiel sem volna. Időnkint még azon hírek is eljutottak fü-

léhez, amelyek nem engedték nyugodni, égette, mint a csúln. Azt beszélték a helységben, hogy a herceg két kézzel csinál adósságot, olyan sűrűn, mint a jégös, ugyanaz a gaz, amely birtokait elpusztította és sáska módjára feleségének vagyonát is elárasztotta. A szegény Camiria, amelyért Motta ur annyit fáradozott, annyit nélkülözött, ahol először gyönyörködött abban, hogy a maga földjén áll! A kövér alai földek, amelyeket tíz esztendőn keresztül, reggeltől napestig a szemeivel melegített, a jóságos, napugaras föld, ahol nincs egy kő sem és amely a hű ápolást oly hálással jutalmazta, mindezt fölemészttette ez a náki! Hogy nyulhatott csak a tollhoz Izabella és annyi adósságot hogy irhatott alá? Atközött legyen a nap, amelyen irni taníttattal! Ugy rémlett előtte, hogy a jelzőlogok árnyékát látja lebegni a földek fölött, amelyekért annyit izadt. Kétszer, háromszor, komoly alkalmakkor kénytelen volt ismét eret vágatni magát. Minden megtakarított vagyonra elszállt e nyílt éren keresztül, fáradozással, éjjeleink álma, mindene. És amellet Izabella nem volt boldog. Látták akkor a pompás Cariosi-villában! Kitalálta, mi rejlik az alatt, ha azokat a leveleket írta, amelyekről a hideg lelte, amelyek a cinerrel diszített levelek illatával megmérgezték őt, aki a maláriát is jőkedvvel elszendevte. A herceg ur azonban az ily ügyeket csak a jegyzővel intézte el, mert az nem az ő mestersége. És utóljára, amikor Motta mester komolyan megharagudott és makrancoskodott, megizente neki:

— Meglátni, hogy az apósom, a szegény, nem tudja, mibe kerül, hogy a leányát mostani nevének fényével kitartsam...

— A fényével? Fűtyölök a fényre! En hagyomány és kenyeret eszem, hogy ő megőrizze a hercegi rang fényét! Mondja csak meg ezt a vőm-uramnak! Egy pár év alatt egy örökséget emész-tett meg.

Utthon is a pokol szenvedései érték Mottát. Bianca minden reggel vért köpött és állapota két hét alatt annyira súlyosbodott, hogy a sir szélére jutott. A közégben most már tudta mindenki,

hogy tüdővész. Minden Trao az, mondogatták a városban.

— Olyan család ez, amely „kimerültségben“ halt ki, — mondotta az orvos. Csak a férj, aki mindig kint jár, ügyeivel bajlódvá, bizott abban, hogy még meggyógyítja a feleségét, csak elvhesse Mangalanébebe, amelynek balzsamos levegője a halottat is feltámaszthatja.

Bianca mosolygott és nem szólt semmit.

Már egészen csontvázá soványodott le; megadással tűrte sorsát, anélkül, hogy várna vagy óhajtaná valamit. Csak a leányát szerette volna viszontlátni. A férje megígérte a kívánsága teljesítését, de mert az rossz lábon állt a vejevel, nem szólt többé róla. Izabella mindig megígérte, hogy megjön, egyik őszről a másikra, de sohasem tudta magát elhatározni, mintha megesküdött volna, hogy sohasem teszi lábát ebbe az elátkozott helységbe és mintha teljesen kitepte volna szívéből szülei házat. Bianca érezte, mint fogy napról-napra ereje, s mennél inkább érezte azt, annál inkább tánt el a reménye is, hogy viszontláthatja még leányát és azzal enyhíthet fájdalmait, hogy terkeven törje a fejét, szemeit elborították a könnyek, a gyengédség könnyeinek látszottak azok, pedig a kétségbeesésé voltak, mialatt arcán az élet utolsó lángjai lobbantak föl.

— Ezt fogom, azt fogom tenni!

Ugy tett, mint a kalitkába zárt madár, amely a tavasz dalát próbálja énekelni, de magát a tavaszt nem látja soha. Az így pusztította életerejét, a lész emészttette, mint a lassu tűz. Ha rájött a köhögés, elkezdett lihegni, kimerülten, nyitott szájjal, réveteg szemekkel, amelyeknek üregi mind mélyebbnek látszottak, sovány karjaival hadonászva, mintha bele akarna kapaszkodni az életbe.

— Jól van, — sóhajtotta végre Motta mester, amikor a feleségét ilyen állapotban látta. — Azt is meg fogom tenni! Fizetni fogok még, hogy a herceg megengedje, hogy viszontláthass a leányodat!... Már én csak azért élek, hogy a terhet cipeljem.

logrammig — fillérig, süléd — fillérig, malac 40 kilogrammig — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élelőszubban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, július 15.

Győnge kínálát és korlátolt vételkedv mellett készbuzba kellemesebb irányzatú volt és a forgalomban került 12.000 méterháza tartott árakon kelt el. A többi oikkekben csekély üzet volt változatlan árak mellett.

Buza, Tiszavideki: 200 mm. 82 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 82 1/2 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 50 mm. 79 k. 7 K. 55 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 60 f.

Féjermegyei: 100 mm. 79 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f.

Pestmegyei: 1800 mm. 81 k. 7 K. 75 f., 600 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 f.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77 k. 7 K. 87 1/2 f. **Dunai:** 2.00 mm. 77 k. 7 K. 35 f. **Szentesi:** 4450 mm. 80 k. 7 K. 85 f. **Bácskai:** 5000 mm. 77 k. 7 K. 65 f.

Mind három hónapra. **Rozs:** 200 mm. 6 K. 10 f., paritásra, új, 500 mm. 6 K. 10 f., pestvid., mal., aug. szállításra.

Tengeri: 50 mm. 6 K. 38 1/2 f. **Zab:** 100 mm. 5 K. 67 1/2 f., 180 mm. 5 K. 65 f., 100 mm. 5 K. 60 f.

Készpénzfutás mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként, — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

B u z a	Kilo	Kilogramm		Kilo	Kilogramm	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
Tiszavideki	uj	76	7.30	7.40	79	7.60
		77	7.40	7.50	80	7.70
		78	7.50	7.60	81	7.80
Féjermegyei		76	7.10	7.20	79	7.40
		77	7.20	7.30	80	7.50
		78	7.30	7.40	81	7.60
Pestvidéki		76	7.15	7.25	79	7.45
		77	7.25	7.35	80	7.55
		78	7.35	7.45	81	7.65
Bánsági		76	7.15	7.25	79	7.45
		77	7.25	7.35	80	7.55
		78	7.35	7.45	81	7.65
Bácskai		76	7.15	7.25	79	7.45
		77	7.25	7.35	80	7.55
		78	7.35	7.45	81	7.65

Egyéb gabonafajták		Kilo		Kilogramm	
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig
Rozs	uj	70-72	6.10	6.20	6.30
Malac	uj	70-72	6.10	6.20	6.30
Arpa	uj	60-62	5.70	5.80	5.90
Zab	uj	60-62	5.70	5.80	5.90
Tengeri	uj	60-62	5.70	5.80	5.90
Ropos	uj	60-62	5.70	5.80	5.90
Köles	uj	60-62	5.70	5.80	5.90

Az orvos jött és ment, megpróbált minden szert, minden ostobaságot, amit a könyveiben összeolvasott, a gyógyszerésznél nagyon felgyűlt a számla.

— Csak legalább használna, — morgott Motta. — Nem bánom, bármekkora a költség, elvégre a feleségeről van szó, de legalább használna és látnám hatását az arán, nem úgy mint a kórházban, ahol az orvosságot kipróbálás végett adják be a betegeknek! Amióta az emberek a fejükbe vették, hogy gazdag vagyok, azóta mindenki élvezni akar belőle.

Az első alkalommal azonban, amikor ezt leplezetlenül megmondotta az orvosnak, ez — Saleni, egy új orvos, aki rosszabb volt Tavusonál, az isten nyugosztalja — ráigazította papaszemét és szolt:

— Hát akkor minek hívott?

Még rimakodnia és megeskietnie kellett az orvost, hogy tovább is jön, bár nem értett semmihez. Mária napján este úgy látszott, hogy a szegény Bianca örökre elszenderül. A férje, aki már a lépésben várta az orvost, mindjárt azt mondta neki:

— Nem tetszik, doktor! Ma egyáltalán nem tetszik a feleségem!

— Maga csak ezt most veszi észre. Nekem már rég nem tetszik. Azt hittem, hogy ön már rég tisztában van felesége állapotával.

— Hát nincs már semmi orvosságot a baja ellen, doktor? Kövessen el minden lehetőt, ne kíméljen költséget! ... A pénz használni szokott ilyen alkalmakkor!

— Ah, most mondja ezt? Most már érti! Gratulálók magának!

Saleni előlrol kezdte a komédiáját; megtagadta a beteg útérét, megvizsgálta a nyelvét, az ágy szélre ülve elevegette a beteggel, a kálappal a fején, a botjával a lábai közt.

(Folytatása következik.)

A határvidéki és a következő kőtelek

Örtékek:
Októberi buza 1903. : 7.16—7.17—7.18—7.19
Áprilisi buza 1904. : 7.41—7.42—7.43
Októberi rozs 1903. : 6.17—6.18—6.20
Októberi zab 1903. : 5.28—5.29
Augusztusi tengeri 1903. : 6.24—6.25—6.26
Májusi tengeri 1904. : 4.97—4.98—4.99
Augusztusi ropce 1903. : ————

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903. : 7.16—7.17
Áprilisi buza 1904. : 7.40—7.41
Októberi rozs 1903. : 6.17—6.18
Októberi zab 1903. : 5.27—5.28
Augusztusi tengeri 1903. : 6.24—6.25
Májusi tengeri 1904. : 4.98—4.99
Augusztusi ropce 1903. : ————
Déliután fél 5 órákor zárul:
Októberi buza 1903. : 7.16—7.17
Áprilisi buza 1904. : 7.40—7.42
Októberi rozs 1903. : 6.18—6.19
Októberi zab 1903. : 5.29—5.30
Júliusi tengeri 1903. : 6.25—6.26
Augusztusi tengeri 1903. : 5.04—5.06
Ropce augusztusra 1903. : ————

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde külföldi eladások folytán gyengülő irányzattal indult és a nemzetközi értékek hanyatlottak.

Előzetes. Osztrák Hitelesrészvény 662.50—664.—. Magyar Hitelesrészvény 732.—732.50.—. Közüti Vaspálya részvény 605.50—606.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelesbank részvény 733.—. Osztrák Hitelesrészvény 662.30—663.—. Kereskedelmi bank részvény 2710.—. Fonciorre biztosító részvény 244.—. Közüti Vaspálya részvény 605.—606.—. Déli Vasut részvény 68.—69.—. Államvasut részvény 669.—669.50 korona.

4 órákor zárul: Osztrák Hitelesrészvény 663.—. Magyar hitelesrészvény 732.75.—. Leszámlítóbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasut részvény 669.—. Közüti vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény —. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonoszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 42.—52.— korona, vörös aprószemű 42.—50.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középszemű 50.—54.— korona, nagy szemű 54.—58.— korona, Disznószőr: budapesti 64.—64.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 57.—57.50 korona, 3 darabos 59.50—60.— korona. Iűstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—14.— korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona, aszonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50 korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 15.50—16.— korona. Szilvák: elavoniat 13.—13.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona, aszonnali való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A mai előzetes a magyar válság kiújulása miatt nagyon kedvelten hangulatban nyílt meg. Az üzlet a legszűkebb határok közt mozgott és egész végig lanya volt az előzetes hangulata, mely csak a déli tőzsdén javult kissé.

Zárul nagyon csendesen.

Bécs, július 15. (Magyar értékek zárulása.) 4%-os aranyárjárdék 120.10. Iszai és szegedi kölcsön-sorsjegye 155.50 Magyar vasuti kölcsön üzetben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámlító-eszénváltóbank 462.—. Rimamurányi vasműrészvény 464.—. Magyar koronajárdék 99.40. 4%-os Magyar földtelerm. kötvény 98.70. Magyar hitelbank részvény 731.25. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 198.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank 2307. Magyar cukoripar 1498.

Bécs, július 15. (Osztrák értékek zárulása.) 4%-os papírjárdék 100.55. 4%-os osztr. aranyárjárdék 121.25. 1890-es sorsjegye 154.60. Osztrák hitelrészvény 430.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyzőlet 483.75. Osztrák-magyar bank 1603. Déli vasut 82.75. Dunagőzhajózási részvény 87.—. Donányrészvény 355.50. Csehszár és királyi arany 11.34. Német bankváltó 117.32. 4%-os osztr. járdék 100.45. Osztrák hitelárjárdék 100.60. 1894-es sorsjegye 246.—. Osztrák hitelárjárdék részvény 662.50. Unionbank 625.—. Osztrák Landerbank 410.50. Osztrák-magyar Államvasut 668.75. Elbavölgy vasut 418.—. Alpesi bányarészvény 370.50. 20 irak. arany 19.05. Londoni váltóár 239.35. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lapót kőb —. Az irányzat szilárdult.

Bécs, július 15. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záróárak a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 662.75. Magyar hitelrészvény 732.—. Angol-Osztrák bank 275.50. Bécsi bank egyesület 484.25. Union bank 626.—. Landerbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 669.—. Déli vasut 82.50. Elbavölgy vasut 419.—. Eszéknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 365.50. Rimamurányi vasut 464.50. Alpesi bányarészvény 370.75. Májusi járdék 100.55. Magyar korona járdék 99.40. Török sorsjegyek 121.75. Német birodalmi kőnya 117.40—117.32. Napoleon-ór 19.04.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, július 15. (Tudósítók.) A tegnapi lanya New-York, valamint a mai bécsi előzetes kedvezőtlen hatottak az irányzatára. Csak banya- és szénártekben fejlődött ki nagyobb forgalom magasabb árfolyamok mellett, főképp arra a jelentésre, hogy a szénártekben növekvően van. Osztrák értékek renyhék. Bankok tartottak, Vasutak állandók, csak Canada-Pacific 2 szálnékel alacsonyabban. Járdékok valamivel ocsóbbak. Később banyártekéket tartottak, a többiek nyugodtak.

Berlin, július 15. (Zárul.) 4%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák aranyárjárdék 103.10. Elbavölgy vasut —. Magyar koronajárdék 100.—. Osztrák-magyar államvasut 143.40. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.05. Magyar vasut beruházási kölcsön —. Alpesi banya-részvény —. Disconto-Commandit 186.00. Altmanus Vilas-mossági Edison 177.75. Genkirehmi 153.90. Járókőbő 214.50. 4%-os osztrák járdék 102.60. 4%-os magyar arany járdék 101.80. Osztrák hitelrészvény 368.75. Déli vasut —. Karoly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 218.10. 4%-os új orosz kölcsön 98.40. Török dohanyrészvény —. Olasz járdék 103.30. Magyar hitelbank —. Dynamit Iruti 147.60. Harpeni 174.25. Az irányzat tartott.

Berlin, július 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4%-os magyar aranyárjárdék —. Magyar koronajárdék 120.—. Osztrák hitelrészvény 208.60. Osztrák-magyar államvasut 143.50. Déli vasut 18.10. Eszéknyugati vasut —. Elbavölgy vasut —. Orosz bank-jegy készpénz —. Buschtchrad —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, július 15. (Zárul.) Osztrák-magyar államvasut —. Új török konzol 32.45. Egyiptomi járdék 106.10. Osztrák Landerbank —. Párisi bankjegyzet 11.—. 3%-os francia járdék 98.67. 4%-o spanyol járdék 88.95. 3%-o új törleszhető járdék —. Crédit foncier de France 12.80. Apesti banyarészvény —. 4%-o 1890. román kölcsön —. Görög kölcsön 214.—. Váltó Olaszországra 9/10 1/2 pari. Váltó Amsterdamra 266.08. Váltó Brüsszelle 8/10. De Beers 502.—. Chartered 71.50. 5%-o bolgár kötelezvény 430.—. Magyar aranyárjárdék —. Déli vasut —. Váltó Londonra 251.15. Osztrák aranyárjárdék 103.50. Török sorsjegye 128.75. Meridional vasut —. 4%-o olasz járdék 102.40. Ottomank-bank 691.—. 3%-o-os francia aradók 885.—. Osztrák földtelerm. intézet —. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 323.50. 4%-o-os 1896. román kölcsön —. Donanyrészvény 389.—. Váltó Bécsre 103.75. Váltó német piacokra 121.57. Rör 11.64. East Rand 186.50. Randfontein 73.—. Magyar Jéldolagbank 568.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, július 15. (Zárul.) 4%-os papírjárdék 101.10. 4%-os osztrák aranyárjárdék 103.10. 4%-os magyar aranyárjárdék 101.80. Osztrák hitelrészvény 208.75. Osztrák-magyar államvasut 143.40. Eszéknyugati vasut 106.50. Rustelndri vasut —. Londoni váltóár 203.67. Bécsi bank-egyesület 122.10. Villamos részvény 127.—. 3%-os magyar aranykölcsön 68.80. 4%-o-os eszékjárdék 101.05. Osztrák koronajárdék 101.40. Magyar koronajárdék 99.95. Osztrák-magyar bank 115.—. Déli vasut részvény 18.35. Elbavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 86.16. Párisi váltóár 811.16. Unio bankrészvény —. Alpesi banyarészvény 187.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, július 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árnyomok január. Esti forgalom: Osztrák hitelrészvény 208.60. Német bank —. Disconto —. Berolini kereskedelmi bank —. Geisenkirehmi —. Harpeni 179.25. Laura-kőb —. Olasz járdék —. Az irányzat tartott.

Hamburg, július 15. (Zárul.) 4%-os osztr. járdék 100.90. 1890. sorsjegye 184.50. Déli vasut 17.30. 4%-os Osztrák aranyárjárdék 102.70. Osztrák hitelrészvény 208.60. Osztrák-magyar államvasut 143.—. Olasz járdék 103.10. 4%-o-os magyar aranyárjárdék 101.60. Az irányzat szilárd.

Viz állás.

Júl. 15.		Júl. 16.	
11. 10.		12. 16.	
méter		méter	
Ina	Schilling	2.35	2.35
Duna	Lin	0.92	0.92
	Lin	0.92	0.92
	Bécs	2.52	1.87
	Pozsony	2.07	4.38
	Komló	6.32	6.47
	Budapest	0.5	0.6
	Paks	4.63	6.22
	Mohács	4.78	6.18
	Gombos	4.23	4.45
	Újvidék	3.24	3.49
	Fancso	2.10	2.32
	Orosz	0.32	0.30
Morva	Magyarfalva	2.70	2.44
Vág	Zsuzs	2.10	2.50
	Tronca	1.10	1.10
	Szeled	1.10	1.10
Rába	Sz. Gethárd	0.23	0.24
	Sz. György	0.18	0.10
	Grár	0.32	0.44
	Pettan	1.05	1.10
	Zákány	0.20	0.20
	Barca	0.01	0.01
	Bécs	2.46	2.08
Mura	M. Szeled	1.1	1.1
Sáva	Zágráb	0.2	0.2
	Szék	2.15	1.10
	Mitrovica	4.48	4.23
Szamos	Dés	0.53	0.48
	Szék	1.10	1.10
Kraszna	N. Május	3.	3.
Latorca	Munkács	0.50	0.40
Laborca	Bomona	0.35	0.30
Ug	Ungvár	0.42	0.50
Tisza	M. Szeled	0.75	0.75
	V. Namény	2.42	2.32
	Tokai	4.16	4.40
	Terézváros	3.57	4.02
	Szolnok	3.57	4.02
	Csongrád	3.37	4.14
	Ecseg	3.04	4.22
	Török-Bocsa	3.30	3.15
	Titell	2.62	2.45
Onofra	Bárda	3.43	4.06
	Topolya	4.02	4.22
	Zirc	4.02	4.22
	Sajo	3.43	4.06
	Harad	1.14	1.28
	Berettyó	4.02	4.22
	B. Újlak	0.10	0.10
Kőrös	Causa	0.23	0.40
	N. Vár	0.40	0.18
	Békéscsaba	3.30	3.15
	Tenke	0.23	0.51
	Gurahona	0.19	0.51
	Békéscsaba	1.60	0.93
	Békés	4.42	4.02
	Gyoma	4.04	4.22
	Gr. Fehérvár	1.80	1.80
	Maros	4.02	4.22
	Solotorn	2.02	0.6
	Arad	1.90	1.64
	Mád	3.10	3.10
	K. Kistály	3.10	3.10
	Kisvár	1.14	1.38
	Toncsvár	0.8	0.6
	Békéscsaba	1.05	0.6

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Július 15. A sertésüzlet irányzata: változatlan.
A Hízott sertések ára: I. A Magyar előrend.
Oreg nehéz (paronkint) 400 kilogramm felüli súlyban 104—106 fillérig. Oreg közep (paronkint) 300—340 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Fialat nehéz (paronkint) 320 kilogramm felüli súlyban 112—114 fillérig. Fialat közep (paronkint) 250—300 kilogramm terjedő súlyban 112—114 fillérig. Fialat könnyű (paronkint) 250 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. II. Magyar előrend: Nehéz (paronkint) 280 kilogramm felüli súlyban — fillérig. Közép (paronkint) 240—280 kilogramm súlyban — fillérig. Könnyű (paronkint) 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. III. Romániai: Nehéz (paronkint) 320 kilogramm felüli súlyban — fillérig. Közép (paronkint) 250—320 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Könnyű (paronkint) 250 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (paronkint) 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Könnyű (paronkint) 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (paronkint) 280 kilogramm felüli súlyban 113—113 fillérig. Közép (paronkint) 240—280 kilogramm terjedő súlyban 111—112 fillérig. Könnyű (paronkint) 240 kilogramm terjedő súlyban 108—110 fillérig.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. július hó 16-án.

Szirmai Imre és Kiss Mihály m. v.

Éjjeli menedékhely.

Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irta Gorkij.

Kézlete 7 1/2 órakor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. július hó 16-án.

Bob herceg és Mici hercegnő.

Énekes bohózat 4 felvonásban. Irta: Feld Mátyás.

Zenőjét összeállította Barna Izso.

Kézlete 7 1/2 órakor.

Ős-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggel 4 óráig.

Ma csütörtök, július 16-án.

Fényes kivilágítás.

A nagy variété-színpadon lép fel

MORCASHANI

A kreol nő-barlontista. Az amerikai énekesnők csillaga.

The Georgia Plocanninies,

négy csoport. A szezon legnagyobb érdekessége.

Miss Ravensberg

az állandóan kedvelt angol csalogány és a többi új nagy-
szabású attrakció.

Folies Comiques

Eln kritischer Punkt, mulattató új német bohózat és

Steinhart az 6 édesek, új szórakozóival.

Raholyok és üllőhelyek az esti torlódás miatt

előre új állathatók.

Belépő díj 60 fillér.

Kedvezményes jegyek a városi tiszadéknak kaphatók.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wieschendorff H. karmester.

Csütörtök, 1903. július 16-án.

Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében

I. Király-induló
II. "Az arany kereszt" opera nyitánya
III. "Valse bleu"
IV. Egy népszerű dal transkripciója
V. "Csendes a tenger és szörnyesebb utazás"
VI. "Valse caprice"
VII. "Saut à la Russe" fantázia fuvolára
VIII. Lohengrin-fantázia
IX. Egmont-nyitány
X. "Fürdők szimfonia" Orpheusból
XI. "Krisztály" keringő a fűrdővendégeknek
ajánlotta
XII. Magyar rhapszódia F-moll

Füel
Beill
Margis
Ochs
Mendelsch
Rubinstein
Wagner
Beethoven
Glinka
Wieschendorff
Liszt

CIRCUS Cesar Sidoli

A Városligetben.

Ma csütörtök, július 16-án

este 8 órakor

rendkívüli előadás.

A műsor 15 számot tartalmaz.

Egész Budapest beszél róla

Looping the Loop

szállagkerékpározása a halálkörön!

Még csak néhány napig

Looping the Loop.

ESŐ

ellen a gazda természetét a FISCHER-féle kitudógen
improvisált vízhatalompony-
vakodók meg a legjobban.
Az 1882. évben alapított, leg-
szélesebb körű elismert FISCHER J. cég szakk- és
ponnyvagyártása, Budapest,
Nádor-utca 31. sz. Mintázott
legelősebb ajánlatot ki-
váltatra ingyen, bérmentve
küld.

Ponyvakölesznő-intézet.

Nodusin Aranyér-balszam.

Egyedülálló szer, mely operádó vagy égéses nélkül tökéletesen
és biztonságos gyógyítja meg a vak, valamint a
nyitott aranyeret. Kórházilag kipróbálva. Teljesen ártal-
matlan. Elismert levelek szerint az arak és az arak teljesen
kigyógyított. Törvényesen védve. Kapcsolat a készítő:
Nagy Kálmán gyógyszerész, Nyíregyházán
Lövész Tűzfőzők. Budapest, Király-utca és a többi
gyógyszertárakban is. Ára használati utasítással együtt 4 kor.
bérmentes küldéssel postán 5 kor., az összeg előzetes beku-
lése vagy utánvételek ellenében.

Magy. kir. államasutak. 55.097/903. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. államasutak igazgatósága nyilvános
versenyt hirdet a m. kir. államasutak összes vona-
lain levő és a m. kir. államasutak által kezelt
magánvasutak vonalain levő, faalkotó részekkel el-
látott 3 részes, valamint 2 részes keresztmelytől
vágyóhidmérlegek faalkotó részeinek vasalkotó ré-
szekkel leendő kiváltására és a hidmérlegek fenn-
tartására.

A végrehajtandó munkák a következők:
1. 240 drb hidmérleget a szerkezet átalakítása
mellett a fából való főtartók és az alsó faváz vas-
alkotó részekkel kiváltandók.
2. 49 darab hidmérleget a szerkezet átalakítása
mellett a fából való főtartók, az alsó faváz, a felső
fakereket és a fából való hidpadozat vasalkotó részek-
kel kiváltandók.

3. 19 drb hidmérleget a szerkezet kibontó készü-
lék alkalmazása mellett átalakítandó és a fából való
főtartók, valamint az alsó faváz vasalkotó részekkel
kiváltandók.

4. Kivétel esetekben az előző pontokban felsorolt
átalakítási munkákon kívül külön, illetve többlet
munka gyanánt egyes hidmérlegek felső fakereke
vagy fából való hidpadozata, vagy fa-mérőkarosz-
kényé vaskerettel, illetőleg vashidmérleget vagy vas-
mérőkaroszékénnyel kicserélendő.

5. Az 1-3. pont alatt említett mérlegeknek 8 éven
át évi átalány ellenében való fenntartása.

A fentiek szerint faalkotó részekkel bíró és átal-
akítandó hidmérlegek tervei, a szerződés tervezete,
az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a
munkák végrehajtásához kötött feltételek, illetve
feltétülzetek Budapestben a m. kir. államasutak igaz-
gatóságának felépítési ügyosztályában: (VI. ker.,
Teréz-körút 56. sz. II. em. 9.) a hivatalos órák alatt
megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi augusztus hó
8-án déli 12 óráig nyújtandók be a kiírt igazgató-
ság épületébe és pályafenntartási főosztályában (Buda-
pest, VI. Teréz-körút 56. II. 10.)

Az ajánlati 1. korona, az ajánlat mellékletei iven-
ként 30 filléres bélyegzővel ellátva és lepecsételve a
következő felirattal nyújtandók be: "Ajánlat kereszt-
melytől vágyóhidmérlegek faalkotó részeinek vasalkotó
részekkel leendő kiváltására, ezen hidmér-
legek átalakítására és fenntartására."

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak
figyelembe venni.

Az ajánlat benyújtását megelőző 5 napon, vagyis
1903. évi augusztus hó 7-én, déli 12 óráig 5000 kor.,
azaz ötezer korona bántéppénz teendő le a m. kir.
államasutak központi főpénztárában (Budapest, VI.
Andrássy-ut 75. földszint) akár készpénzben, akár
állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

A bántéppénzről szóló letétjegy nem esatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam
szerint számítandók, de névértékben felül számításba
nem vétendők.

Posta útján beküldött ajánlatok és bántéppénzek
térítvényenél andók fel.

Távírtai ajánlatok figyelembe nem vétendők.

Budapest, 1903. évi július hó. Az igazgatóság.

(Utánnyomást nem díjazunk).

Olcsó butor.

250 engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányú
asztalos és kárpitos butor-készletet.

Nagy választék háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakbe-
dendezéshez szükséges tárgyakban, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán

asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., főemelet.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MINDEN HÁZIASSZONY sikeresen használhatja
az alább felsorolt szakácskönyvek számtalan-
szor kipróbált receptjeit, utasításait.

HILAIRE ST.

KÉPES BUDAPESTI SZAKÁCSKÖNYV

Szerkesztő: Zemplényiné Szabó Antónia.

Ez az írólt-tize magyaros szakácskönyv csaknem
15,000 étel- és egyéb receptet foglal magában.

Ára fűzve... 3 korona 60 fillér

Tartós félvászonkötésben 4 korona

Diszkötésben... 4 korona 80 fillér.

Tészták Könyve.

Ára kötve 2 korona.

Hal- és vadfélék.

Ára kötve 2 korona.

Hogy kell befőzni?

Ára kötve 2 korona.

HÁZI KINCSTÁR

Irta: Hankó Vilmos.

Hasznos tudnivalók a háztartás,
egészségien és a mindennapi élet
dolgaival.

Ára fűzve 2.40 kor., kötve 3 kor.

RÁNTÁSI MARISKA

A BABASZAKÁCSNÓ

Gyermekeknek való szakácskönyv.

Ára kötve 40 fillér.

Megjelent és kaphatók

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

es. és kir. udv. könyvkereskedésben

Budapest, IV., Andrássy-ut 21.

=Kérje ingyen=

világhírű találmányomat a **Guzi kenőcsöt**, melyet
mindenkinél, ki elmelem közt, nagy képes ár-
jegyzékemmel ingyen és bérmentve küldöm. Minden
vádlótól cipőből 1 évi írásbeli jótállást vállalko,
hogy a bőr repedése ki van zárva, ha Guzikkenőccsel be-
keni. Időelőtti elszakadása esetén teljesen ingyen megjavítom.

**Minden nálam vásárolt cipő
höz 1 tégely Guzi kenőcsöt
és 1 pár elegáns cipőszámfut**

adok ingyen.

Legfontosabb mérők, ha harányában egy papírtápra álva, a lábtalp körvonalát lerajzol-
nak. Nem megfelelő kiserdek saját költségére vagy a postán minden
levonás nélkül visszaszandom.

Férfi sima víz csúcs, erős kivitelben 3.20

Elegáns galallér-víz fűzős cipő, angol 3.50

Verrotti talppal 3.50

Divatós barna legényi fűzős cipő 3.50

Salonlak jótállás elegáns fűzős 4.50

cipő, kesztűbőr szírral 4.50

Feltűnő eleg. box fűzős cipő, derby szab. 4.50

Gyermekek 3 évi 1 fű 20 krajár, 3 évi 1 fű 60 kr. 7 évi 1 fű 80 évi 2 fű.

Agulár Ignác

BUDAPEST,

Főüzlet: Kerepesi-ut 30. sz.,

a Rókus-kórház templomával szemben.

Fiókiüzlet: Király-utca 6. szám.

adom s ha nem felel meg, 8 nap múlva szó nélkül visszavesszem
s a kifizetett összeget visszafizetem. Szükség esetén
utánvéttel vagy az összeg előzetes bekulése mellett.

Josef Spiering Wien. I., Postgasse 2.

110 drb ló árverése.

SZÁPÁRY PÁL GRÖF ménésének szám-
feletti lovai 1903. évi június hó 30-án

reggel 9 órakor

SOROK - UJFALUN

Önkéntes lóárverés után fognak eladni.

Vonatok érkezése:

Kis-Unyom, reggel 6 óra 19 perc

Dömötöri 8 22

Az árverésre megjelenőket a vasutnál koscsik fogják
várni, ha azonban valaki más vonattal érkezne s
koscsik igényt tart, sziveskedjék azt az uradalom
intézőségének (Sorok-Ujfalun, p. Kis-Unyom, Vas-
megye) bejelenteni. Katalogus kapható az Idegen-
forgalmi- és Utazási Vállalatnál Bpestben, Vigadó-tér 1.

Legszebb Legjobb Legelősebb

PAP... PAP... PAP...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

legelősebb pap... pap... pap...

